RADU TEODORESCU

LUMINA ORTODOXIEI LUMINEAZĂ DE 2000 DE ANI DE LA HRISTOS PESTE O LUME ETERODOXĂ

Cugir 2026

CUPRINS

Introducere
1. Vechiul conflict dintre ortodoxie şi eterodoxie
2. Chipul cameleonic al eterodoxiei în istorie
3. Eterodoxia: calea pierzaniei sufletelor
4. De ce ortodoxia nu a slăbit în cei 2000 de ani de existenţă?
5. Chipul schimbător al eterodoxiei trădează lucrarea demonilor
6. În timp ce ortodoxia a fost una, eterodoxia a variat de la epocă la epocă sau dovada că eterodoxia duce la pierzanie

Concluzii

INTRODUCERE

Această carte trebuie să ştim că este una care se bazează pe antagonia dintre *ortodoxie şi eterodoxie*. Ortodoxia este credinţa creştină care s-a definitivat pe 11 martie 843 la Constantinopol când a fost restabilit cultul icoanelor. Totuşi trebuie să ştim că ortodoxia nu înseamnă numai cultul icoanelor ci mai bine spus sinteza celor 8 secole de creştinism de la învierea lui Hristos până pe 11 martie 843.[1]

Prin urmare am spus pe scurt ceea ce este ortodoxia. Atunci ce este eterodoxia? Eterodoxia este în termeni mari toate doctrinele care se opun ortodoxiei sau Bisericii Creştin Ortodoxe.[2] În acest sens trebuie să ştim că istoric ei bine ortodoxia a făcut

- un etos,
- un spirit,
- o mentalitate
- şi o concepţie

pe parcursul secolelor. Acest lucru a fost întărit de mai mulţi sfinţi părinţi care evident că au reuşit să stabilească foarte bine că dacă te opui ortodoxiei ei bine devii eterodox. Ei bine trebuie să recunoaştem că trăim într-o lume cu adevărat eterodoxă. Aceasta fiindcă ştim că Biserica Creştină este divizată în mai multe confesiuni sau secte:

- catolică,
- luterană,
- calvină
- sau anglicană.

Iată ce spunea despre ortodoxie şi sensul ei părintele Ciprian Florin Apetrei "prima duminică din Postul Mare este închinată sărbătoririi Ortodoxiei. În această zi prăznuim triumful Ortodoxiei asupra tuturor ereziilor, după cum s-a stabilit în anul 843. Atunci, în ziua de 11 martie, sinodul convocat la Constantinopol a făcut cea de-a doua restaurare solemnă a sfintelor icoane, după cea din anul 787 de la Sinodul 7 Ecumenic de la Niceea. De atunci prima duminică din Postul Mare este a Ortodoxiei.

Cântările Triodului ne spun în Duminica -Ortodoxiei că „lumina dreptei credinţe s-a întins spre toţi", „risipind ca un nor" rătăcirea păgânească, iar inimile celor credincioşi s-au luminat, pentru că harul adevărului se arată prin -Ortodoxia mărturisită de sinoadele ecumenice."[3]

În acest sens în această carte vom arăta că eterodoxia are un chip camelonic în istorie care s-a manifestat prin mai multe forme:

- erezii,
- schisme,
- confesionalisme,
- sectarisme,
- sincretisme
- sau ocultisme

„În prima săptămână a Postului Mare, Duminica Ortodoxiei ne pune înainte o Biserică biruitoare. Ortodoxia îşi sărbătoreşte Bi-ruinţa. Vii şi adormiţi, Biserica luptătoare şi cea biruitoare deopotrivă, întreg Trupul lui Hristos, sărbătoreşte duhovniceşte" (părintele profesor Gheorghios Metallinos).

Acest lucru este mărturisit de imnografia liturgică a Duminicii Ortodoxiei: „Zi plină de bucurie şi de veselie astăzi s-a arătat, că luminează lumina dogmelor celor adevărate şi străluceşte Biserica lui Hristos, împodobindu-se acum cu înălţarea sfintelor icoane şi cu strălucirile chipurilor, şi se face credincioşilor unire de Dumnezeu dăruită".[4]

Eterodoxia prin urmare se poate vedea că este o negare a realităţilor fiindcă eterodoxia fie că este

- eretic,
- schismatic
- sau sectant

---

[1] https://www.crestinortodox.ro/sarbatori/duminica-ortodoxiei/duminica-ortodoxiei-123946.html (accesat pe 03.07.2026).

[2] După Dicţionarul explicativ.

[3] Preot Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/duminica-ortodoxiei-188393.html (accesat pe 25.10.2025).

[4] Idem.

ei bine nu vrea să ştie de adevărul ortodoxiei. Mai ales în America de Nord se poate vedea că eterodoxia a ajuns la cote alarmante. Aceasta fiindcă se pare că la ora actuală în America sunt undeva la 5000 de secte (creştine şi necreştine).[5] Este adevărat că fenomenul sectar nu este unul nou şi se pare că el a fost o constantă în istoria creştinismului fiindcă mai toate epocile istoriei au avut parte de sectele şi sectanţii lor.

Despre Duminica Ortodoxiei tot părintele Ciprian Florin Apetrei ne spunea: „în centrul acestei duminici stă cinstirea sfintelor icoane, după cum subliniază Sinaxarul: „În Duminica întâi a Postului Mare, facem pomenire de înălţarea sfintelor şi cinstitelor icoane", din timpul împărătesei Teodora a Bizanţului şi a patriarhului ecumenic Metodie. Ei sunt artizanii restaurării cinstiri sfintelor icoane în Bizanţ.

După cum scrie părintele profesor Ioan Rămureanu în Istoria Bisericească Universală, „sinodul convocat în martie la Constantinopol de patriarhul Metodie, la care au luat parte toţi episcopii, egumenii şi monahii care au suferit în cursul luptelor iconoclaste, sinodalii au declarat valabile toate hotărârile celor şapte Sinoade ecumenice, au restabilit cultul icoanelor şi au rostit anatema asupra tuturor iconoclaştilor"."[6]

Vom vorbii mai mult în acest sens de faptul că istoric ortodoxia a ajuns să aibă un etos al ei care este cât se poate de uşor de reperat de cei care sunt cu adevărat creştin ortodocşi autentici. De ce? Fiindcă este bine să ştim că *etosul ortodox* este unul care se poate vedea în duhul pe care îl emană sfinţii părinţi şi scrierile lor. Se poate vedea că în lumea noastră există o criză a unui etos ortodox fiindcă se pare că eterodoxia câştigă teren din ce în ce mai mult.[7]

Istoric trebuie să ştim că Duminica Ortodoxiei de la anul 843 din Constantinopol s-a axat foarte mult pe lupta contra ereziei şi a ereticilor care se pare că în lumea bizantină au fost foarte mulţi. Cele 7 Sinoade Ecumenice din Bizanţ au fost toate convocate datorită la mai mulţi mari ereziarhi dintre care cei mai notorii au fost

- Arie,
- Macedonie,
- Nestorie
- sau Eutihie.

Ei bine noi creştinii ortodocşi de azi suntem unii care ne-am făcut temele şi ne dăm seama că problema ereziei este una cât se poate de veche. A trecut un mileniu de istorie creştină când la anul 1054 Biserica Creştină s-a rupt în două: Biserica Ortodoxă şi Biserica Catolică.

De atunci în Biserica Catolică au apărut două mari schisme:

- schisma protestantă
- şi schisma neo-protestantă

care se pare că continuă şi în zilele noastre.

În acest sens ortodoxia şi Biserica Creştin Ortodoxă este una care susţine că trebuie să fim credincioşi adevărului ei şi nu trebuie să mergem după capul nostru formând secte şi sectarisme ieftine după cum vedeam că fac mulţi în zilele noastre.

Iată ce ne spunea părintele Ciprian Florin Apetrei în acest sens: „astfel, după mai bine de un veac de lupte împotriva sfintelor icoane, toţi cei care au fost exponenţi ai iconoclasmului au fost anatematizaţi alături de toţi ereticii, începând cu Simon Magul, prin textul special compus la acest Sinod din 843 şi citit la 11 martie, în prima duminică din Postul Mare, când au fost sărbătorite Ortodoxia şi victoria ei asupra tuturor ereziilor."[8]

Prin urmare ceea ce voim să facem în această carte este avertizăm că este bine să credem în Dumnezeu dar la fel de bine nu trebuie să credem

- după capul nostru,
- după propriile noastre opinii
- şi după propriile noastre mofturi

după cum fac mulţi ci mai mult trebuie să ne raliem şi să ne punem pe frecvenţa sfinţilor părinţi care se poate spune că au fost *profesionişti ai credinţei creştin ortodoxe.* Aceasta fiindcă se poate vedea că în mod providenţial Dumnezeu a scos în drumul ortodoxiei mai mulţi sfinţi care au ajuns să încredinţeze de adevărul credinţei creştine chiar prin minuni.

---

[5] După wikipedia.

[6] Preot Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/duminica-ortodoxiei-188393.html (accesat pe 25.10.2025).

[7] A se vedea Philotheos Pharos, *Înstrăinarea etosului creştin* (Bucureşti, 2004).

[8] Preot Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/duminica-ortodoxiei-188393.html (accesat pe 25.10.2025).

După cum am spus Duminica Ortodoxiei de la anul 843 a însemnat istoric mai mult restabilirea cultului icoanelor dar pentru noi creştinii ortodocşi de azi se poate spune că Duminica Ortodoxiei a devenit un simbol al luptei contra ereziilor şi de sectelor care din nefericire au ajuns să inunde lumea noastră. Iată ce spunea în acest sens părintele Ioan Rămureanu: „în această zi, o procesiune importantă, prezidată de patriarhul Metodie, la care au luat parte împărăteasa Teodora, toată curtea bizantină şi înalţii demnitari ai statului, s-a desfăşurat spre catedrala Sfânta Sofia (din Constantinopol), unde se săvârşea Sfânta Liturghie, iar icoanele au fost din nou puse la locurile lor, spre a fi cinstite de credincioşi."[9]

Un ortodox discuta cu un eterodox.

- Ştii ce nu înţeleg?
- Nu.
- De ce voi ortodocşii puneţi aşa de mult accent pe ortodoxie?
- Fiindcă aşa este voia lui Dumnezeu.
- Şi cum ştiţi voi care este voia lui Dumnezeu?
- Cum ştii că este lumină afară?
- Fiindcă bate soarele?
- Da.
- Şi?
- Aşa ştim şi noi voia lui Dumnezeu.
- Nu te înţeleg.
- Nu te împăratul francez Napoleon au auzit?
- Da.
- Despre marele Napoleon se spunea că în timpul surghiunului din Insula Sfânta Elena, se plimba adeseori însoţit de mai câteva persoane.
- Şi?
- Odată veneau în faţa împăratului mulţi servitori ducând o povară dar văzând însoţitorii împăratului unul din servitori le spuse să se dea la o parte din drum.
- Cred.
- Dar împăratul zise.
- Ce?
- Lăsaţi-i în pace, cinste se cuvine muncii.[10]
- Şi care este morala?
- Trebuie să fim corecţi.
- Cum a fost Napoleon?
- Da.
- Deşi să respectăm adevărul?
- Da.
- Şi tu susţiii că adevărul este ortodox?
- Se pare că da.
- Pe undeva tind să îşi dau dreptate.
- De ce?
- Fiindcă am studiat şi eu istoria Bisericii.
- Şi?
- Se pare că totuşi istoric Biserica Creştin Ortodoxă a fost prima biserică.
- Evident.
- Mă miră sectanţii.
- De ce?
- Nu prea sunt interesaţi de istoria Bisericii.

[9] Preot prof. dr. Ioan Rămureanu, Istoria Bisericească Universală, p. 187 apud Preot Ciprian Florn Apetrei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/duminica-ortodoxiei-188393.html (accesat pe 25.10.2025).

[10] Grigorie Comşa, *Brazde în ogorul ortodoxiei* (Arad, 1932) p. 176.

- Din nefericire.
- Şi ce trebuie să fac?
- Să devii ortodox.
- Dar şi în ortodoxie sunt mai mulţi păcătoşi.
- Aşa este.
- Şi atunci?
- O să îţi spun o poveste adevărată.
- Lungă?
- Nu.
- Scurtă?
- Da.
- Te ascult.
- Ai auzit de Fericitul Ieronim?
- Da.
- A trăit în secolul al IV-lea.
- Şi?
- El era un mare admirator al Sfântului Pavel Tebeul.
- Din Egipt?
- Da.
- Şi?
- La un moment dat cineva a voit să îl testeze pe Fericitul Ieronim.
- Cum?
- I-a pus următoarea întrebare.
- Care?
- Părinte Ieronim, dacă ar fi să alegi dintre tunica Sfântului Pavel Tebeul cu virtuţile ei şi tunica împărătească pe care ai alege-o?
- Aş alege cu toată inima tunica cu virtuţile Sfântului Pavel Tebeul.
- Fără nici o remuşcare?
- Fără nici o remuşcare.[11]
- Ce frumos.
- Deci vezi?
- Ce?
- Nu este bine să facem compromisuri în materie de credinţă.
- Dar este aşa de greu.
- Este greu dar nu imposibil.
- Da.
- Ştii ce?
- Ce?
- Ortodoxie şi eterodoxie este cumva un joc de cuvinte.
- Aşa este.
- Eterodoxia cred că are în sine cuvântul eteros care vine de la eter.
- Da grecii denumeau ceva necunoscut ca eter.
- Filosofii antic spuneau că spaţiul cosmic este umplut de eter.
- Aşa este.
- M-am pus pe gânduri.
- De ce?
- Fiindcă îmi dau seama că ortodoxia este o chestiune serioasă.
- Aşa este.
- Voi căuta să revin şi eu la ortodoxie.

[11] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

După cum am spus tema acestei cărţi este că Duminica Ortodoxiei de la anul 843 a fost mai mult restabilirea cultului icoanelor dar ea a însemnat la fel de bine sfârşitul epocii sinoadelor ecumenice când marile dispute dogmatice au ajuns să fie soluţionate. Iată ce spunea în acest sens părintele Ciprian Florin Apetrei: „restaurarea icoanelor este privită de imnografi drept „podoaba Bisericii" şi pecetea Ortodoxiei. „De aceea, de la celebrarea particular a icoanelor s-a trecut rapid la o sărbătoare a Ortodoxiei în general", după cum notează în Triodul explicat ieromonahul Makarios Simonopetritul. Tot el face şi precizarea că „praznicul restabilirii icoanelor a fost intitulat Triumful Ortodoxiei, căci marca sfârşitul a 120 de ani de lupte şi dispute de mai multe ori reluate şi cu importante consecinţe pentru definirea identităţii Bisericii Ortodoxe şi a statului bizantin; dar şi pe un plan general dogmatic, pentru că iconoclasmul reprezenta punctul final şi consecinţa tuturor ereziilor hristologice"."[12]

CAPITOLUL 1

VECHIUL CONFLICT DINTRE ORTODOXIE ŞI ETERODOXIE

Din cele mai vechi vremuri trebuie să ortodoxia (dreapta credinţă) a stat în profundă opoziţie cu eterodoxia. Vechiul Testament trebuie să ştim că este plin de confruntări între mozaism şi păgânism. Aceasta fiindcă ispita păgână trebuie să ştim că a fost una cât se poate de

- mare,
- existenţială
- şi marcantă

în antichitate.

Odată cu apariţia creştinismului se poate spune că ortodoxia s-a împlinit fiindcă creştinismul a luptat pentru monoteism într-o lume în care idolatria politeistă domina. Acest lucru se poate spune că a durat din secolul I până în secolul IV. În secolul IV Sfântul Constantin cel Mare va legaliza creştinismul care va devenii religia oficială a noului Imperiu Bizantin.[13]

Au urmat mai apoi marile dispute dogmatice din perioada Sinoadelor Ecumenice (325-787) care au culminat după cum am văzut cu Duminica Ortodoxiei de la nul 843. Iată ce spunea în acest sens părintele Ciprian Florin Apetrei: „după cinci veacuri de dispute hristologice se punea capăt ereziilor care au marcat atât de profund istoria Bisericii din primul mileniu, dar şi a Imperiului roman în forma sa bizantină. Din 843 icoana devine definitorie pentru spiritualitatea şi cultura bizantină. Dacă spui Bizanţ azi toţi se duc cu gândul imediat la frumoasele icoane specifice lumii ortodoxe. Pentru civilizaţia bizantină icoana este cartea de identitate religioasă şi culturală. Mai ales cea care-L înfăţişează pe Domnul nostru Iisus Hristos, despre care ne vorbeşte şi troparul Duminicii Ortodoxiei: „Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greşelilor noastre, Hristoase Dumnezeule. Că de voie ai binevoit a Te sui cu trupul pe Cruce, ca să izbăveşti din robia vrăjmaşului pe cei pe care i-ai zidit. Pentru aceasta cu mulţumire strigăm Ţie: Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel ce ai venit ca să mântuieşti lumea"."[14]

În perioada Sinoadelor Ecumenice se poate spune că ortodoxia s-a luptat cu eterodoxia ereticilor care au venit cu varianta lor propria la dogme şi mai ales la hristologie. Se poate spune că ereziile din timpul perioadei au ajutat la

- curăţirea,
- epurarea
- şi purificarea

marilor adevăruri dogmatice creştin ortodoxă.

Mai mulţi sfinţi au trăit la aceste sinoade ecumenice care au adus mărturie despre adevărul creştin ortodox. Aceasta fiindcă dacă în primele trei secole de la Hristos se poate spune că ortodoxia a fost în formare acum în timpul Sinoadelor Ecumenice ei bine era în definitivare. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt din ce în ce mai puţni care se interesează de istoria Bisericii Creştin Ortodox şi se poare că acest lucru îl duce la erezie şi îi face să fie ignoranţă faţă de adevăr.

---

[12] Preot Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/duminica-ortodoxiei-188393.html (accesat pe 25.10.2025).

[13] A se vedea John Mayendorff, *Teologia bizantină* (Bucureşti, 1996).

[14] Preot Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/duminica-ortodoxiei-188393.html (accesat pe 25.10.2025).

Iată ce spunea părintele Ciprian Florin Apetrei despre Duminica Ortodoxiei: „explicând acest tropar, ieromonahul Makarios Simonopetritul precizează: „Venerarea icoanei lui Hristos e o mărturisire a întregii Economii dumnezeieşti şi semnul supunerii credinciosului faţă de integralitatea învăţăturii Bisericii".

În centrul sărbătorii Ortodoxiei din prima duminică a Postului Mare stă Persoana divino-umană a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, în jurul Căreia gravitează toată dezvoltarea teologică patristică din epoca sinoadelor ecumenice, când s-a definit dreapta credinţă în primul rând legată de dogma hristologică."[15]

Conflictul dintre ortodoxie şi eterodoxie trebuie să ştim că este unul care există şi în prezent fiindcă sunt mulţi cei care

- refuză,
- neagă
- şi resping

o concepţie şi un mod de viaţă ortodox. De ce? Fiindcă este bine să ştim că omul este la fel de bine unul care se înrăieşte sau mai bine spus ajunge la diferite grade de răutate. Este adevărat că aceste grade ale răutăţii sunt unele care evident că trebuie să fie bine înţelese.

A avea un mod de viaţă eterodox trebuie să ştim că este fără doar şi poate o manifestare a răutăţii. Este o răutate care merge pe principiul propriei independenţe fiindcă trebuie să ştim că omul de mai multe ori preferă să fie

- autonom
- deci teonom (dependent de Dumnezeu).[16]

"Heterodoxia, prin opoziţie cu Ortodoxia, este credinţa în altceva (hetera doksa sau ετέρα δόξα) decât credinţa Creştină Ortodoxă. În anumite privinţe, este sinonimă cu erezia prin aceea că este o îndepărtare de Ortodoxie, dar este diferită în aceasta prin faptul că erezia conţine prin definiţie o alegere anume de a îmbrăţişa şi propovădui o doctrină heterodoxă, însoţită de obicei de o anatemă oficială (condamnare) din partea unui sinod.

În tradiţia romano-catolică, heterodoxia este pur şi simplu o învăţătură care este sub semnul întrebării dar nu cu pe de-a-ntregul împotriva bisericii. Romano-catolicii îi consideră pe ortodocşi ca fiind heterodocşi.

Heterodoxia mai poate fi folosită ca referinţă la confesiuni creştine care nu sunt parte din Biserica Ortodoxă."[17]

Este bine să ştim că la baza eterodoxiei întotdeauna stă

- rebeliunea,
- nesupunerea
- şi răzvrătirea.

De ce? Fiindcă eterodoxul este în cele din urmă un rebel care nu vrea să asculte de ceea ce este bun şi folositor pentru el.

Poate să pară pentru mai mulţi ciudat faptul că eterodoxia este o formă de rebeliune împotriva adevărului. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că sunt şi oameni care vor să trăiască în

- minciună,
- falsitate
- şi neadevăr.

Aceasta fiindcă este bine să ştim că adevărul întotdeauna cere şi necesită

- nevoinţă
- şi asceză.

Acest lucru eterodoxul nu vrea să îl facă. El vrea să fie creştin dar vrea să fie creştin în varianta lui sau mai bine spus în modul lui propriu de a fi creştin.

În acest sens eterodoxul crede că dogmele creştin ortodoxe pot să fie schimbate şi modificate după bunul lui plac. Iată de ce se poate spune că de cele mai multe ori esenţa eterodoxiei este fără doar şi poate

- rebeliunea
- şi răzvrătirea.

De ce să nu cred aşa cum îmi convine şi nu aşa cum a rânduit Dumnezeu. De unde avem certitudinea că ortodoxia este rânduită de Dumnezeu? Fiindcă au fost mai mulţi sfinţi părinţi care au fost inspiraţi de Dumnezeu.

---

[15] Idem.

[16] A se vedea Sfântul Nicolae Cabasila, *Despre viaţa în Hristos* (Bucureşti, 2014).

[17] https://ro.orthodoxwiki.org/Heterodoxie (accesat pe 25.10.2025).

Părintele Ciprian Florin Apetrei spunea în acest sens: „duminica Ortodoxiei ni-i aduce înainte şi pe marii Părinţi ai Bisericii care au luptat pentru definirea dreptei credinţe hristologice la sinoadele ecumenice. În acest sens, părintele profesor Gheorghios Metallinos merge mai departe şi spune că în Duminica Ortodoxiei „îi fericim pe Sfinţii şi pe toţi cei ce s-au arătat credincioşi de-a lungul veacurilor, întrucât ei sunt cei care ne-au transmis neştirbit Adevărul vieţii în Hristos, adică modul vieţuirii, singurul care conduce către îndumnezeire, către mântuire."[18]

Ortodoxia stă în conflict cu eterodoxia fiindcă după cum ne putem da seama eterodoxia este minciună. Adevărul nu are cum să se împace cu minciuna. Acest lucru este cât se poate de clar şi de evident. În acest sens s-a afirmat de mai multă lume că creştinul ortodox este un slujitor al adevărului.[19]

Prin urmare este bine să ştim că în istorie conflictul dintre ortodoxie şi eterodoxie este unul

- vechi,
- şi cu multe dispute.

Sfinţiii din toate epocile au adus mărturia pentru adevărul creştin ortodox şi este bine să ne dăm seama că şi noi trebuie să le urmăm dacă voim să urmăm lui Hristos şi dacă voim să ne mântuim.

În teorie lucrurile sunt simple: în timp ce ortodoxia este de partea adevărului întotdeauna eterodoxia va fi de partea minciunii. De ce? Fiindcă este bine să ştim că sunt mai mulţi care găsesc minciuna mult prea

- facilă,
- uşoară
- şi comodă

raportat la adevăr care trebuie să ştim că de cele mai multe ori necesită

- nevoinţă,
- asceză,
- efort
- şi chiar sacrificiu.

Tot despre duminica ortodoxiei părintele Ciprian Florin Apetrei: „în prima duminică din Postul Mare suntem chemaţi să fim prezenţi în Biserică pentru a sărbători Ortodoxia şi pentru a prăznui ziua închinată cinstirii sfintelor icoane şi să vedem cum ele luminează sfintele noastre lăcaşuri, mărturisind: „Preacinstită podoabă a luat Biserica lui Hristos din înălţarea cea prealuminată a cinstitelor şi sfintelor icoane ale Mântuitorului Hristos, ale Maicii lui Dumnezeu şi ale tuturor sfinţilor, prin care se luminează şi se împodobeşte cu harul şi se leapădă de adunarea ereticilor, alungându-i. Şi bucurându-se, slăveşte pe iubitorul de oameni Dumnezeu, Care pentru ea a răbdat patimi de bunăvoie"."[20]

Conflictul dintre ortodoxie şi eterodoxia trebuie să ştim că ajunge să se complice fiindcă toţi eterodocşii ajung să îi privească pe ortodocşi ca fiind ei eterodocşi. Ei bine lucrurile nu sunt chiar aşa. De mai multe ori Dumnezeu a intervenit în dezbaterile dogmatice ale istoriei. Se ştie de cazul ereziarhului Arie şi a Sfântului Spiridon al Trimitundei că Arie susţinea că Iisus nu este Fiul lui Dumnezeu ci mai mult doar o creatură privilegiată a Tatălui. În acest sens Arie nega dogma Sfintei Treimi. Ce a făcut atunci Sfântul Spiridon? Ştim că a luat o cărămidă asupra căreia a avut loc o minune:

- apa din cărămidă s-a scurs jos,
- focul din cărămidă s-a ridicat în sus
- şi pământul din cărămidă a rămas în mâna sfântului.

Culmea a fost că deşi Arie a văzut această minciună a continuat să persiste în erezia lui. De ce? Fiindcă este bine să ştim că erezia nu este numai o rebeliune împotriva adevărului ci la fel de bine şi o împietrire a inimii. Ereticii ajung să se împietrească şi să considere că

- dezbinarea,
- ura
- şi diviziunea

---

[18] *Ortodoxia: mărturisire şi jertfă,* pemptousia.ro apud Preot Ciprian Florn Apetrei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/duminica-ortodoxiei-188393.html (accesat pe 25.10.2025).

[19] A se vedea Radu Teodorescu, *Creştinul ortodox ca slujitor al adevărului* (Cugir, 2025).

[20] Preot Ciprian Florin Apetrei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/duminica-ortodoxiei-188393.html (accesat pe 25.10.2025).

între creştini sunt ceva normal.

Iată ce spunea în acest sens despre supravieţuirea istorică a Bisericii Ortodoxe părintele Ştefan Sfarghie: „filosoful francez politico-religios, diplomatul şi scriitorul francez Joseph de Maistre (1754-1821), un aprig apărător al infailibilităţii papale, afirma în secolul al XIX-lea că Bisericile Ortodoxe sunt „cadavre îngheţate, ale căror forme le-a păstrat frigul. Acest frig este ignoranţa" în care se găseşte Orientul creştin. El considera că se va alege praful din Bisericile Ortodoxe „fotiene", mai ales atunci când vântul cald al ştiinţei va sufla peste ele, dizolvând astfel formele vechi ale acestora. Aprecierile pătimaşe ale lui de Maistre, privitoare la viitorul Bisericilor Ortodoxe, s-au dovedit în timp a fi nu doar maliţioase, ci şi lipsite de sens. Este suficient doar să aruncăm o privire retro-spectivă asupra cursului vieţii Bisericilor Răsăritene, care au avut capacitatea, prin puterea Sfântului Duh, să depăşească vremurile tulburi şi chiar să renască, păstrându-şi totodată specificul. Caracteristica esenţială a Bisericilor Răsăritene este păstrarea şi propovăduirea credinţei membrilor ei „în modul cel mai fidel cu Revelaţia dumnezeiască, în continuitate directă şi neîntreruptă cu Tradiţia Apostolică, prin intermediul ethosului teologiei patristice şi neopatristice"."[21]

Doi patrioţi discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Noi ne iubim ţara.
- Aşa este.
- Dar se cuvine să iubim Biserica Ortodoxă?
- Da.
- Mai mult ca ţara?
- La fel ca ţara.
- De ce?
- Fiindcă în timp ce ţara ne hrăneşte în această lume ei bine Biserica ne va ajuta să intrăm cu brio în lumea de dincolo.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă aceasta este menirea ei.
- Nu ştiu ce să spun.
- Te întrebi dacă patriotismul este compatibil cu credinţa ortodoxă?
- Da.
- Este compatibil.
- În ce sens?
- Ţara este creată de Dumnezeu.
- Ştiu.
- Şi el a dat-o nouă să ne îngrijim de ea.
- Aşa este.
- Şi atunci?
- Nu eram lămurit.
- Acum eşti în mare.
- Mă bucur.
- Şi cum priveşti tu patriotismul?
- Destul de bine.
- De ce?
- Fiindcă este o datoria cetăţenească.
- În ce sens.
- Am să îţi spun.
- Te ascult.
- Ştiu o întâmplare adevărată în acest sens.

[21] Preot Ştefan Sfarghie, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ortodoxia-in-societatea-zilelor-noastre-172685.html (accesat pe 25.10.2025).

- Spune-o.
- În vremurile vechi, ţara noastră a avut să sufere multe din partea vrăjmaşilor ce o înconjurau de toate părţile şi mai cu seamă din aceea a turcilor.
- Știu de turci.
- Pe atunci românii nu aveau viaţă liniştită, nici ziua nici noaptea.
- Adică?
- Când le era lumea mai dragă, se pomeneau cu hotarele ţării călcate, satele şi oraşele jefuite.
- Cred.
- De aceia ei purtau nedespărţiți armele de luptă, la care ţineau ca la ochii din cap.
- Îmi dau seama.
- Stăteau în orice vreme gata de luptă, petrecându-şi viaţa muncind pământul şi luptându-se pentru legea şi moşia strămoşească.
- Ce frumos.
- Într-aşa vremuri, sultanul turcilor, Amurat al II-lea avu cu românii mai multe ciocniri sângeroase, pe timpul domniei lui Vlad al III-lea Dracul (1427—1447), un viteaz care s-a războit îndelung cu păgânii, apărând atât ţara lui cât şi creştinătatea de pierea ce o aştepta.
- Frumos.
- În una din aceste ciocniri, a luat parte şi Fata de la Cozia, tocmai când viaţa domnului era în primejdie de moarte.
- Şi?
- Călare pe un cal voinic şi iute ca săgeata, îmbrăcată bărbăteşte şi încinsă cu spada, fata aceasta sosi în câmpul de bătaie pe neaşteptate şi fără ştirea cuiva.
- Înţeleg.
- Sub oţelita ei spadă, căzu capul oştirii turceşti, înainte de a fi răpus viaţa bravului domn.
- Minunat.
- Domnitorul i-a oferit avere sau fata lui ca soţie şi mare i-a fost mirarea când a văzut că era vorba de vitejia unei fete.[22]
- Cred.
- Deci vezi?
- Domnitorul a fost salvat de o fată?
- Da.
- Cu adevărat o faptă vitejească.
- Cred.
- Şi la fel de bine un act de patriotism.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă trebuie să îţi aperi pe mai marii ţării.
- Aşa este.
- Mi-a plăcut povestea.
- Este pilduitoare.
- Aşa este.
- Eu nu credeam că ortodoxia este de partea patriotismului.
- Ai greşit.
- Îmi dau seama.
- Să îţi vi în fire.
- Aşa voi face.
- Foarte bine.
- Mulţumesc pentru sfaturi.

[22] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Părintele Ştefan Sfarghie ne spunea că trebuie să ne dăm seama că ortodoxia de mai multe ori a trebuit să se adapteze istoriei şi vitregiilor ei: "este adevărat că în fiecare epocă Biserica Ortodoxă a fost nevoită să facă faţă provocărilor timpului respectiv. Odată cu căderea Constantinopolului sub turci în anul 1453, centrul Ortodoxiei, căzut sub ocupaţie necreştină, a fost redus la o existenţă minimală şi astfel Ortodoxia şi-a pierdut influenţa în lucrarea ei de coordonare teologic-misionară în ansamblul ei3. De pildă, începând cu secolul al 16-lea, Bisericile locale au avut marea responsabilitate de a păstra şi afirma Ortodoxia în faţa ofensivei romano-catolice şi protestante prin Mărturisiri de credinţă oficiale, apoi, începând cu secolul al 18-lea, Bisericile Ortodoxe locale, obţinându-şi recunoaşterea autocefaliei din partea Patriarhiei de Constantinopol, deci rangul de patriarhate, vor fi trebuit să facă dovada unităţii şi sobornicităţii în diversitate."[23]

Omul trebuie să ştim că a fost creat ca o fiinţă liberă de Dumnezeu şi în acest sens el poate accepta ortodoxia sau din contră să se opună şi să o respingă. Că acest lucru are loc ne-o spune faptul că sunt mai mulţi care nu vor să aibă de a face cu nici un fel de

- noţiune,
- idee,
- gândirea
- sau principii

de viaţă creştin ortodoxă. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că ortodoxia nu este numai ortodoxă ci este creştin ortodoxă. Aceasta fiindcă ortodoxia se revendică de la Domnul Hristos.[24]

Cu toate acestea de 2000 de ani Biserica Creştin Ortodoxă continuă să existe şi la fel de bine ea se pare că este destul de bine plasată în lumea noastră. De ce? Fiindcă est bine să ştim că Dumnezeu va ajuta întotdeauna pe cei care sunt de partea adevărului şi ortodoxia este de partea adevărului.

Iată ce spunea tot părintele Ştefan Sfarghie în acest sens: „mutilată, izolată adeseori, sleită de puteri şi amorţită, Mireasa lui Hristos a găsit totuşi resursele necesare depăşirii crizelor interne şi externe, chiar atunci când totul părea de nerezolvat. Perseverenţa, rugăciunea, încrederea totală în Hristos Iisus Capul Bisericii, viaţa sfântă a mădularelor ei (ierarhi, preoţi, monahi, monahii şi credincioşi) au contribuit, pe de o parte, la conştientizarea lipsurilor, iar pe de altă parte, la depăşirea necazurilor. „În lume necazuri veţi avea; dar îndrăzniţi. Eu am biruit lumea", ne încurajează Domnul Iisus Hristos (Ioan 16, 33)."[25]

Istoria conflictului dintre bine şi rău ştim că are multe faţete în lumea noastră:

- conflictul dintre adevăr şi minciună,
- conflictul dintre dreptate şi nedreptate,
- conflictul dintre frumos şi urât etc.

Ei bine în zilele noastre trebuie să ne dăm seama că există un conflict dintre ortodoxie şi eterodoxie. De ce? Fiindcă sunt mulţi care

- renunţă,
- abandonează
- şi abdică

de la ortodoxie.

De ce? Fiindcă cei care mulţi susţin că în cele din urmă ortodoxia nu este importantă. Să fie lucrurile chiar aşa? Patericul egiptean ne-a pus în faţă o poveste în acest sens. Nişte fraţi au voit să îl testeze pe un părinte din pustiu.

- Eşti un desfrânat, i-au spus fraţii.
- Sunt pentru păcatele mele.
- Eşti un mincinos.
- Sunt pentru păcatele mele.
- Eşti un lacom.
- Sunt pentru păcatele mele.
- Eşti un eretic.

---

[23] Preot Ştefan Sfarghie, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ortodoxia-in-societatea-zilelor-noastre-172685.html (accesat pe 25.10.2025).

[24] A se vedea Paul Evdochimov, *Ortodoxia* (Bucureşti, 1996).

[25] Preot Ştefan Sfarghie, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ortodoxia-in-societatea-zilelor-noastre-172685.html (accesat pe 25.10.2025).

- Asta nu sunt.[26]

Această întâmplare ne spune că părinţii deşertului erau unii care puneau mare preţ şi ţineau mult la ortodoxie. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că părinţii deşertului erau conştienţi că prin ortodoxie vor ajunge să se mântuiască.

Părintele Ştefan Sarghie ne spunea că trebuie să ştim că dialogul dintre ortodocşi şi eterodocşi trebuie să existe fiindcă sunt mai mulţi eterodocşi care au revenit la ortodoxie: „Biserica Ortodoxă, Biserica dreptei-credinţe, este conştientă de lipsurile ei şi totodată tolerantă cu lipsurile celorlalte Biserici. Nici nu ar putea fi altfel. Părintele profesor Ioan I. Ică jr. semnalează faptul că Ortodoxia se confruntă cu un paradox în ceea ce priveşte personalismul comunitar dialogic ce caracterizează tradiţia ei dogmatică, liturgică şi mistică. Dacă ar fi să ne referim la cuvintele Sfântului Apostol Pavel adresate romanilor, vom observa că el dorea să îi vadă pe aceştia nu doar pentru întreţinerea unui simplu dialog, ci mai ales pentru a le oferi binecuvântarea lui Hristos, „ca să vă împărtăşesc vreun har duhovnicesc" (Romani 1, 11). De aici, putem deduce faptul că dialogul nu este un simplu schimb de idei sau de cuvinte, ci presupune şi un schimb de daruri menit să facă trecerea de la contradicţie la asociere, de la neînţelegere la reconciliere şi prietenie. Dialogul, care conduce în cele din urmă la parteneriat şi uneori chiar la prietenie, trebuie să se desfăşoare în lumina modestiei şi a smereniei, depăşindu-se orgoliile, autosuficienţa şi iluzia perfecţiunii. Model pentru acest tip de dialog este Însăşi Preasfânta Treime, căci Persoanele Treimice există nu de sine, ci Unele prin Altele şi pentru Altele."[27]

Ceea ce mai mulţi oameni de bună credinţă pot să îşi dea seama este că nu există mai mulţi Iisus:

- un Iisus catolic,
- un Iisus luteran,
- un Iisus anglican
- sau un Iisus calvin.

Aceasta fiindcă ştim că Iisus a fost o singură persoană şi este bine să ne dăm seama că El nu a venit cu mai multe mesaje. Când Iisus a spus că "Eu sunt calea, adevărul şi viaţa," (Ioan 14, 6) bine acest lucru nu înseamnă că sunt

- mai multe căi,
- mai multe adevăruri
- şi mai multe vieţi.

Este un lucru de la sine înţeles de care nu trebuie să ne îndoim. Aceasta fiindcă în acest sens cei care Îl iubesc şi vor să Îl găsească pe Iisus îl vor găsii în Biserica Creştin Ortodoxă.

Că nu trebuie să le declarăm război eterodocşilor ne-o spunea tot părintele Ştefan Sfarghie: „aşadar, paradoxul Ortodoxiei de care aminteşte părintele Ioan I. Ică jr. este acela că tocmai acest personalism comunitar dialogic „n-a reuşit să devină un ferment activ al reformei societăţilor ortodoxe. Închis în structurile verticale ierarhico-mistice imobile şi autosuficiente ale culturii Unului şi epocii constantiniene, bizantine şi postbizantine, personalismul ortodox a rămas total inert şi ineficient în planul orizontal al instituţiilor sociale şi al dinamismului istoric. Dialogul personalist-comunitar, deschiderea şi dinamismul lui infinit au devenit astfel un monolog ierarhic autoidentitar şi autosuficient, blocat în imobilism şi autarhie"."[28]

În acest sens se poate vedea pentru oamenii duhovniceşti că istoria Bisericii este întotdeauna o ciocnire dintre forţele ortodoxie contra celor eterodoxe. Să ne aducem aminte în acest sens se perioada uniaţiei din Transilvania secolului al XVIII-lea. Autorităţle habsburgice au fost unele care au voit ca ortodocşii să devină greco-catolici. Ei au ajuns să condamne la închisoare pe toţi liderii ortodocşi care se opuneau. Dintre cei mai cunoscuţi au fost:

- Sfântul Visarion Sarai,
- Sfântul Sofronie de la Afteia,
- Sfântul Moise Măcinic
- Şi Sfântul Ioan Oprea.

Cu toţii au fost unii care au suferit detenţii în închisoare fiindcă nu au voit să se lepede de ortodoxie. Acest lucru se poate spune că a devenit în istorie un leit-motiv al ortodoxiei.

De ce? Fiindcă au fost mai mulţi care au considerat ortodoxia ca fiind periculoasă. Să fie adevărul periculos? Nu. Dar ceea ce trebuie să ştim este că adevărul poate să fie incomod. Aşa se pare că a fost cazul cu creştinismul ortodox de mai multe ori în istorie.

---

[26] Din *Patericul egiptean,* (Alba Iulia, 1991).

[27] Idem.

[28] Preot Ştefan Sfarghie, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ortodoxia-in-societatea-zilelor-noastre-172685.html (accesat pe 25.10.2025).

Că ortodoxia s-a dovedit un factor de pace şi împăcare în societate ne-o spunea tot părintele Ştefan Sfarghie: „contextul religios, social şi cultural actual solicită Ortodoxiei să devină fermentul din mijlocul societăţii care să regleze tensiunile şi tulburările care se manifestă în societate. Criza societăţii moderne şi postmoderne, marcată de pluralismul religios, de sincretismul religios, de egoism şi de afirmarea umanismului, poate fi depăşită şi soluţionată printr-un dialog sincer, adecvat exigenţelor noii culturi, depăşindu-se totodată stereotipurile. Dacă accentul ar cădea pe valorile oferite de Creştinism, cu siguranţă că şi ordinea socială ar decurge mai mult din oamenii înşişi, din interiorul lor, care ar asculta liber de principiile moralei creştine, conştienţi că acestea se bazează pe o autoritate transcendentă, care vine din şi de la Dumnezeu."[29]

Ceea ce trebuie să ştim şi ceea ce este important este că Iisus este prezent în ortodoxie şi acest lucru poate să fie văzut din faptul că de mai multe ori el s-a arătat la mai mulţi sfinţi creştin ortodocşi. Unul dintre cele mai recente cazuri este cel al Sfântului Paisie Aghioritul care trecând printr-o mare criză de credinţă şi existenţială a ajuns să îl vadă pe Hristos în lumină care i-a spus cuvintele pe care le avea scrise pe Evanghelia din mâna Sa: „Eu sunt Învierea şi Viaţa; cel ce crede în Mine, chiar de va muri, viu va fi".[30]

Părintele Mihail Danieliuc ne spune că cu timpul Duminica Ortodoxie a ajuns să dobândească multe tradiţii: „în prima duminică din Postul Mare, după o veche rânduială statornicită încă din secolul al IX-lea, în toată Biserica Răsăritului am serbat Sfânta noastră Ortodoxie; altfel spus, am avut hramul dreptei credinţe, pecetluite de-a lungul istoriei de peste două mii de ani de creştinism cu sângele miilor şi zecilor de mii de martiri ori prin viaţa pilduitoare a nenumăraţilor sihaştri, cuvioşi, preoţi şi mireni. În toate sfintele locaşuri, sfinţiţii slujitori au săvârşit Dumnezeiasca Liturghie, iar apoi au vorbit poporului despre sublimitatea dreptei noastre credinţe, evidenţiind importanţa zilei, dar şi pe „eroii" credinţei noastre, care, în scurgerea timpului, au luptat pentru ca stindardul Sfintei Ortodoxii să rămână farul luminos şi călăuzitor către Împărăţia cerurilor. Ortodoxie înseamnă credinţă în Dumnezeu, Cel în Treime închinat; înseamnă taina vieţuirii în Hristos, Unul din Treime, întrupat pentru noi şi a noastră mântuire; Ortodoxia nu reprezintă o simplă acumulare de informaţii, discursuri teologice, ci un mod concret de existenţă având-L ca paradigmă pe Hristos, Mântuitorul nostru, aşa cum ne învaţă Sfinţii Apostoli şi dumnezeieştii Părinţi."[31]

Au fost mai mulţi care au văzut în ortodoxie mai mult un caracter juridic. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că în greacă etimologic ei bine ortodoxie înseamnă dreaptă credinţă. Este adevărat că ortodoxia susţine un mod de viaţă

- drept,
- just,
- corect
- şi pilduitor.

Totuşi acest lucru nu aduce cu sine un fel de concepţie legalistă a ortodoxiei. De ce? Fiindcă este bine să ştim că sfinţi părinţi din toate timpurile au fost conştienţi că *litera ucide şi duhul face viu.*

Ortodoxia trebuie să ştim că presupune

- dreptatea,
- îndreptăţirea
- şi corectitudinea

însă acest lucru nu înseamnă că ea este doar un sistem legal.

Ortodoxia a rămas una de-a lungul secolelor dar se pare că eterodoxia a ajuns să se schimbe şi să vină cu mai multe

- ideologii,
- principii,
- moduri de viaţă
- şi sincretisme.

Despre aceste lucruri vom vorbii în această carte fiindcă este bine să ne dăm seama că Dumnezeu este de partea adevărului de credinţă creştin ortodox.

---

[29] Preot Ştefan Sfarghie, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ortodoxia-in-societatea-zilelor-noastre-172685.html (accesat pe 25.10.2025).

[30] A se vedea Ieromonahul Isaac, *Cuviosul Paisie Aghioritul* (Bucureşti, 2005).

[31] Arhim. Mihail Daniliuc, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/ortodoxia-ne-a-unit-131115.html (accesat pe 25.10.2025).

Iată ce spunea în acest sens tot părintele Mihail Danieliuc: „de aceea, Ortodoxia este credinţa în care nu doar vieţuim aici, ci ne pregătim pentru Veşnicie, nădăjduind, după spusele Sfântului Pavel, să ne apropiem cât mai mult de Prototip: „nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine" (Galateni 2, 20). Stăruirea în dreapta credinţă (ortodoxia) şi în dreapta făptuire (ortopraxia) constituie un factor determinant de sporire duhovnicească a omului, de creştere în asemănarea cu Dumnezeu, Care nicicând nu oboseşte să ne iubească, să ne aştepte, să ne primească, să ne rânduiască ale Sale locaşuri. Ortodoxia este comoară nepreţuită, un aur pur: aflat, în decursul atâtor veacuri, în cuptoarele multor frământări şi rătăciri, s-a arătat mai curat şi mai strălucitor, eliberat de rugina eresurilor de tot felul."[32]

Doi filosofi discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Se poate vorbii de o filosofie creştin ortodoxă?
- Da.
- Cum?
- Este o poveste lungă.
- Am timp.
- Ştii care este problema?
- Care?
- În filosofie sunt mai multe şcoli.
- Aşa este.
- Platonică, aristotelică, stoică etc.
- Da.
- Ori înţelepciunea este numai una.
- În ce sens?
- Mai multe înţelepciuni înseamnă că unele mint.
- Aşa este.
- Deci ruperea înţelepciunii este un lucru negativ.
- Făcut de filosofi?
- Da.
- Şi de ce au făcut acest lucru?
- Fiindcă s-au depărat de la ortodoxie.
- Tu crezi că ortodoxia este adevărata filosofie?
- Da.
- Putem să spunem că Iisus a fost filosofi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă El a fost pentru înţelepciune.
- Aşa este.
- Mă bucur că eşti de acord.
- Şi ce trebuie să facem pentru filosofia ortodoxă?
- Să o apărăm.
- De ce?
- De eterodoxie.
- Adică de filosofiile mincioase.
- Da.
- Dar cum?
- Îşi voi spune.
- Te rog.
- Este o poveste adevărată.

[32] Arhim. Mihail Daniliuc, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/ortodoxia-ne-a-unit-131115.html (accesat pe 25.10.2025).

- Te ascult.
- Soldaţii noştri n-au cunoscut, la începutul războiului modern, n-au avut nici armament ca duşmanii lor însă, cu toate acestea au ştiut să uimească pe mult instruiţii bavarezi şi straşnicii prusieni, care începeau luptele cu siguranţa victoriei.
- Înţeleg.
- Caporalul Pricop, în lupta de la Agaş le-a arătat cât valorează un român şi totodată le-a dovedit că natura n-a fost vitregă cu el fiindcă pe român la înzestrat cu toate virtuţile ostăşeşti.
- Adică?
- Viteaz a fost caporalul Pricop, căci, numai cu 2 camarazi, a continuat să tragă cu mitraliera până ce un glonţ l-a lovit în cap.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Şi?
- Se retrăsese plutonul din care făcea parte; el, deşi rănit la mână nu s-a retras, ci a luptat înainte, când a fost rănit mortal, ultimele lui cuvinte, în loc să strige pe mama s-au pe tatăl său, ci au fost acestea.
- Care?
- „Să ia altul mitraliera."
- Chiar da.
- Şi?
- Şi căzu ca un erou.[33]
- Frumoasă povestea.
- Mă bucur că îţi place.
- Este o poveste de vitejie.
- Cum sunt multe altele.
- Aşa este.
- Dar aceasta parcă este diferită.
- Da.
- Deci se merită să apărăm ortodoxia?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă este mântuitoare.
- Am mai auzit acest lucru.
- Şi ce atitudinea trebuie să avem faţă de eterodoxie?
- Ce atitudine avem contra minciunii.
- Îmi vine greu să cred că oamenii pot falsifica adevărurile de credinţă.
- Aşa este.
- Şi totuşi este adevărat.
- Din nefericire.
- Sunt de acord.
- O să încerc să mă concentrez mai mult pe filosofia creştin ortodoxă.
- Aşa să faci.
- Cred că îmi va fi de folos.
- Singur că îţi va fi de folos.
- Fiindcă sunt de partea adevărului?
- Da.
- Având în vedere că sunt aşa de multe filosofii mincinoase.
- Aşa este.
- Îţi mulţumesc pentru cuvinte.
- Plăcerea a fost de partea mea.

[33] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Despre cum a ajuns să fie trăită ortodoxia de creştinii ortodocşi români părintele Mihail Danieliuc ne spunea: „pentru noi, românii, Ortodoxia mai înseamnă ceva: imboldul spre a fi una. Credinţa într-Unul Dumnezeu, întreit în Persoane, unitatea, egalitatea şi deofiinţimea Persoanelor Preasfintei Treimi au fost model şi ideal pentru fraţii români obligaţi atâta amar de vreme să trăiască des-părţiţi şi oropsiţi. Pentru că ne aflăm în Anul centenar al Marii Uniri şi pentru că tocmai am sărbătorit hramul Sfintei noastre Ortodoxii, cade-se a reitera această realitate providenţială din istoria poporului român. Da! Ortodoxia ne-a unit! Ortodoxia ne-a deşteptat dorinţa de unire, ea ne-a menţinut dorul de unitate şi tot ea ne-a dat putere să suferim atâtea răstigniri cu necurmata nădejde în bucuria Învierii."[34]

CAPITOLUL 2

CHIPUL CAMELEONIC AL ETERODOXIEI ÎN ISTORIE

Eterodoxia este una care evident că ajunge

- să seducă
- şi să convingă

prim mai multe oferte şi mai multe drepturi pe care ortodoxia tradiţională nu le oferă. În acest sens mai ales în Occident de exemplu s-au ajuns să se facă

- căsătorii între persoane de acelaşi sex în biserici
- sau la fel de bine să fie făcute femei pastori sau preoţi.

Prin urmare este bine să ne dăm seama că eterodoxia vine cu mai multe oferte care sunt mult mai bune şi mai eficiente faţă de ortodoxia tradiţională. Acest duh cameleonic al eterodoxiei de mai multe ori este unul care nu respinge total ortodoxia ci mai mult spune că ea trebuie să fie

- reformată,
- adusă la zi,
- actualizată
- şi îmbunătăţită.

Aceasta este metoda prin care apar mai toate ereziile din toate timpurilor.[35]

Faptul că ortodoxia nu este ruptă de realităţile istoriei popoarelor ortodoxe ne-o spunea tot părintele Mihail Daniliuc: „indubitabilul adevăr l-au surprins genial, în cuvântările lor, marii înfăptuitori sau luptători pentru Unire de la mijlocul secolului al XIX-lea sau de la începutul veacului trecut. Amintim aici doar un exemplu: înainte de Unirea Principatelor, arhimandritul Melchisedec Ştefănescu, într-o înflăcărată cuvântare, reitera cuvintele Mântuitorului din a Sa Rugăciune: „Ca toţi să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis" (Ioan 17, 21). În sprijinul acestei idei, vorbitorul a adus şi cuvintele dumnezeiescului Pavel Apostolul: „Siliţi-vă să păziţi unitatea Duhului, întru legătura păcii. Este un trup şi un Duh... este un Domn, o credinţă şi un botez. Un Dumnezeu şi Tatăl tuturor, Care este peste toate şi prin toate întru toţi" (Efeseni 4, 3-6). Patriotul şi, mai târziu, hăruitul ierarh considera unitatea de credinţă ca o poruncă divină: împlinită, ar aduce binecuvântare şi pace peste cei care, în curgerea timpului, ar păzi-o."[36]

Prin urmare este bine să ştim că trebuie să ne dăm seama că eterodoxia este un lucru care este amplu şi care vine cu mai multe

- oferte,
- beneficii,
- avantaje
- şi privilegii.

Acest lucru fiindcă evident că sunt mai mulţi care vor să se mântuiască dar nu cred că ortodoxia ne poate oferii această mântuire.

---

[34] Arhim. Mihail Daniliuc, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/ortodoxia-ne-a-unit-131115.html (accesat pe 25.10.2025).

[35] A se vedea Arsenie Vliangoftis, *Ereziile contemporane, o adevarată amenințare* (Bucureşti, 2006).

[36] Arhim. Mihail Daniliuc, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/ortodoxia-ne-a-unit-131115.html (accesat pe 25.10.2025).

În acest sen se poate spune că ortodoxia nu a acceptat niciodată chipul cameleonic al eterodoxiei care de cele mai multe ori se desparte de întreg şi de populaţia pe care o slujeşte. Că unirea românilor de la anul 1918 a fost fără doar şi poate o realizare la care Biserica Ortodoxă a luat partea ne-o spunea tot părintele Mihail Daniliuc: „aceleaşi gânduri sfinte i-au animat şi pe martorii istoricului eveniment de la 1918. Mulţi din militanţii Marii Uniri aminteau în înflăcăratele lor discursuri că naţia română a învăţat de la Hristos să pătimească pe crucea istoriei pentru mult-aşteptata „înviere", petrecută în prima zi din iarna lui 1918, când visul de veacuri al tuturor românilor s-a împlinit, prin curajul şi jertfa milioanelor de confraţi morţi pentru înfăptuirea României Mari. Câtă iubire de neam au putut cuprinde sufletele înaintaşilor noştri, capabili de sacrificiul suprem pentru ca România să învieze! Aşa titrau unele ziare în epocă: nu scriau „ne-am unit", ci „am înviat!"."[37]

Chipul camelonic al eterodoxiei este unul care evident că nu duce la sfinţenie. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că în lumea noastră ei bine sfinţenia a ajuns să fie un lucru care se negociază. Avem în acest sens

- sfinţenie hindusă,
- sfinţenie budistă,
- sfinţenia şintoistă,
- sfinţenie islamică,
- sfinţenie taoistă
- sau sfinţenie zoroastriană.[38]

Aceasta fiindcă ne putem da seama că sfinţenia creştin ortodoxă este o minoritate în lumea noastră. Este bine să ne dăm seama că în cele din urmă că eterodoxia nu este niciodată

- corectă,
- dreaptă
- şi sinceră.

Aceasta fiindcă cei care sunt adepţii ei după cum am spus sunt certaţi cu bunele moravuri. Dacă este să îi ascultăm pe sfinţii părinţi vom vedea că pentru ei eterodoxia este o formă de manifestare a răului. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că sunt mai multe grade ale manifestăriii răului. Nimeni nu ar spune că orgoliul ar fi o formă de manifestare a răului ci mai mult un defect de natură

- psihologică
- sau comportamentală.

În acest sens identitatea creştin ortodoxă trebuie să ştim că este una care poate să fie foarte bine şi uşor destinsă în lumea noastră. Iată ce spunea în acest sens tot părintele Mihail Daniliuc: "v-aţi întrebat de ce în mai toate oraşele mari din Transilvania există câte o biserică ce poartă hramul Preasfintei Treimi? Bunăoară, măreaţa catedrală din Sibiu, zidită la începutul secolului al XX-lea, are hramul închinat Preasfintei Treimi; biserici închinate aceleiaşi măreţe sărbători se întâlnesc şi în Blaj, Arad, Baia Mare, Braşov, Oradea, Zalău. Acelaşi hram îl au şi numeroase aşezăminte monahale transilvane: Feleac, Bichigiu, Breaza. În Moldova, aceeaşi sărbătoare ocroteşte peste 50 de biserici de enorie sau mănăstireşti. O sumedenie de locaşuri sfinte purtând acelaşi hram regăsim şi în Banat, Muntenia, Dobrogea sau Oltenia. La nivel naţional, fiecare protopopiat a închinat cel puţin o biserică Preasfintei Treimi. Desigur, prezenta realitate exprimă în primul rând credinţa neamului nostru într-un Dumnezeu treimic, dar şi dorinţa fierbinte a înaintaşilor, vrednicii ctitori ai sfintelor aşezăminte, ca toţi românii să imite, pe cât posibil, unitatea din sânul Prea-sfintei Treimi."[39]

Prin urmare este bine să ne dăm seama că acest chip cameleonic al etertodoxiei de cele mai multe ori este

- minimalist,
- se mulţumeşte cu jumătăţi de măsură,
- este nedrept,
- este strâmb
- şi este părtinitor.

---

[37] Idem.

[38]Richard Kieckhefer, George D. Bond, *Sainthood: Its Manifestations in World Religions* (California, 1990).

[39] Arhim. Mihail Daniliuc, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/ortodoxia-ne-a-unit-131115.html (accesat pe 25.10.2025).

Că ortodoxia nu este un lucru rupt din istorie ci mai mult a avut o cale istorică ne-o spunea părintele David Prestotiu: „credința ortodoxă s-a cristalizat în urma confruntării cu susținătorii unor abateri de la învățăturile Revelației mântuitoare, cunoscuți sub numele de eretici. Cele șapte Sinoade Ecumenice au fixat, în perioada 325-787 d.Hr., o seamă de dogme importante, precum cea a Sfintei Treimi, dogma hristologică sau a cinstirii Sfintelor Icoane. S-au alcătuit Mărturisiri de credință ortodoxe - precum Crezul niceoconstantinopolitan, prăznuit anul acesta de Biserica noastră -, ereticii au fost condamnați la exil sau excomunicare, operele lor fiind prohibite lecturii creștinilor dreptmăritori din cauza pericolului diseminării ereziilor."[40]

Ortodoxia ajunge să fie desfigurată și să cadă în eterodoxia mai ales prin erezii. După cum am spus trebuie să ne dăm seama că ereziile sunt

- minciuni,
- invenții,
- elucubrații
- sau manipulații.

De exemplu știm din Evul Mediu că greco-catolicismul (uniația) a fost mai mult un artificiul politic prin care Vaticanul spera să recâștige mai multe populații din estul Europei după ce a pierdut mult teritoriu și populația prin reforma protestantă.[41]

Iată ce spunea în acest sens tot părintele David Prestoiu: „astăzi, la peste 1200 de ani distanță de ultimul Sinod Ecumenic, există în Ortodoxie tendința de a se utiliza termenii eretic și erezie nu numai pentru a denumi persoane și fapte din trecut, ci cu referire concretă la situații din zilele noastre. Singurul criteriu valabil pentru a distinge ereziile și ereticii rămâne însă hotărârea unui Sinod Ecumenic. Așadar, putem considera, fără să greșim, că și astăzi sunt eretici: cei ce contestă credința în Sfânta Treime, cei ce vorbesc despre Hristos ca despre un simplu om, cei ce refuză Maicii Domnului atributul de Născătoare de Dumnezeu, cei ce nu se închină Icoanelor etc. Cu totul exagerată, chiar abuzivă, este tendința unora de a se substitui autorității Sinodului Ecumenic, declarând noi erezii în zilele noastre. Desigur, există deosebiri între ortodocși și catolici, ba chiar între ortodocșii înșiși, în plan doctrinar sau ritualic, care suscită interesul teologilor. Până însă se va pronunța un Sinod Ecumenic asupra chestiunilor divergente, ele rămân simple păreri teologice. Unele dintre ele vor putea fi condamnate și eliminate, iar altele vor ilustra pe mai departe frumusețea „unității în diversitate". Nu ne dă nimeni însă dreptul să-i numim eretici, de pildă, pe catolici sau pe ortodocșii care țin alt calendar decât noi. Este mare diferența între schismă și erezie. Să așteptăm Sfântul și Marele Sinod Panortodox, aflat de mai multă vreme în pregătire, pentru ca, sub asistența Duhului Sfânt, să se aleagă adevărurile credinței de neghinele falselor învățături!"[42]

Ceea ce se poate vedea în zilele noastre este că oamenii consideră că nu ei au nevoie de ortodoxie ci mai mult ortodoxia are nevoie de ei. Să fie lucrurile chiar așa? Ceea ce trebuie să știm este că în cele din urmă noi suntem cei care avem nevoie de mântuirea de la Hristos și nu invers. Ei bine acest raport există și în cazul ortodoxiei fiindcă este bine să știm că sfinții părinți prin viața și mnunile lor au fost un garant că această mântuire este

- posibilă,
- activă
- și eficientă

prin ortodoxie.

Prin urmare noi suntem cei care avem nevoie de ortodoxie și de mesajul ei mântuitor. Nu trebuie să uităm acest lucru în zilele noastre când sunt mulți care vor

- o răsturnare a situației
- și o întoarcere pe dos

a lucrurilor lor.

Trebuie să fie credincioși ortodoxiei fiindcă în acest sens ne facem nouă un bine. După cum am spus nu este o noutate că ortodoxia s-a luptat cu eterodoxia ereziilor și trebuie să ne dăm seama că acest lucru are loc – sub o formă sau alta – și în zilele noastre.

---

[40] Preot David Prestoiu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/amp/sfaturi-practice-in-biserica-exista-eretici-in-zilele-noastre-32281.html (accesat pe 25.10.2025).

[41] A se vedea Radu Teodorescu, *Se vor mântuirii ereticii? Un răspuns după sfinții părinți ai creștinismului ortodox* (Cugir, 2020).

[42] Preot David Prestoiu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/amp/sfaturi-practice-in-biserica-exista-eretici-in-zilele-noastre-32281.html (accesat pe 25.10.2025).

Iată ce spunea în acest sens părintele George Aniculoaie de mai multe concepte cameleonice care bântuire azi printre creştinii ortodocşi: „potrivit pr. lect. dr. Radu Petre Mureşan, toate formele de medicină complementară practicate în România la ora actuală, inclusiv Reiki, profesează erezii contrare adevărurilor creştine, precum panteismul, reîncarnarea, predestinaţia astrală, impersonalizarea harului divin şi chiar al lui Dumnezeu şi nu în ultimul rând antropocentrismul, ideea că "eu vindec", "eu îi ajut pe alţii". "Ele pleacă de la premisa că izvorul vindecării este înăuntrul nostru şi că putem să o dobândim pe aceasta conectând energia noastră interioară la energia cosmică. Reiki propune vindecarea trupului cu ajutorul propriilor mijloace, accesul necondiţionat la şi unirea cu acea energie", spune părintele în cartea sa "Alternative spirituale în România".”[43]

Doi călugări creştin ortodocşi discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Cum este cu eterodoxia?
- Rău.
- De ce?
- Oricine îşi poate da seama că este o minciună.
- De ce?
- Fiindcă erezii au existat din vechime?
- Şi?
- Acum ereziile s-au schimbat.
- Aşa este.
- Dar duhul lor eterodox a rămas la fel
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă sunt demonii care vor să rupă Biserica.
- De ce?
- Fiindcă prin ea oamenii se mântuiesc.
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Oamenii de azi sunt ignoranţi.
- În ce sens?
- Dacă ar studia mai bine istoria Bisericii Ortodoxe are putea să vadă că ea s-a confruntat cu eretici din cele mai vechi vremuri.
- Aşa este.
- Cei mai mulţi consideră că ereziile sunt de ieri.
- Şi de fapt nu este aşa?
- Da.
- Ai dreptate.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Trebuie să fim stăruitori în credinţa noastră ortodoxă.
- Cum?
- Cu cuvântul şi cu fapte.
- Aşa este.
- O să îţi spun o întâmplare adevărată în acest sens.
- Te ascult.
- Este de la noi de la creştini.

[43] Preot George Aniculoaie, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/tehnica-reiki-poarta-in-sine-erezii-68582.html (accesat pe 25.10.2025).

- Spune.
- O tânără fată ascultând Sfânta Evanghelie în biserică, a simţit că Iisus cere primire în inima ei.
- Frumos.
- Ea, pare că nu era dispusă a-L primi, căci unele păcate o ispiteau.
- Şi?
- Ducându-se acasă şi venind seara, ea nu putu să doarmă.
- De ce?
- Fiindcă era muncită de gânduri.
- S-a sculat din pat, a luat o bucăţică de hârtie şi a scris.
- Ce?
- Peste un an mă voi lăsa de păcate şi atunci primesc pe Iisus.
- Înţeleg.
- Dar nici după aceasta nu a putut adormi.
- De ce?
- Iar s-a ridicat din pat şi a scris pe alt petec de hârtie că peste 6 luni va primi pe Iisus.
- Frumos.
- Neputând dormi, iar s-a sculat şi a scris că va primi pe Iisus peste o săptămână.
- Şi?
- Iar după o altă încercare de a dormi s-a ridicat şi a scris aşa.
- Ce?
- Mâine voi primi pe Iisus.
- Şi l-a primit?
- Nu a avut timp.
- De ce?
- Dar a doua zi ea fu găsită moartă.
- Şi care este morala?
- Iată ce face voinţa slabă.[44]
- Interesantă povestea.
- Dar tristă.
- Aşa este.
- Omul tinde să tot amâne pocăinţa.
- De ce?
- Fiindcă este comod.
- În ce sens?
- Nu vrea să pună început bun.
- Ai dreptate.
- Deci amânarea în chestiuni de ortodoxie nu este bună.
- Aşa este.
- Eterodoxia este întotdeauna cameleonică.
- De ce?
- Fiindcă tinde să se adapteze după duhul lumii.
- Am remarcat şi eu acest lucru.
- Trebuie să fim statornici în credinţă.
- Cum?
- Prin răbdare.
- A dreptate.
- Nu este imposibil.
- Dar mai greu.
- Asta aşa este.

[44] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Despre care este mentalitatea şi duhul la mai multe practici eterodoxie ei bine părintele George Aniculoaie spunea: „pr. Radu Petre Mureşan a întâlnit mai mulţi adepţi Reiki care susţin că nu există nici o contradicţie între practicile pe care le folosesc şi credinţa ortodoxă. Mai mult decât atât, maeştrii lor le recomandă participarea la slujbele Bisericii, spoveditul, rugăciunea, împărtăşania, folosirea aghesmei. Prin urmare, "nu poate fi nimic rău în ceva care te apropie de Biserică şi de slujbele ei", susţin adepţii Reiki. "Cu toate acestea, am observat că persoanele respective erau acaparate de maeştrii lor, îi priveau pe aceştia ca pe nişte idoli, gândeau în anumite tipare, se exprimau într-un anumit limbaj, înţeles numai de ei, şi se izolau de familie. În toate acestea, am intuit manipularea şi chiar elemente caracteristice ale procesului cunoscut sub numele de brainwashing (spălarea creierului)."”[45]

Eterodoxia este cameleonic fiindcă este bine să ştim că ea

- răstălmăceşte,
- corupe,
- strică
- şi alterează

marile adevăruri dogmatice ale credinţei creştin ortodoxe. Este ca şi cum Hristos poate să fie negociat şi în cele sens El poate să fie cumpărat şi vândut după cum îi cuvine eterodoxului.

Ori este bine să ştim că noi avem nevoie de Hristos pentru mântuire şi acest lucru în nici un fel nu poate să ducă la o *târguire* a lui Hristos după cum

- ne convine,
- ne place
- şi ni se potriveşte.

Hristos nu ne-a cerut imposibil dar de cele mai multe ori eterodoxia se comportă ca şi cum acest lucru este adevărat.[46]

Părintele George Aniculoaie ne spunea că trebuie să ştim că ne dăm seama că ortodoxia este un lucru care ne ajută foarte mult: „învăţătura ortodoxă ne arată că îndepărtarea noastră de la izvorul vieții, care este Dumnezeu, duce la împuținarea propriei noastre vieți, iar aceasta ne duce la boala sufletească, la boala trupească şi uneori chiar la moartea trupului. Patimile sufletului şi bolile trupului, ca tulburări ale stării fireşti de sănătate, nu pot fi tratate prin mijloace mecanice, cum ai schimba o piesă la o maşinărie care nu mai merge, ci omul trebuie să participe conştient la vindecarea întregii lui fiinţe şi să conlucreze cu harul divin, mai spune părintele Mureşan.”[47]

Eterodoxia este una care de mai multe ori ajunge să fie sincretică. De ce? Fiindcă ea împrumută mai multe

- elemente,
- crezuri,
- idei
- şi concepţii

din religii eterodoxe.

În acest sens este bine să ne dăm seama că eterodoxia este mai mult decât orice o mutilare a adevărului pe care ajunge să îl schimbe şi să îl facă să fie unul cât se poate de

- relativ,
- mutabil,
- schimbător
- şi nefondat.

Ori ceea ce trebuie să ştim este că în ceea ce priveşte adevărul trebuie să fim mult mai determinaţi şi mai siguri pe noi. De ce? Fiindcă după cum am spus eterodoxia este una care din cele mai vechi timpuri ajunge să se bazeze şi să se fondeze pe minciună şi este evident că nimeni nu vrea să trăiască în minciună.

Eterodoxia de mai multe ori susţine că ea este una care se adaptează la condiţiile de viaţă prezente şi că în acest sens ortodoxia este o credinţă arhaică ce nu mai este actuală şi adusă la zi. Acest lucru a făcut ca mai multe persoane să renunţe la ortodoxie şi să treacă la alte secte şi confesiuni.

---

[45] Preot George Aniculoaie, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/tehnica-reiki-poarta-in-sine-erezii-68582.html (accesat pe 25.10.2025).

[46] A se vedea Klaus Kenneth, *De ce sunt ortodox?* (Editura Siluana, 2020).

[47] Preot George Aniculoaie, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/tehnica-reiki-poarta-in-sine-erezii-68582.html (accesat pe 25.10.2025).

Ceea ce uită eterodocşii este faptul că ortodoxia ne aduce harul lui Dumnezeu. În cest sens trebuie să ştim că la pe la finele secolului al XIX-lea a apărut ecumenismul care trebuie să ştim că s-a dovedit ca un eşec. Iată ce spunea în acest sens părintele George Aniculoaie: „ecumenismul, în forma sa modernă, apare la începutul secolului XX. Este un concept recent, dificil de aplicat lumii părinţilor pustiei în mod direct. Totuşi, influenţa acestor asceţi rămâne prezentă, mai cu seamă în mediile monahale ortodoxe, dar nu numai. Patericul Egiptean oferă un posibil punct de plecare. Chiar dacă nu vorbesc direct despre ecumenism, aceste texte pot fi explorate pentru a înţelege atitudinile faţă de alteritate. Întrebarea e legitimă: Găsim acolo respingere, izolare sau, dimpotrivă, deschidere şi acceptare?

Astfel de întrebări sunt deosebit de actuale. Trăim într-un context tensionat, marcat de replieri identitare şi de ascensiunea fundamentalismelor religioase. Ecumenismul presupune dorinţa de unitate între creştini. Nu este doar un deziderat teologic sau uman, ci o poruncă evanghelică. Se întemeiază pe rugăciunea lui Hristos pentru unitate (Ioan 17, 21) şi pe porunca iubirii aproapelui (Matei 22, 39). Din această perspectivă, se pot citi şi experienţele părinţilor pustiei."[48]

Ceea ce se reproşează prin urmate de eterodocşi este că ortodoxia este

- rigidă,
- fără flexibilitate,
- arhaică,
- învechită
- şi demodată.

Iată de ce numai o etertodoxie mai poate repara lucrurile. Să fie oare chiar aşa? Ceea ce trebuie să ştim este că în cele din urmă Iisus a fost cât se poate de clar: "intraţi prin poarta cea strâmtă, că largă este poarta şi lată este calea care duce la pieire şi mulţi sunt cei care o află. Şi strâmtă este poarta şi îngustă este calea care duce la viaţă şi puţini sunt care o află" (Matei 7, 13-14).

Ei bine această afirmaţie a lui Iisus trebuie să ştim că nu este deloc pe placul eterodocşilor din zilele noastre care cred că în cele din urmă creştinismul este unul

- comercial,
- uşor
- şi ieftin.[49]

În zilele noastre a fi un creştin ortodox fervent şi constant de mai multe ori este considerat un act de

- fanatism,
- fundamentalism
- şi extremism.

De ce? Fiindcă este bine să ştim că ortodoxia nu este găsită convenientă într-o lume care crede că prosperitatea economică a globalizării. Iată ce spunea în acest sens părintele Paul Siladi: „istoric vorbind, creştinismul a fost adesea perceput ca intolerant. Monahii, în special, au fost uneori asociaţi cu fanatismul. Dar această imagine este nedreaptă. Marii asceţi egipteni au propus un alt model, centrat în jurul discernământului. În viaţa ascetică, el înseamnă o formă de înţelepciune asistată de Duhul Sfânt. Ea se aplică atât propriei vieţi, cât şi relaţiei cu ceilalţi."[50]

Am spus că eterodoxia este întotdeauna camelonică fiindcă ea este dispusă să facă compromisuri

- morale,
- doctrinare,
- dogmatice,
- ascetice
- şi mistice.

La fel de bine ceea ce se poate vedea în zilele noastre este că eterodoxia de mai multe ori este una care trebuie să ştim că este certată cu bunul simţ. De ce? Fiindcă eterodoxia este una care permaent simte nevoia să facă prozeliţi. Aceasta fiindcă prozelitismul înseamnă că este mai de valoare decât ortodoxia tradiţională.

---

[48] Preot Paul Siladi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/ecumenismul-parintilor-desertului-198957.html (accesat pe 25.10.2025).

[49] A se vedea Mara Einstein, *Brands of Faith: Marketing Religion in a Commercial Age (Media, Religion and Culture)* (New York, 2008).

[50] Preot Paul Siladi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/ecumenismul-parintilor-desertului-198957.html (accesat pe 25.10.2025).

Ortodoxia din cele mai vechi timpuri a dat dovadă de discernământ ceea ce nu se poate spune despre etertodoxie. Tot părintele Paul Siladi spunea în acest sens: „Avva Antonie, unul dintre cei mai importanţi părinţi, subliniază că asceza fără discernământ nu duce la Dumnezeu. El insistă că viaţa spirituală depinde de aproapele. Deşi retraşi din lume, părinţii pustiei nu au trăit izolaţi de ceilalţi. Ei au înţeles relaţia cu aproapele ca fundament al vieţii duhovniceşti. Avva Ioan cel Pitic spune clar: toate poruncile se sprijină pe iubirea faţă de celălalt. Această iubire se extinde dincolo de comunitatea monahală. Ea include păcătoşii, vrăjmaşii, ereticii ori păgânii. În faţa păcatului, iubirea devine grijă, iar în faţa pericolului, ea rămâne non-violentă.

Avva Sisoe refuză să ucidă un barbar, chiar în legitimă apărare, şi se încredinţează lui Dumnezeu. De multe ori, atitudinea lui paşnică a dus la convertirea atacatorilor. Avva Zenon spune că rugăciunea pentru vrăjmaşi este condiţia pentru ca rugăciunea noastră să fie primită."[51]

Eterodoxia prin urmare este bine să ştim că este o desfigurare a adevărului de credinţă ortodox care se crede că poate să fie contrafăcut fără ca acest lucru să ne afecteze la mântuire. Să fie lucrurile chiar aşa? Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că în cele din urmă eterodoxia ne face nouă un rău dacă ne lăsăm pradă ei. Aceasta fiindcă ea ne introduce într-o lume artificială care este frumoasă numai din exterior şi niciodată din interior.

Iată ce spunea în acest sens părintele Paul Siladi: „atitudinea faţă de eretici este mai nuanţată. Se recomandă separarea de erezie, dar fără ură. Avva Agathon respinge orice acuză de erezie, pentru că socoteşte erezia despărţire de Dumnezeu. În schimb, avva Lot propune o cale de mijloc: păstrarea distanţei, dar şi oferirea unei şanse de îndreptare. Faţă de păgâni, părinţii manifestă iubire. Avva Macarie se roagă chiar pentru sufletele păgânilor din iad. Într-un episod celebru, îl întâlneşte pe un preot păgân şi îl salută cu dragoste. Această atitudine duce la convertirea acelui om. Concluzia este clară. Părinţii deşertului au trăit iubirea aproapelui în forme radicale. Pentru ei, nici o diferenţă religioasă sau morală nu anula chemarea evanghelică la iubire."[52]

Trebuie să ştim că a fi persoane care nu facem nici un compromis când vine vorba de ortodoxia este cu adevărat o virtute. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să ne dăm seama trebuie să facem şi noi un minim de efort pentru a ajunge să fim persoane care să fim cât se poate de

- responsabile,
- integre
- şi depline.

Aceasta fiindcă acest lucru este cerut de Iisus şi noi Îl iubim pe Iisus.

Iată ce spunea în acest sens tot părintele Paul Siladi despre cum trebuie să fie înţeles ecumenismul în sensul părinţilor deşertului: „Se poate vorbi despre un ecumenism al lor? Nu în sensul modern. Dar putem vorbi despre o formă de toleranţă religioasă. Părinţii păstrează fidelitatea faţă de adevăr, dar refuză să se impună prin violenţă. Ei mărturisesc prin blândeţe şi prin exemplu.

Aceasta este, poate, forma primară a ecumenismului: o iubire fără graniţe, care respectă alteritatea fără a relativiza adevărul şi a-i minimiza conturul."[53]

Sunt mai mulţi teologi ortodocşi şi nu numai care trebuie să ştim că şi-au pus mari nădejdi în ecumenism. Să fie lucrurile chiar aşa? Ceea ce se poate vedea în zilele noastre este că

- luteranii au rămas tot luterani,
- catolicii tot catolici,
- calvinii tot calvini,
- anglicanii tot anglicani,
- baptiştii tot baptişti,
- ieroviştii tot iehovşti
- penticostalii tot penticostali
- şi adeventiştii tot adventişti.

[51] Preot Paul Siladi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/ecumenismul-parintilor-desertului-198957.html (accesat pe 25.10.2025).
[52] Idem.
[53] Ibidem.

Ce ne spune acest lucru? Ne spune că ecumenismul este un eşec şi de cele mai multe ori este o mare defavoare care ajunge să fie făcută ortodoxia pe care o schimbă ca o eterodoxia între altele.

Episcopul Daniil Stoenescu ne spunea că ortodoxia este una care are la baza ei Sfânta Tradiţie: „Hristos, Cel ce şade de-a dreapta Tatălui, ca Dumnezeu adevărat şi Om adevărat, Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului, a primit, a binecuvântat şi a încununat misiunea, propovăduirea şi mucenicia Sfinţilor şi dumnezeieştilor Apostoli şi a Sfinţilor buni biruitori Mucenici, hirotonia, lucrarea şi teologia Sfinţilor Mari Dascăli ai lumii şi Ierarhi, nevoinţele şi lacrimile Cuvioşilor, mărturisirea Mărturisitorilor, purtarea crucii credincioşilor, viaţa, mântuirea şi sfinţirea tuturor celor care cred în El. Sub lumina Şederii Mântui-torului Iisus Hristos de-a dreapta Tatălui, împreună cu Duhul Sfânt, s-au biruit persecuţiile, s-au risipit ereziile, s-au alcătuit marile scrieri de teologie ortodoxă ale Sfinţilor Părinţi ai Bisericii, s-au ţinut Sinoadele ecumenice, s-a răspândit creştinismul în toată lumea, s-a întărit Biserica pretutindeni, s-au primit jertfele martirilor, s-a descoperit Sfânta Cruce pe cer Sfântului Împărat Constantin, a fost dat Edictul de la Mediolanum.”[54]

Un elev a venit la dirigintele lui.

- Domnule diriginte aş vrea să discut ceva cu dumneavoastră.
- Ce anume?
- De ce este Dumnezeu nedrept?
- Nedrept?
- Da.
- Ce spui acolo?
- Ştiţi ce pot să îmi dau seama?
- Nu.
- Colegul meu de bancă dintr-o citire înţelege toată lecţia la matematică.
- Aşa şi?
- Eu trebuie să o citesc de două trei ori.
- Înţeleg.
- De ce?
- Fiindcă trebuie să ştii un lucru.
- Care?
- Oamenii şi copii nu sunt la fel.
- Cum adică?
- Unii sunt mai ageri şi alţii sunt mai îndemânatici.
- Aşa şi?
- Trebuie să îţi descoperi tu care este calitatea mea.
- Dar este aşa de greu.
- Pentru asta ai venit la şcoală.
- Ca să învăţ?
- Da.
- Şi?
- Ca să aflii unde poţi excela cel mai bine.
- Şi se poate acest lucru?
- Da.
- Cum?
- Dacă vrei cu adevărat.
- Credeţi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă ne ajută şi Dumnezeu.
- Nu înţeleg.

[54] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/revelatia-permanenta-194788.html (accesat pe 25.10.2025).

- Te voi face să înţelegi.
- Vă rog.
- Peste un ţinut sărac în apă trece o ploaie mănoasă.
- frumos.
- de mult nu a mai plouat aşa.
- de ce?
- A fost secetă.
- Înțeleg.
- Ploaia binefăcătoare se varsă cu prisosință.
- Torențial?
- Da.
- Şi?
- Toţi îşi adună apă pentru zilele de secetă.
- Cred.
- Erau buni gospodari.
- Frumos.
- Dar nu toţi în aceiaşi măsură.
- Adică?
  Unii în butoaie mari, alţii în oale, iar alţii iarăşi numai în cănuţe mici.
- De ce?
- La fiecare casă se va afla deci altă cantitate de apă.
- Adică?
- Aşa e şi omul.
- Cum este?
- Nu toţi primesc în aceiaşi măsură şi în aceiaşi curăţenie înţelepciunea divină în inimile lor.[55]
- De ce?
- Fiindcă oamenii sunt diferiţi.
- Mi-ați mai spus.
- Sunt unii care Îl iubesc mai mult pe Dumnezeu.
- Şi alţii mai puțin?
- Da.
- Deci nu trebuie să îmi fac probleme?
- Că colegul tău reține lecția de la matematică din prima şi tu nu?
- Da.
- Ştii de ce?
- Nu.
- Poate tu eşti mai bun la istorie.
- Chiar sunt.
- Vezi?
- Ce?
- Dumnezeu ți-a dat şi ție un dar.
- Aşa este.
- Să te gândeşti mai bine la acest lucru.
- Aşa voi face.
- Acum eşti lămurit?
- Da.
- Mă bucur.
- M-ai ajutat mult domnule diriginte.
- Mă bucur.

[55] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viața creştină* (Arad, 1929).

Despre care este succesiunea adevărată a ortodoxiei în istoria tot episcopul Daniil Stoenescu ne spunea: „de la Înălţarea la cer a Domnului şi până la Parusia Domnului, toate descoperirile Revelaţiei dumnezeieşti din a doua parte a Noului Testament; toate momentele din istoria Bisericii lui Hristos; toate evenimentele din istoria lumii sau a umanităţii şi toate întâmplările din viaţa fiecărui om s-au desfăşurat, se desfăşoară şi se vor desfăşura sub spectrul Şederii Mântuitorului Iisus Hristos de-a dreapta Tatălui, precum: alegerea lui Matia, Cincizecimea sau Pogorârea Duhului Sfânt, alegerea celor şapte diaconi, predica şi mărturisirea Sfântului Ştefan, propovăduirea Sfântului Arhidiacon Filip şi botezul famenului etiopian, vindecarea lui Enea din Lida şi învierea Tabitei din Iope, convertirea Sfântului Apostol Pavel de pe drumul Damascului, a suta-şului Corneliu din Cezareea, a temnicerului din Filipi, de mai târziu; propovăduirea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, Sinodul Apostolic din Ierusalim, călătoriile misionare ale Sfântului Apostol Pavel şi scrierea Epistolelor sale, macedoneanul din vis, predica din Areopag, învierea lui Eutih, întemniţarea din Ierusalim şi Cezareea, călătoria pe mare spre Roma şi naufragiul din Insula Malta; redactarea Epistolelor Sobor-niceşti şi Revelaţia Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan din Insula Patmos."[56]

CAPITOLUL 2

ETERODOXIA: CALEA PIERZANIEI SUFLETELOR

Eterodoxia este periculoasă fiindcă este o modalitate de pierzanie a sufletelor. Aceasta fiindcă trebuie că sufletul trebuie să creadă drept şi cucernic pentru a ajunge să se mântuiască. Este evident că nu poate să se mântuiască

- o minciună,
- erezie
- sau o dogmă falsă.

Aceasta fiindcă în cele din urmă Dumnezeu este adevăr şi ajungem la El numai prin adevăr. Nu există nici o altă cale deşi în zilele noastre se poate vedea că sunt mulţi care susţin cu tupeism mai multe secte şi erezii.[57]

În acest sens trebuie să ştim că încă din primele zile ale creştinismului au fost mai mulţi eretici care au venit cu versiunea lor proprie la învăţăturile lui Iisus. În acest sens printre primele erezii din istoria creştină în secolul I după Hristos ştim de:

1. "Iudaizatorii (Ebioniţii): Grupări iudeo-creştine care considerau că pentru a fi mântuit este obligatorie respectarea strictă a Legii lui Moise, respingând adesea divinitatea lui Iisus.
2. Gnosticismul: O mişcare filosofico-religioasă sincretică ce susţinea că mântuirea se obţine printr-o „cunoaştere" (gnosis) secretă. Gnosticii separau „Dumnezeul cel bun" al Noului Testament de „Demiurgul cel rău" din Vechiul Testament.
3. Docetismul: O ramură a gândirii gnostice care afirma că trupul lui Iisus a fost doar o iluzie, iar suferinţele Sale pe cruce nu au fost reale.
4. Nicolaiţii: O sectă din Asia Mică (menţionată în Apocalipsă) care promova un stil de viaţă imoral şi se asocia cu practici gnostice timpurii .
5. Cerintianismul: Promovat de Cerint, acesta susţinea că Iisus a fost un simplu om asupra căruia „Hristosul divin" a coborât la botez şi S-a retras înainte de răstignire."[58]

Prin urmare acestea au fost primele erezii din secolul I după Hristos. De atunci ei bine ereziile au tot apărut şi au venit cu noi

- versiuni
- şi noi alternative

la ortodoxie.

[56] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/revelatia-permanenta-194788.html (accesat pe 25.10.2025).
[57] A se vedea Radu Teodorescu, *Cuviosenia creştin ortodoxă într-o lume tupeistă şi destrăbălată* (Cugir, 2026).
[58] După Wikipedia.

Iată de ce este bine să ne dăm seama de importanţa ortodoxiei şi de ce mai mulţi sfinţi părinţi au luptat pentru ea. Aceasta fiindcă ereziarhii au venit cu versiunile lor proprii la adevărul lui Hristos şi în acest sens au schimbat adevărul în minciună.

Ceea ce se poate vedea este că în lumea noastră există fără doar şi poate o cale a pierzaniei pe care păşesc mai mulţi semeni de-ai noştri. Iată ce spunea în acest sens gânditorul Daniel Ganeasa: „calea pierzaniei n-a meritat niciodată o analiză. Dovadă stă istoria nescrisă a pierzaniei. Sunt civilizaţii întregi, dispărute în neant, fără putinţa de a lăsa niciun mesaj, odată angajate pe calea pierzaniei. O poveste, o schiţă despre cum se intră, despre cum se parcurge şi despre cum se încheie drumul pierzaniei. Toate poveştile despre oamenii angajaţi pe calea aceasta, individual sau colectiv, se încheie brusc, înaintea primului pas din ceea ce numim aici calea pierzaniei."[59]

Ceea ce trebuie să ne dăm seama este eterodoxia este nocivă fiind ea nu are un

- sistem,
- simţ
- şi ierarhie

a valorilor.

De ce? Fiindcă ne putem da seama că erezia este un lucru care nu merge pe valoare ci mai mult pe impresiile proprii. Ereziarhii s-au dovedit de mai multe ori că au fost persoane extrem de orgolioase care nu au voit să meargă pe drumul credinţei cu restul de creştini ortodocşi.

În acest sens trebuie să ştim că mândria şi orgoliul sunt lucruri care pot duce la erezie. De ce? Fiindcă ereticul este unul care se consideră pe sine un

- iluminat,
- un mare iniţiat

care are o înţelegere clară şi evidentă a lui Iisus şi a ortodoxiei.[60]

Gânditorul Daniel Ganeasa era cât se poate de sincer când spune că timpurile pe care le trăim ajung să îşi pună amprenta asupra noastră: „nu sunt dintre cei care cred că omenirea se încheie o dată cu generaţia sa, ca ultim bastion al valorilor umane. Dimpotrivă. Generaţia mea, născută şi maturizată în plin comunism, operează şi acum cu valorile de carton ale butaforiei roşii. La care se întoarce cu voluptate, ori de câte ori i se dă peste mâna întinsă către stat. Întinsul mâinii - un gest reflex, venit din utopiile egalitariste şi paternaliste din trecut."[61]

În acest sens este bine să ştim că până la urmă a fi ortodox

- constant,
- autentic,
- genuin
- şi dedicat

este un lucru care ajută la mântuire.

Părintele Constantin Galeriu spunea că noi ca simplii muritori nu ştim dacă Dumnezeu îi va mântui pe cei din alte credinţe decât cea creştin ortodoxă dar avem încredinţarea că Dumnezeu ne va mântui pe noi pe creştinii ortodocşi fiindcă ortodoxia s-a dovedit prin sfinţii ei că este mântuitoare.

Epistola către Diognet a fost una care a portretizat cât se poate de bine modul de viaţă a creştinului: „creştinii nu se diferenţiază de ceilalţi oameni nici prin teritoriu, nici prin limbă, nici prin obiceiuri de viaţă. Într-adevăr, ei nu locuiesc în oraşe proprii, nici nu folosesc vreun limbaj neobişnuit, nici nu duc un tip special de viaţă. Învăţătura lor nu a fost inventată prin reflecţia şi cercetarea oamenilor iubitori de noutate, nici nu se bazează pe un sistem filozofic uman, aşa cum fac unii.

Locuiesc în oraşe atât greceşti, cât şi barbare, aşa cum se nimereşte, şi, deşi în ceea ce priveşte îmbrăcămintea, hrana şi restul vieţii, urmează obiceiurile locului, îşi propun o formă de viaţă, recunoscută de toţi, minunată şi de necrezut. Fiecare locuieşte în patria sa, dar ca străin; participă la toate activităţile cetăţenilor buni şi acceptă toate îndatoririle ca oaspeţi în trecere. Orice pământ străin este patrie pentru ei şi orice patrie este pentru ei un pământ străin. Ca toţi ceilalţi, se căsătoresc şi au copii, dar nu-şi abandonează copiii. Au în comun masa, dar nu patul.

[59] Daniel Ganeasa, https://saptamana.net/articol/3969-calea-pierzaniei (accesat pe 25.10.2025).
[60] A se vedea Vasilios Papadakis, *Străjerii ortodoxiei* (Galaţi, 2015).
[61] Daniel Ganeasa, https://saptamana.net/articol/3969-calea-pierzaniei (accesat pe 25.10.2025).

Trăiesc în trup, dar nu conform trupului. Îşi petrec viaţa pe pământ, dar cetăţenia lor este cea din cer.

Ascultă de legile stabilite, dar prin modul lor de a trăi sunt superiori legilor.

Îi iubesc pe toţi şi sunt persecutaţi de toţi. Sunt necunoscuţi şi totuşi condamnaţi. Sunt trimişi la moarte, dar prin aceasta ei primesc viaţa.

Le lipsesc toate, dar găsesc toate cu îmbelşugare."[62]

Se poate vedea aici că modul de viaţă a unui creştin este cât se poate de paradoxal şi sunt mai multe antinomii care au loc în viaţa lui. Totuşi acest mod de viaţă este unul care duce spre ortodoxie şi în orice caz se poate vedea că

- evită,
- depăşeşte
- şi trece peste

eterodoxie.

Eterodoxia este fără doar şi poate o neglijenţă a adevăratei valori pentru lucruri aparente şi efemere. Tot Epistola către Diognet ne spunea despre modul de viaţă al creştinilor: "sunt disprețuiți, dar în dispreț își găsesc gloria lor. Sunt loviţi în numele lor bun şi între timp se dă mărturie despre dreptatea lor. Sunt insultaţi şi ei binecuvântează, sunt trataţi cu mârşăvie şi răspund cu cinste. Deşi fac binele, sunt pedepsiţi ca răufăcători; atunci când sunt pedepsiţi, se bucură, ca şi cum li s-ar da viaţa. Iudeii luptă împotriva lor, ca împotriva unui neam străin, iar păgânii îi persecută. Dar cei care îi urăsc nu ştiu să spună motivul duşmăniei lor.

Într-un cuvânt, creştinii sunt în lume ceea ce este sufletul în trup. Sufletul se află în toate mădularele trupului şi creştinii sunt răspândiţi în oraşele lumii. Sufletul locuieşte în trup, dar nu provine din trup. Şi creştinii locuiesc în această lume, dar nu sunt din lume. Sufletul invizibil este închis într-un trup vizibil şi creştinii sunt văzuţi că locuiesc în lume, dar adevăratul lor cult adus lui Dumnezeu rămâne invizibil. Trupul, deşi nu a primit nici o nedreptate, se năpusteşte cu ură şi luptă împotriva sufletului, pentru că acesta îl împiedică să se bucure de plăcerile senzuale; tot aşa, şi lumea îi urăşte pe creştini, deşi nu a primit nici o insultă, numai pentru că aceştia se opun răului.

Chiar dacă este urât, sufletul iubeşte trupul şi mădularele sale, tot aşa, şi creştinii îi iubesc pe cei care îi urăsc pe ei. Sufletul este închis în trup, dar, la rândul său, el susţine trupul. şi creştinii sunt ţinuţi în lume ca într-o închisoare, dar ei sunt cei care sprijină lumea. Sufletul nemuritor locuieşte într-un cort muritor, tot aşa, şi creştinii sunt ca nişte pelerini în călătorie printre lucrurile supuse stricăciunii, dar aşteaptă incoruptibilitatea cerească. Sufletul, privat de mâncăruri şi băuturi, devine mai bun. Tot aşa, şi creştinii, expuşi chinurilor, cresc zi de zi ca număr. Dumnezeu i-a aşezat într-un loc aşa de nobil, pe care nu au permisiunea să-l părăsească."[63]

Este la fel de bine important să ştim că la fel cu un om de a afaceri care vrea să reuşească în afacerile lui ei bine şi creştinul ortodox vrea să reuşească în mântuire. Pentru acest lucru el face

- ascezǎ,
- nevoinţă,
- rugăciune,
- post
- şi pocăinţă.

Toate acestea sunt însă la fel de bine valori ale ortodoxiei. Se poate vedea de exemplu că Biserica Catolică a eliminat Postul Mare din practica ei. Iată ce spunea gânditorul Daniel Ganeasa despre dorinţa de reuşită a omului de azi: „nu sunt nici dintre cei care cred că generaţiile mai noi au în tinereţea proprie piatra filosofală a reuşitei. Din simplul motiv că ele sunt produsul aceleiaşi culturi despre care vorbeam mai înainte. Formate în şcoli, în ultimul sfert de veac, cu programe şi persoane educaţionale în derivă, a căror singură trăsătură comună este furatul căciulii şi al examenelor. Sau plătitul, ca s-o spunem mai direct. Este amuzant să vezi cum, acum, persoane formate în acest fel în trecutul apropiat, ajunse în instituţii de putere statală, vânează pe cei ce continuă să vândă pe bani ascensiunea şcolară a liceenilor şi a studenţilor de azi. Dintr-un motiv care se vrea moral, bineînţeles!"[64]

---

[62] Epistola Către Diognet, vol. Scrierile Părinţilor Apostolici, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 1979 apud https://poruncaiubirii.agaton.ro/articol/2101/crestinii-%C3%AEn-lume-sunt-insulta%C5%A3i-%C5%9Fi-binecuv%C3%A2nteaz%C4%83-sunt-trata%C5%A3i-cu-m%C3%A2r%C5%9F%C4%83vie-%C5%9Fi-r%C4%83spund-cu-cinste (accesat pe 07.07.2026).

[63] Idem.

[64] Daniel Ganeasa, https://saptamana.net/articol/3969-calea-pierzaniei (accesat pe 25.10.2025).

Prin urmare ceea ce trebuie să ne dăm seama este că ortodoxia este o valoare spirituală pe care trebuie să punem preţ şi pe care trebuie să o apărăm fiindcă sunt mulţi care nu vor să ţină cont de ea. Aceasta într-o lume în care se poate vedea că de mai multe ori alternativele spirituală sunt multe şi variate.[65]

Tot despre calea pierzaniei ei bine gânditorul Daniel Ganeasa ne spunea: „nu în generaţii stă răspunsul la intrarea sau la ieşirea de pe calea pierzaniei. Şi, probabil, nici în vârstele mai zglobii sau mai pline de înţelepciune.

Eu nici nu cred cu adevărat că am fi angajaţi pe o cale a pierzaniei, cum lasă să se înţeleagă analiştii şi mediile de informare din interiorul şi din exteriorul acestei ţări. La fel cum nu am crezut nici în zecile de previziuni ale sfârşitului lumii, cu care am fost prevenit de-a lungul întregii mele vieţii."[66]

Un tânăr s-a dus la un înţelept.

- Înţeleptule vreau să te întreb ceva.
- Ce?
- De ce deşi există un singur Dumnezeu există atât de multe religii?
- Vrei să ştii răspunsul?
- Da.
- Atunci întreabă-te de ce mint oamenii.
- Fiindcă sunt unii care nu vor să fie descoperiţi.
- Ei vezi aşa este şi cu religiile.
- Care?
- Oamenii cred că Îl pot cumpăra pe Dumnezeu.
- Să Îl cumpere pe Dumnezeu?
- Da.
- Cum?
- Sunt unii care iubesc mai mult minciuna lor decât adevărul lui Dumnezeu.
- Aşa este.
- Vezi?
- Şi ce este de făcut?
- Să mergi pe adevăr.
- Dar este greu cu atâta minciună în jur.
- Nu este imposibil.
- Credeţi?
- Da.
- De ce?
- Ştii ce?
- Ce?
- Dacă oamenii ar merge pe legea lui Dumnezeu nu ar mai fi atât de multă minciună.
- Aşa este.
- Problema este una foarte veche.
- Da?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă au fost filosofi cu mult înainte de noi care au analizat aceste lucruri?
- Da?
- Da.
- Nu ştiam.
- Ştii acum?
- Şi cine au fost aceştia?
- De Epictet ai auzit?
- Vag.

[65] A se vedea Radu Petre Mureşan, *Alternative spirituale în România* (Editura Supergraph, 2011).
[66] Idem.

- La Epictet a venit un om şi l-a întrebat?
- Ce?
- De ce este atât de multă dezordine în lume şi în viaţa noastră.
- Şi?
- La întrebarea de ce e pe pământ între oameni, atâta dezordine, de ce e viaţa noastră câteodată atât de grea şi de nesuferit, Epictet un filozof din vechime (născ. a. 50 după Hr.) i-a răspuns aşa.
- Ce?
- Dumnezeu a făcut oamenii pentru a se bucura şi a fi fericiţi, iar nu pentru a avea năcazuri şi dureri.
- Aşa este.
- Şi dacă oamenii totuşi sunt nefericiţi, ei singuri poartă vina, întrucât nu-şi duc viaţa în armonie cu înţeleaptă voinţă a Creatorului.[67]
- Ce bine spus.
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Oamenii îşi fac rău cu mâna lor proprie.
- Şi dau vina pe Dumnezeu?
- Da.
- Ce ironie.
- Aşa este.
- Deci ortodoxia contează.
- De ce?
- Fiindcă eterodoxia este una care este bazează pe minciună.
- Credeţi?
- Da.
- De ce?
- Din cele mai vechi vremuri oamenii au minţit despre Dumnezeu.
- De ce?
- Din răutate.
- Şi din lene?
- Da.
- Au fost mult prea comozi pentru a se raporta ortodox la Dumnezeu?
- Da.
- Aşa este.
- Deci trebuie să stăm în adevăr.
- Adevăr teologic?
- Da.
- Se poate spune că ortodoxia este un adevăr teologic?
- Da.
- Aşa credeam şi eu.
- Au crezut bine.
- O să încerc să studiem mai multe despre ortodoxie.
- Aşa să faci.
- Fiindcă în acest mod cred că sufletul meu se va folosii.
- Sufletul iubeşte ortodoxia.
- Fiindcă este adevăr?
- Da.
- Aşa este.

[67] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Tot despre calea pierzaniei în istorie gânditorul Daniel Ganeasa spunea: „sunt chiar optimist în legătură cu calea pierzaniei. Dacă vă uitaţi în istorie, civilizaţiile pierdute au lăsat în urma lor un nivel foarte înalt de stare materială şi de organizare socială. Nivel de care civilizaţia românească e extrem de departe, după cum glumim noi înşine, între noi.

Până la urma-urmei, nimeni nu ştie cauza care a trimis în neant civilizaţiile din urmă cu mii şi zeci de mii de ani. Dispariţia vieţuitoarelor gigant e pusă pe seama meteoriţilor, a oamenilor pe seama cataclismelor terestre, a molimelor şi a altor blestemăţii. La o adică, dacă e să fie, se poate găsi şi pentru noi, românii, o explicaţie convenabilă, că doar nu ne-om fi născut cu ghinion pe acest pământ!”[68]

Eterodoxia totdeauna se prezintă ca una care de fapt vrea să facă bine omului şi chiar se gândeşte la mântuirea lui. Să ne aducem aminte că în grădina Edenului diavolul se gândea la cum să îi facă pe Adam şi Eva protopăriniţii noştri dumnezei. Se poate vedea şi aici

- planul
- intriga
- şi conflictul

demonic pe care de mai multe ori eterodoxia îl aduce peste noi.[69]

Eterodoxia evident că nu este un mod de viaţă

- drept
- şi just

şi acest mod de viaţă de mai multe ori vine cu scuze şi cu alternative care sunt mult mai bune decât eterodoxia.

Modul de viaţă eterodox este unul care se bazează pe eterodoxie dar vine cu mai multe alternative sau mai bne spus cu mai multe

- îmbunătăţiri,
- ameliorări
- şi înfrumuseţări.

De mai multe ori suntem unii care crede în cine ştie ce televangheliști şi mai predicatori protestanţi care vin pe la noi cu diferite alternative eterodoxe la ortodoxie. Iată ce spunea în acest sens tot gânditorul Daniel Ganeasa: “deci nici în indivizi nu poate sta răspunsul la intrarea sau la ieşirea de pe calea pierzaniei, vreau să spun. Chiar dacă noi, românii, interpretând simplist dramaturgii religioase, vedem din când în când în tupeul unor băieţi şi fete de pe aici, ceva din spiritul mesianic al salvatorilor de la căderea în neant. Ca şi cum destinul ar şti de tupeul cuiva.”[70]

Eterodoxia nu ne face nici un bine fiindcă ne desparte de adevărul ortodoxiei. Se poate vedea că sunt mai multe religii care au ajuns să se revendice pe sine ca fiind ortodoxie. În acest sens în zilele noastre de vorbeşte de

- un iudaism ortodox
- sau de un islam ortodox.

Trebuie să ştim că în cazul lor ortodoxia este mai mult numai

- o metaforă
- sau o formulă de stil.

De ce? Fiindcă este bine să ştim că în cele din urmă ortodoxia nu poate să fie despărţită de creştinism. Aceasta fiindcă după cum am spus acest lucru a fost stabilit la anul 843. 800 de ani de istorie creştină evident că nu poate să treacă fără

- impact,
- influenţă,
- efectivitate
- şi sens.

Pentru aceasta se poate spune că sfinţii părinţi au pus mult accept pe ortodoxie atunci când a venit vorba de soteriologia creştin ortodoxă sau mai bine spus de mântuirea în Hristos.

Este bine să ştim că nu trebuie să confundăm calea pierzaniei sufletelor cu calea pierzanie culturilor sau a civilizaţiilor care se pare că este una cât se poate de reală şi adevărată în istoria.

---

[68] Daniel Ganeasa, https://saptamana.net/articol/3969-calea-pierzaniei (accesat pe 25.10.2025).

[69] A se vedea Ioannis Romanides, *Păcatul strămoșesc* (Bucureşti, 2017).

[70] Daniel Ganeasa, https://saptamana.net/articol/3969-calea-pierzaniei (accesat pe 25.10.2025).

Iată cea spunea în acest sens gânditorul Daniel Ganeasa: „ce mă preocupă cu adevărat în legătură cu acest subiect este faptul că, parcurgând până la capăt calea pierzaniei, nici o civilizaţie n-a lăsat în urmă vreun supravieţuitor. Şi o spun mai cu seamă pentru toţi aceia care se iluzionează cu visul supravieţuirii individuale, în situaţii asemănătoare. Până şi din moarte s-au mai întors câţiva. De pe calea pierzaniei, nimeni, niciodată. Poate fi un bun motiv să nu laşi să se ajungă pe această cale, dacă tot te-ai apucat să trăieşti într-o comunitate."[71]

Calea pierzaniei sufletelor este una care evident că este

- dominată,
- stăpânită
- şi condusă

de demoni. De ce? Fiindcă demonii sunt fiinţe ale răului absolut şi vor ajunge să ne facă ne piardă sufletul fiindcă aşa vor ei şi aşa le dă satisfacţie.[72]

În acest sens trebuie să ştim că această cale a pierzaniei sufletelor este *o cale fără de întoarcere.* De ce? Fiindcă este bine să ştim că din iad nu mai există cale de întoarcere. Aceasta fiindcă iadul este un punct mort dincolo de care nu mai există

- nimic,
- calea de întoarcere
- sau pocăinţă.

După sfinţii părinţi creştin ortodox avem şansa să ne mântuim numai cât suntem în această viaţă fiindcă în iad nu mai există pocăinţă.

Iată ce spunea în acest sens despre calea mântuitoare a Bisericii Ortodoxe Sfântul Porfirie Kavsokalivitul: „Biserica este viaţă nouă în Hristos. În Biserică nu există moarte, nu există iad. În Evanghelia lui Ioan se spune: „dacă cineva va păzi cuvântul Meu, nu va vedea moartea în veac" (Ioan 8, 51). Hristos desfiinţează moartea. Cel ce intră în Biserică se mântuieşte, devine veşnic. Viaţa este una, o curgere fără de sfârşit în care nu există moarte. cel ce urmează poruncilor lui Hristos nu moare niciodată. Moare după trup, după patimi, dar se învredniceşte a trăi încă din această viaţă în Rai, în Biserica noastră, iar apoi în veşnicie. Cu Hristos, moartea devine puntea pe care va trebui să o trecem cândva pentru a continua să trăim în lumea cea neînserată.

Şi eu, după ce m-am făcut monah, am crezut că nu mai există moarte. Aşa am simţit şi simt mereu, că sunt veşnic şi nemuritor. Cât de frumos!"[73]

Prin urmare eterodoxia poate la fel de bine să nu fie numai o

- scornire
- şi o creaţie

a omului, ci la fel de bine să fie un mod de viaţă şi de gândire inspirat de demoni.

De ce? Fiindcă este bine să ştim că în cele din urmă trebuie să ne dăm seama că eterodoxia a fost şi este o constantă în istoria lumii.

- Erezii,
- schisme,
- dogme false,
- sinoade mincinoase,
- mari ereziarhi

Au fost cu toate lucruri cât se poate de prezente în istoria ortodoxiei.

De ce acest asalt constant la adresa ortodoxiei? Aceasta fiindcă demonii ştiu că ortodoxia este mântuitoare şi fac orice pentru ca

- mesajul
- şi cuvântul

ei să devină unul nul şi fals.

Prin urmare nu trebuie să ne facem iluzii: ortodoxia nu este în nici un fel un concurs de popularitate. Acesta fiindcă se consideră de mai mulţi că cu cât o religie este mai populară ei bine înseamnă că ea este adevărată. Acest

[71] Daniel Ganeasa, https://saptamana.net/articol/3969-calea-pierzaniei (accesat pe 25.10.2025).
[72] A se vedea Mănăstirea Paraclitu, *Demonii şi lucrările lor* (Galaţi, 2007).
[73] Sfântul Porfirie Kavsolalivitul https://bzb.ro/stire-supliment-religios/in-biserica-nu-exista-deznadejde-a1717 (accesat pe 25.10.2025).

lucru nu este deloc aşa. Aceasta fiindcă în cele din urmă Iisus ne-a spus că mântuirea nu se câştigă uşor ci destul de greu.

Iată ce spunea tot Sfântul Porfirie Kavsokalivitul despre frumuseţea vieţii în Hristos: "în Biserică, prin Tainele care ne mântuiesc, nu există deznădejde. Chiar dacă suntem foarte păcătoşi, ne spovedim, ne citeşte preotul şi aşa suntem iertaţi, înaintăm către nemurire fără nicio frământare, fără nicio teamă.

Când Îl iubim pe Hristos, trăim viaţa lui Hristos. Îndată ce izbândim aceasta, cu harul lui Dumnezeu, trăim o altă stare, una de invidiat. Pentru noi nu există nici o spaimă. Nici moarte, nici diavol, nici pierzanie. Toate acestea există pentru oamenii care se află departe de Hristos, pentru cei ce nu sunt creştini. Pentru noi, creştinii, cei ce facem voia Lui, aceste lucruri nu există. Adică există, dar atunci când ucidem în noi pe omul cel vechi, dimpreună cu patimile şi cu poftele lui (Gal. 5, 24), nu mai dăm însemnătate nici diavolului, nici răului. Nu ne mai preocupă. Ceea ce ne preocupă este iubirea, slujirea lui Hristos şi a aproapelui său. Îndată ce ajungem la măsura de a simţi bucuria, iubirea, slujirea lui Dumnezeu fără de nici o teamă, atunci putem spune: Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine (Gal. 2, 20). Nimeni nu ne împiedică să pătrundem această taină."[74]

Prin urmare ceea ce trebuie să ne dăm seama este că în materie de religie sunt mai mulţi care din răutate sau nu vor

- să ne mintă,
- să ne inducă în eroare,
- să ne facă rău
- şi să ne ducă pe căi străine de adevăr.

Pentru aceasta trebuie să fim unii care să ne dăm seama de implicaţiile ortodoxiei şi a credinţei creştin ortodox în viaţa noastră în acest veac al provocărilor eterodoxe.[75]

Eterodoxia se prezentă ca o alternativă

- mai uşoară
- şi mai frumoasă

faţă de calea ortodoxie dar acest lucru este numai aparent. De ce? Fiindcă după cum am spus nu pot să existe mai multe căi spre

- Hristos,
- spre mântuire
- spre rai.

Eterodocşii sunt unii care după cum am spus sunt certaţi cu adevărul şi vor să îi arunce pe calea pierzaniei pe care sunt ei şi pe ortodocşii autentici.

„Erezia este învăţătura religioasă care se abate de la credinţa creştină adevărată şi autentică, şi, de aceea, (această învăţătură) este rătăcită, antiortodoxă şi anticreştină.

Diavolul, când a văzut că puterea sa a fost nimicită de tot prin Crucea şi prin Învierea lui Iisus Hristos, a început să lupte împotriva Bisericii printr-o nouă metodă, prin metoda falsificării.

Nu vine să spună că Iisus Hristos nu este nimic, pentru că a fost biruit; Ci vine şi vorbeşte limba falsificării şi spune: „Da, desigur! Eu sunt de acord cu Iisus Hristos. Sigur că da! Dar, ştiţi, Iisus Hristos – important om! – dar… nu este Dumnezeu"! Sau altfel: „Desigur! Este Dumnezeu!… Dar nu s-a făcut om; era în aparenţă om"! Şi aşa mai departe. Adică, diavolul urmăreşte în orice chip să facă o abatere de la adevăr."[76]

Calea eterodoxă este una care de mai multe ori se indentifică cu calea largă şi deschisă care duce la pierzanie. Iisus a fost cât se poate de concludent în acest sens când a spus: "intraţi pe poarta cea strâmtă. Căci largă este poarta, lată este calea care duce la pierzare, şi mulţi sunt cei ce intră pe ea" (Matei 7, 13).

Ei bine se poate spune că în sens mistic aceasta este această cale largă a eterodoxiei pe care sunt mulţi care păşesc şi care vor să facă din Iisus nu Mântuitor ci mai mult un

- filosof,
- ideolog religios
- sau mare iniţiat.

---

[74] Sfântul Porfirie Kavsovalivitul https://bzb.ro/stire-supliment-religios/in-biserica-nu-exista-deznadejde-a1717 (accesat pe 25.10.2025).

[75] A se vedea Calinic Berger, *Provocări ale gândirii şi vieţii ortodoxe astăzi — reflecţii despre temeiurile creştine* (Sibiu, 2012).

[76] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

„Potrivit acestei definiții, pentru oricare biserică sau confesiune, toate celelalte, care nu mai împărtășesc doctrinele acesteia, sunt erezii. Acelaşi lucru se aplică şi din partea celorlalte. Vreau să spun că, în felul acesta, toate bisericile şi confesiunile din lume pot să le categorisească pe celelalte ca şi erezii. Un exemplu în această privinţă poate servi marea schismă bisericească din anul 1054 când bisericile catolică şi cea ortodoxă s-au declarat una pe alta "anatema", adică eretice.

Cine atunci este drept şi care este criteriul după care poți să știi care este doctrina dreaptă şi care este erezie? În acest articol vă propun să facem o analiză biblică şi scripturistică asupra acestui subiect, pentru că Biblia sau Sfânta Scriptură este Cuvântul lui Dumnezeu, recunoscut de majoritatea bisericilor, dar chiar şi dacă nu vor unii să-l recunoască aşa cum este, nu se schimbă nimic de la aceasta. Sfintele Scripturi rămân să fie şi vor fi totdeauna Cuvântul lui Dumnezeu."[77]

Doi studenți la teologie discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Am studiat istoria Bisericii Ortodoxe.
- Şi?
- Ereziile sunt o constantă în istoria ei.
- Am remarcat şi eu.
- De ce?
- Fiindcă în toate epocile istoriei au existat oameni rău intenţionaţi.
- Eretici?
- Da.
- De ce?
- Este şi din cauza demonilor.
- Aşa este.
- Dar nu putem să dăm vina numai ei.
- De ce?
- Şi răutatea oamenilor este mare.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă erezia este o formă sau subtilă a manifestării răului.
- Chiar?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă erezia este o minciună.
- Aşa este.
- Şi minciuna este tot o formă de manifestare a răului.
- Ai dreptate.
- Mă bucur că eşti de acord.
- Cum să nu fiu?
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- În ortodoxie nu toţi sunt la fel.
- Adică?
- Unii ajung la măsuri duhovniceşti mai mari.
- Şi alţii la măsuri mai mici?
- Da.
- În ce sens.
- Îţi voi explica.

[77] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

- Te rog.
- Razele soarelui se resfiră de pe cer în egală abundenţă pretutindeni.
- Aşa este. În casele oamenilor, lumina e totuşi deosebită, după cum deosebite sunt şi geamurile pereţilor prin cari au să treacă razele de lumină.
- Da.
- Pentru că unul are la fereastră sticlă, altul hârtie, al treilea beşică şi aşa mai departe.
- cum poate fiecare.
- La unii apoi mai sunt ferestrele pline încă şi de praf.
- Ai dreptate.
- De aceia pe când afară surâde soarele, în unele case domneşte totuşi întunerec desăvârşit.
- Am văzut astfel de cazuri.
- Aici apoi nu se poate lucra şi îmbolnăvirile sunt la ordinea zilei.
- Aşa este.
- Aşa e şi în viaţa omenească.
- Cum este?
- Trăim în întuneric.
- din nefericire.
- Nu putem vedea, şi nici nu voim să vedem voinţa lui Dumnezeu.
- Ai dreptate.
- Avem lipsă de ajutor.
- Şi cine ne poate da acest ajutor?
- Şi acest ajutor ni-l poate da Mântuitorul.[78]
- Ce frumos spus.
- Ortodoxia îl smereşte pe om.
- Cum?
- La toate slujbele ortodox se cântă Doamne miluieşte.
- Aşa este.
- Fiindcă diavolul este orgolios şi nu se poate smerii.
- Şi în acest sens îl biruim pe diavol?
- Da.
- Sună bine.
- Evident.
- Această discuţie mi-a deschis perspectivele.
- Foarte bine.
- Totuşi sunt puţini care se gândesc la antogonia dintre ortodoxie şi eterodoxie.
- Fiindcă ignoranţa este mare.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Sfinţii părinţi ne spun că a fi ignoranţi în materie de religie şi credinţă este un păcat.
- Sunt de acord.
- Deci da.
- Ce anume?
- În istoria creştină se poate vedea această antagonie dintre ortodoxie şi eterodoxie.
- Am remarcat şi eu.
- În cele din urmă prin sfinţi ortodoxia şi-a continuat drumul în istorie.
- Cu mila lui Dumnezeu.
- Aşa este.
- Evident.

[78] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

„Cuvântul „erezie" este menţionat în Noul Testament şi este cuvântul grecesc "hairesis", care poate fi tradus "alegere", sau "grupare" sau "sectă". De fapt, haideţi să privim textele din Biblie sau Sfânta Scriptură unde este aplicat acest text şi astfel, vom vedea cum au fost traduse şi ce ne învaţă cu privire la erezie. 1 Corinteni 11,19 conţine o menţiune a cuvântului grecesc "hairesis", care este tradus aici cu românescul "partide". Sfântul Apostol Pavel vorbeşte despre felul cum creştinii din Corint veneau şi participau la Împărtăşanie, adică la Cina Domnului. Iată ce spune el: Mai întâi de toate, aud că atunci când veniţi la adunare, între voi sunt dezbinări. Şi în parte o cred, căci trebuie să fie şi partide între voi, ca să iasă la lumină cei găsiţi buni. (1 Corinteni 11; 18-19)."

În situaţia descrisă, vedem că ereticii încă nu au ieşit din sânul bisericii, ci, aflându-se împreună cu alţi creştini, au creat o grupare care aduce dezbinare în biserică. Chiar dacă sunt împreună cu ceilalţi creştini, ereticii nu au pace şi colaborare cu ei. Acesta este efectul care îl aduc ereziile, ele creează partide în sânul bisericii şi în cele din urmă, duc la dezbinare."[79]

Eterodoxia se poate spune că se aseamănă demonilor fiindcă de mai multe ori este una care ajunge să ne arunce în

- dezbinare,
- rupere lăuntrică şi externă,
- fărâmiţare
- şi diviziuni

care sunt lucrări proprii demonilor.

"Galateni 5, 20 traduce cuvântul "hairesis" cu "certuri de partide". Bisericile Galatiei au fost plantate de apostolul Pavel, dar au fost expuse unui atac acut din partea învăţăturii eretice a iudaizatorilor, care spuneau că nu este suficient să crezi în Domnul Isus pentru a fi mântuit, mai trebuie să ţii şi poruncile Legii Vechiului Testament, cum sunt circumcizia, Sabatul, diferite spălături, restricţii în mâncare şi multe altele. Pavel a scris foarte supărat această epistolă şi cel mai mult a fost supărat de naivitatea creştinilor din Galatia, care au fost atât de "lesne crezători" acestor erezii. Când enumără faptele firii pământeşti, Sfântul Apostol Pavel enumără şi ereziile."[80]

CAPITOLUL 4

DE CE ORTODOXIA NU A SLĂBIT ÎN CEI 2000 DE ANI DE EXISTENŢĂ?

Prin urmare este bine să ştim că ortodoxia există de 2000 de ani. Unii ar putea să spună că în tot acest timp ea

- a slăbit,
- s-a depreciat,
- s-a alterat
- şi s-a învechit.

Toate aceste chestionări trebuie să ştim că sunt adevărate. Totuşi este bine să ştim că dovada că ortodoxia a rezistat 2000 de ani este una care ne spune că Dumnezeu lucrează în ortodoxie.[81]

"Dacă va vrea cineva să se refere la cauzele acestui fenomen al ereziilor, va avea multe de spus. Dar ne vom rezuma aici numai la cele mai importante. Erezie înseamnă abatere de la dreapta credinţă. Ea înseamnă minarea drumului spre mântuire. Precum scrie Sfântul Apostol Pavel în Epistola I-a către Corinteni: Căci trebuie să fie între voi şi eresuri, ca să se învedereze între voi cei încercaţi.

Cauza tuturor ereziilor a fost dintru început mândria omenească, care, aşa cum spune Sfântul Efrem Sirul, nesuferind lucrul cel vechi, doreşte să facă inovaţii. Omul mândru nu suportă să urmeze Tradiţia Bisericii, crezând că el însuşi poate tâlcui mai bine Sfânta Scriptură. Şi astfel, tăind şi spânzurând, lepădând şi adăugând, face o religie pe măsura lui."[82]

Ortodoxia a reuşit să existe de 2000 de ani fiindcă de 2000 de ani au fost oameni care au voit să se mântuiască şi să ducă o viaţă plăcută lui Dumnezeu. Iată de ce se poate spune că ortodoxia este un far de lumină care luminează

[79] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).
[80] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).
[81] Arhim. Ioachim Parvulescu, *Puterea sfinţitoare a ortodoxiei. Învăţături şi sfaturi de folos sufletesc* (Editura Lumea Credinţei, 2025).
[82] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

pe toţi cei care vor să se îndrepte spre mântuire. Evident că sunt unii care susţin că în cele din urmă 2000 de ani de aşteptare a celei de a doua veniri a lui Hristos este mult prea mult. Ceea ce trebuie să ştim este că acest crez în învierea morţilor este unul care este cât se poate de propriu creştinismului ortodox. Nu ştim când va venii Hristos dar ceea ce trebuie să ştim este că trebuie să ducem o viaţă

- morală
- şi creştin ortodoxă.

„Aşa au început toate ereziile creştine. Începând cu "prima şi cea mai bună" sau, mai bine zis, cu prima şi cea mai rea – nu cronologic ci axiologic – adică cu erezia papistasilor, pe care unii în mod greşit îi numesc romano-catolici ori, şi mai rău, biserica romano-catolică. Deschidem aici o mică paranteză. deoarece subiectul pe care l-am atins este important.

Aşadar. potrivit cu conştiinţa noastră ortodoxă şi cu Tradiţia noastră patristică, Biserica Ortodoxă constituie singura Biserică a lui Iisus Hristos. Nu există mai multe "biserici". Cel care se rupe de această Biserică, nu poate forma o altă biserică, ci o erezie. Este bine să spunem lucrurilor pe nume, deoarece în zilele noastre s-a înmulţit foarte mult confuzia."[83]

Prin urmare este bine să ne dăm seama în acest sens de implicaţiile istorice ale ortodoxiei care după cum am spus s-a format în cele din urmă la Constantinopol în anul 843. 2000 de ani de istorie creştin ortodoxă înseamnă la fel de bine şi foarte mulţi sfinţi – cunoscuţi şi necunoscuţi – care au trăit în această lume ca fiind creştin ortodocşi.

Evident că vor fii şi unii care vor fi descurajaţi de această istorie lungă de 2000 de ani a creştinismului ortodox. Totuşi este bine să ştim că au fost mulţi care au ajuns să se perfecţioneze în ea şi să ajungă la sfinţenie.[84]

Ei bine am putut vedea că ereziile au fost o constantă a Bisericii Creştin Ortodoxe. Noi şi noi erezi cu ni şi noi răstălmăciri au ajuns să se ridice din ortodoxie şi a fost nevoia de lupta la mai mulţi sfinţi părinţi pentru a face ca adevărul să iese la iveală.

„Nu numai aşa-numitele "erezii creştine", ci şi toate ereziile şi rătăcirile din istoria omenirii încep de la mândria omenesc, pe care o exploatează diavolul, vrăjmaşul mântuirii noastre.

Referindu-ne mai ales la aşa numitele "noi erezii", care inundă astăzi lumea şi ţara noastră, observăm următoarele: Într-o mare măsură dezvoltarea lor se datorează atât falimentului sistemelor antropocentrice, pe care le-a creat omul european rupt de Ortodoxie."[85]

În acest sens se pare că ortodoxia a ieşit mai

- puternică,
- mai tare
- şi mai viguroasă

odată cu trecerea timpului.

De ce? Fiindcă aşa a fost voia lui Dumnezeu. În acest sens trebuie să ne aducem aminte de cuvintele rabinului Gamaliel care când a văzut că evreii au ajuns

- să persecute,
- oprime,
- să prigonească
- şi să asedieze

pe creştini le-a spus cu multă înţelepciune: nu îi persecutaţi pe creştini fiindcă dacă ei sunt de la Dumnezeu veţi lupta contra lui Dumnezeu iar dacă nu sunt de la Dumnezeu ei vor dispare de la sine.

Faptul că ortodoxia este o credinţă care vine de la Dumnezeu ne-a demonstrează că au fost mai mulţi sfinţi făcători de minuni.

- Sfântul Nicolae,
- Sfântul Gheorghe,
- Sfântul Dumitru
- Sau Sfânta Parascheva de la Iaşi

[83] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).
[84] A se vedea Constantin Coman, *Ortodoxia sub presiunea istoriei* (Bucureşti, 1995).
[85] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

cu toţii au făcut multe minuni. Aceste minuni ne certifică faptul că cu adevărat ortodoxia este o credinţă care vine de la Dumnezeu.

„Începând de la filosofia scolastică şi teologia Evului Mediu şi sfârşind cu existenţialismul ateu al secolului al XX-lea, cât şi sistemelor capitalismului ateu în Apus şi la cel marxist-leninist în Răsărit, omul, în interiorul acestor sisteme, precum şi în ştiinţă şi tehnologie, a pus bazele unor aşteptări de natură religioasă. A crezut că i se vor rezolva toate problemele aici şi acum. A crezut că va putea crea un rai pe pământ, fără să aibă nevoie de Dumnezeu. A crezut că va deveni fericit. Dar înfricoşătoarea dezamăgire de după cele două războaie mondiale, împreună cu ameninţarea iminentă a catastrofei ecologice şi a holocaustului atomic, precum şi prăbuşirea comunismului, l-au lăsat pe om descoperit din punct de vedere metafizic."[86]

În acest sens se poate spune că ortodoxia a fost martoră istorică la mai multe

- drame,
- tragedii,
- încercări
- şi probleme

ale istoriei.

Cei care au recurs la rugăciunea ortodoxă trebuie să ştim că au trecut foarte bine peste toate aceste încercări şi tragedii. De ce? Fiindcă totuşi este bine să ne dăm seama că harul lui Dumnezeu lucrează în ortodoxie.[87]

Ortodoxia este o credinţă care ne poate da mai multe

- răspunsuri,
- repere
- şi îndrumări

despre calea pe care trebuie să o alegem în această viaţă.

„Şi astfel, după ce a exclus din lumea sa raţionalizată pe Dumnezeu, acum flirtează cu religiile orientale (hinduismul, budismul) şi cu ocultismul, care invadează societăţile apusene şi est-europene ca să acopere golul ce s-a creat prin prăbuşirea sistemelor raţionaliste, utilitariste etc., ale omului european.

În căutarea sensului vieţii Astăzi omul se află în căutarea sensului vieţii. Îl preocupă mai mult ca oricând veşnicele întrebări existenţiale: Cine sunt? De unde vin? Unde merg? Care este sensul vieţii? Dacă la aceste întrebări nu se dau răspunsurile corecte, omul se primejduieşte să-şi îndrepte căutarea pe un drum greşit şi, astfel, acceptă ofertele înşelătoare ale ereziilor şi ale sectelor."[88]

Ceea ce se poate vedea este că în lume şi în istorie au fost mai multe religii care au mers paralel cu creştinismul ortodox. Au existat mai multe încercări de dialog dar fără prea mare rezultat.[89] Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că fără doar şi poate dialogul ajută dar sunt mai mulţi care neagă

- evidenţele,
- realităţile
- şi adevărul.

De ce? Fiindcă sunt persoane care trebuie să ştim că nu au frică de Dumnezeu şi nici nu merg după adevăr. În acest sens în mai multe religii

- obscurantismul ,
- ambiguitatea,
- lipsa de claritate
- şi confuzia

sunt cât se poate de prezente.

De ce? Fiindcă trebuie să ştim că sunt mulţi care nu iubesc adevărul şi preferă să stea în minciună. Sunt oameni care uită că ei trebuie să fie unii care să iese în căutarea lui Dumnezeu şi în acest sens cred că Dumnezeu este

- dator
- şi obligat

să li se descopere după bunul lui plac.

---

[86] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

[87] A se vedea Radu Teodorescu, *Experienţe ale harului în spiritualitatea creştin ortodoxă* (Cugir, 2020).

[88] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

[89] A se vedea Nicolae Achimescu, *Religii în dialog* (Iaşi, 2006).

„Atunci când nenorociții oameni ai Occidentului caută lumina și adevărul la maeștrii guru, au circumstanțe atenuante. Însă, atunci când grecii ortodocși caută în apele statute ale spiritualității demonice din religiile orientale apă ca să-și potolească setea, ei săvârșesc un mare păcat. Și aceasta deoarece apa limpede o avem langă noi; ea este Ortodoxia noastră. Dar acești oameni nu au cunoscut-o sau nu au înțeles-o sau nu vor să o cunoască. Iar datoria noastră ca ortodocși este ca, mai mult prin viața noastră decât prin cuvinte, să-i ajutam pe acești oameni să cunoască tezaurul nostru comun."[90]

Doi creștini ortodocși simplii discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ortodoxia există de 2000 de ani.
- Așa este.
- Și oare mântuiește?
- Da.
- De unde știm?
- Din mai multe cazuri?
- Cum ar fi?
- Se știe de cazul unui călugăr că s-a rugat după moartea Sfântului Ioan Gură de Aur să știe unde a ajuns după moarte sufletul sfântului.
- Și?
- A fost luat și dus de un înger prin tot raiul.
- Și?
- Pe Sfântul Ioan Gură de Aur nu l-a putut vedea acolo.
- De ce?
- Fiindcă îngerul i-a spus că el este acolo unde este și Sfânta Treime.
- Înțeleg.
- Deci vezi?
- Ce?
- Ortodoxia este mântuitoare.
- Așa se pare.
- Și mai este ceva.
- Ce?
- Ca dogmă ortodoxia nu slăbește.
- În ce sens?
- De mai multe ori noi creștini ne săpăm groapa unii altora.
- Adică?
- În loc să fim uniți suntem dezbinați.
- Așa este.
- Este mare păcat.
- Creștinii dezuniți?
- Da.
- Cred.
- Ortodoxia are de câștigat mult de pe urma unității.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă nu ne furăm religios unii pe alții?
- Adică?
- Îți voi explica.
- Te rog.
- Este o poveste adevărată.

[90] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

- Te ascult.
- Doi ţărani aveau o arie comună unde îşi treierau grânele.
- Frumos.
- Unul dintre ei era necinstit, celălalt onestitatea însăşi.
- Înţeleg.
- Ambii treieraseră în aceiaşi zi bucatele lor şi fiecare îşi lăsase grâul în arie până în ziua următoare.
- Şi?
- Cel necinstit voi să fure în noaptea următoare din grânele vecinului, şi spre a le recunoaşte, aşternu pe ele de cu seară o pătură.
- Înţeleg.
- Întâmplător veni şi celălalt ţăran în seara aceia la arie şi văzând grânele sale acoperite, îşi zise aşa.
- Ce?
- Ce om bun este vecinul meu, a acoperit grânele mele ca nu cumva să le plouă, dar nu voiesc nici eu să fiu mai puţin cinstit, mai bine să se strice grânele mele.
- Şi ce a făcut?
- Luă apoi pătura şi acoperi grămada celuilalt.
- Frumos.
- Noaptea hoţul, se duse acolo, pipăi pătura şi îşi umplu sacul din grămada acoperită.
- cred.
- În urmă trebui să constate cu ruşine că a furat din propriul său grâu.
- Hahaha.
- Da este amuzant.
- Acest om a fost un hoţ, deşi nu cu fapta, ci prin întreţinere şi deci a păcătuit, ca şi când ar fi furat de la vecinul său.[91]
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Este la modă între creştini să se fure unii pe alţii.
- Crezi?
- Da.
- Adică pilda aşa spune.
- Este ciudat că deşi ne spunem creştini trăim în universuri diferite.
- Aşa se pare.
- Dar evident că este şi lucrarea demonilor.
- De a dezbina ortodoxia?
- Da.
- Cred.
- Este evident că demoni nu iubesc ortodoxia.
- De ce?
- Fiindcă este credinţa prin care ne câştigăm mântuirea sufletului.
- Aşa este.
- Dar prin post şi rugăciune Iisus ne-a spus că demonii pot să fie izgoniţi.
- Am auzit şi eu acest lucru.
- Deci trebuie să ne lăsăm în grija lui Iisus.
- Şi vom fi bine?
- Da.
- Sper.
- Speri bine.
- Aşa este.

[91] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde despre viața creștină* (Arad, 1929).

„Aceasta este o latură a lucrării noastre pastorale. Ortodoxul nu-i urăşte pe eretici şi înşelaţi, ci îi compătimeşte ca pe nişte bolnavi şi, dacă există condiţiile necesare, încearcă să-i ajute. Dacă nu are aceste condiţii pentru a-i ajuta, atunci pur şi simplu se păzeşte ca să nu se molipsească şi el de microbul ereziei. Ortodoxul nu-l urăşte pe eretic, ci erezia. Referindu-ne la cauzele care îi îmbrâncesc pe oameni spre noile erezii trebuie să vedem şi lipsurile noastre pastorale. Când omul nu află în Biserică, în parohie, simţământul comuniunii în Iisus Hristos a fraţilor, atunci va căuta în altă parte sensul vieţii, mângâiere şi căldură sufletească."[92]

Dacă este să aruncăm o privire mai apropiată la fenomenologia istoriei ei bine se poate vedea că timpul este o sabie cu dublu tăiş. De ce? Fiindcă timpul poate face ca

- unele lucruri să fie uitate
- şi alte lucruri să dăinuie.

Ei bine ceea ce se poate vedea este că în cazul ortodoxiei ei bine lucrarea lui Dumnezeu a fost una evidentă. Ortodoxia este una dintre cele mai vechi religii ale lumii. De mai multe ori sfinţii ei au fost unii care au făcut legătura dintre

- lumea de aici
- şi lumea de dincolo.[93]

La fel de bine timpul ne-a învăţat să nu cerem mai mult ortodoxie să ne dea decât poate ea să ne dea

Aceasta fiindcă sunt mulţi oameni

- confuzi,
- îndoielnici
- şi stricaţi

care ajuns să creadă că ortodoxia poate să fie folosită pentru scopurile lor mârşave şi corupte.

După cum am putut vedea în cei 2000 de ani de istorie ei bine de mai multe ori s-a încercat ca ortodoxia să fie coruptă. Au venit noi şi noi sfinţi care au apărat-o şi au dus-o mai departe.

„Desigur, chiar şi sfinţi de am fi fost toţi creştinii şi nici o lipsă pastorală să nu fi avut, totuşi taina fărădelegii s-ar fi lucrat. Ar fi existat necredincioşi şi eretici. De asemenea, faptul de care trebuie să ţinem seama atunci când ne referim la cauzele răspândirii noilor erezii este următorul: răspândirea acestor erezii nu este consecinţa unor acţiuni interne sau rezultatul alegerii personale libere, ci este vorba de planuri de răspândire bine calculate ale acestor organizaţii, care sunt conduse de centre de decizie străine şi sunt susţinute cu mulţi bani."[94]

2000 de ani de istorie creştin ortodoxă trebuie să ştim că poate

- să ne înveţe,
- să ne educe
- şi să ne schimbe perspectivele.

De ce? Fiindcă este bine să ne dăm seama că în cele din urmă ortodoxia este o credinţă care vinde la Dumnezeu.

Ea este de fapt prima credinţă creştin ortodoxă din care mai mulţi

- eretici
- şi schismatici

au ajuns să se rupă.

2000 de ani de istorie creştin ortodoxă evident că poate să ne facă să vedem

- lumea,
- realitatea
- şi viaţa

într-un mod diferit.

De ce? Fiindcă trebuie să ne dăm seama că este voia lui Dumnezeu ca ortodoxia să existe şi să dăinuie în istorie.

În acest sens trebuie să ştim că a fi ortodox nu este în nici un fel *o mândrie* după cum sunt cele care aparţin celor care au sunt parte dintr-o organizaţie sau asociaţie. Ceea ce este cert este că avem foarte multe lucruri de învăţat din aceşti 2000 de ani de istorie creştină.

---

[92] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

[93] A se vedea Ioan Petru Culianu, *Călătorii în lumea de dincolo* (Editura Nemira, 1994).

[94] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

„Aceasta este valabil pentru cele mai multe dintre organizaţiile care îşi desfăşoară activitatea în Grecia şi care constituie "misiuni".

Centrele de conducere sunt în străinătate, iar scopul activităţii lor este lovirea Ortodoxiei şi a elenismului. Iar aceasta se săvârşeşte prin atragerea cu viclenie a grecilor ortodocşi la alte religii, care nu se descoperă pe sine de la început ci se prezintă sub masca asociaţiilor filosofice şi, în general, a unor organisme utile societăţii sau chiar sub mască ortodoxă, cum ar fi: Asociatia Închinătorilor Luminii Necreate "Sfântul Patapie", a ocultistului N. Marghiori, sau Uniunea Cercetătorilor Fenomenelor Metafizice cu Medium "Sfântul Nectarie". Astfel este uşor să fie prins cineva în capcană, chiar şi fără să vrea."[95]

Se poate spune că ortodoxia a ajuns

- să se impună
- şi să reziste

în istorie fiindcă a pus mare accent pe iubirea agapică. Poate nici o alte credinţă religioasă nu a pus mai mult accent pe iubirea agapică decât creştinismul ortodox. De ce? Fiindcă este bine să ne dăm seama că ortodoxia este o *religia a iubirii* după cum spunea Sfântul Ilarion Felea.[96]

După cum am spus se poate vedea că în istoria ei de 2000 de ani ortodoxia a suferit mai multe

- trădări,
- încercări,
- ispite,
- erezii
- sau schisme

dar a ieşit biruitoare peste toate în cele din urmă.

Acesta fiindcă se pare că este voia lui Dumnezeu să existe o Biserică Ortodoxă şi evident că această Biserică ajunge să ne mântuiască.

Iată ce spunea în acest sens episcopul Sebastian al Slatinei: „acum aproape 2000 de ani, iudeii l-au omorât pe Iisus Hristos Domnul; de fapt, au încercat să-L omoare, pentru că Dumnezeu nu moare niciodată!…

De ce au făcut-o şi ce anume i-a determinat la o asemenea abominabilă crimă?

Au fost dezamăgiţi de învăţătura Lui şi nesatisfăcuţi de Îm-părăţia pe care le-o vestea. Preocupaţi mai mult de împărăţia din lumea aceasta şi răniţi în orgoliul propriu de ru-şinea statutului de colonie romană, conaţionalii Domnului aşteptau de la El întemeierea unei împărăţii pământeşti; aşteptau un lider politic naţional, iar nu Unul spiritual, Care să-i scoată din minţi cu afirmaţia: „Împărăţia Mea nu este din lumea aceasta" (In. 18, 36)."[97]

2000 de ani de existenţă a Bisericii Creştin Ortodox nu poate fi decât

- planul
- şi voia

lui Dumnezeu cu această Biserică.

De ce? Fiindcă din nefericire sunt mai mulţi creştini care au ajuns să îşi uite originile. De ce? Fiindcă este bine să ştim că toţi creştinii neortodocşi îşi trag

- rădăcinile
- şi originea

din ortodoxie.

Este evident că istoria creştin ortodoxă de 2000 de ani este una care poate să fie cât se poate de edificatoare şi cât se poate de bună pentru a aflat mai multe lucruri care sunt neclare fiindcă nu am ajuns să studiem

- mai bine,
- mai cu atenţie
- şi mai profund

istoria creştin ortodoxă.

---

[95] https://ziarulnatiunea.ro/2015/11/14/despre-erezie/ (accesat pe 25.10.2025).

[96] A se vedea Ilarion Felea, *Religia iubirii* (Alba Iulia, 2014).

[97] Episcopul Sebastian al Slatinei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/mesaje-si-cuvantari/hristos-este-viu-si-nemuritor-111675.html (accesat pe 25.10.2025).

2000 de ani de istoria creştin ortodoxă ne spune că voia lui Dumnezeu a fost ca să existe această credinţă şi nu putem să spunem ce este cu restul credinţelor numai că ortodoxia este mântuitoare.

Iată ce spunea în acest sens episcopul Sebastian al Slatinei: „Dar nu numai iudeii au încercat să-L omoare pe Dumnezeu! Ci şi romanii, care, considerând credinţa adepţilor lui Iisus periculoasă pentru imperiu, au pornit împotriva Domnului şi a slujitorilor Lui cea mai sângeroasă persecuţie religioasă din istorie. Sub acuzaţia de lezmajestate, Dumnezeul creştinilor a fost considerat un rival nedemn al zeităţilor lor păgâne şi sute de mii de creştini au fost prigoniţi şi martirizaţi vreme de aproape trei secole.

La fel au gândit, apoi, în istorie, şi alte popoare cotropitoare, care au încercat să-şi impună dumnezeii lor cu forţa. Este cazul, în special, al turcilor, care au înghiţit toată Asia Mică, misionată de însuşi Apostolul neamurilor, Pavel, ucigând prin „război sfânt" pe locuitorii celor mai vechi cetăţi creştine, în speranţa că astfel vor „omorî" şi pe Dumnezeul lor."[98]

Este adevărat că ortodoxia a trecut prin mai multe timpuri

- limită
- şi grele

dar se pare că au apărut noi şi noi sfinţi care au dus stindardul ei mai departe.

s-a spus de mai mulţi teologi creştin ortodocşi că ortodoxia este o credinţă teandrică adică ea îi are ca

- parteneri
- şi participanţi

pe Dumnezeu şi pe om.

Modul de viaţă ortodox în nici un fel nu simte nici un fel de *complex de inferioritate* faţă de restul confesiunile şi sectele creştine. De ce? Fiindcă este bine să ştim că ortodoxia deţine adevărul şi nu numai

- părţi
- sau segmente

din el după cum îi au restul confesiunilor creştine.[99]

Iată ce spunea în acest sens episcopul Sebastian al Slatinei: „în anul 1789, Dumnezeu a fost atacat din nou! Revoluţionarii francezi, sătui de Împărăţia Sa cea cerească, propovăduită de atâtea veacuri Europei creşti-ne, au încercat să-L detroneze pe Dumnezeu din inima creşti-nilor şi să aşeze în locul Lui OMUL, dar omul fără Dumnezeu şi fără valorile sale tradiţional-creştine. A fost o nouă încercare de „ucidere" a Lui, de data aceasta în numele progresului, proclamându-se, ulterior, chiar şi „moartea lui Dumnezeu"!...

Au urmat, după aceea, diferitele ideologii, toate ca alternative la adevăratul Dumnezeu, între care, la noi, a fost experimentată cu prisosinţă cea comunist-atee. Dumnezeu a fost interzis, cre-dinţa în El a fost declarată „opiu pentru popor", în timp ce pe creştini a dorit a-i îngenunchea regimului."[100]

Ceea ce se poate vedea în zilele noastre este că se pune mult accent pe popularitate. În acest sens ajung să fie

- acceptare,
- susţinute
- şi menţinute

religiile care sunt cele mai populare.

Ortodoxia însă este conştientă că nu este într-o

- competiţie
- sau concurs

de popularitate.

De ce? Fiindcă trebuie să ştim că în cele din urmă propria noastră mântuire nu este o chestiune de popularitate. Mântuirea noastră este mai mult o problemă de credinţă şi a de a fi pe placul lui Dumnezeu. Ortodoxia în cei 2000 de ani de existenţă a demonstrat că este

- pe placul

---

[98] Idem.

[99] A se vedea Alexandru Mălureanu, *Vocaţia Misionară a Ortodoxiei: slujire şi mărturisire a Adevărului* (Editura Cuvântul Vieţii, 2024).

[100] Episcopul Sebastian al Slatinei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/mesaje-si-cuvantari/hristos-este-viu-si-nemuritor-111675.html (accesat pe 25.10.2025).

- şi după voia

lui Dumnezeu.

Iată ce spunea în acest sens episcopul Sebastian al Slatinei: „este vorba, aici, de lupta omului cu Dumnezeu!... Ispita supremă şi întâia ispită. Păcatul pentru care a căzut cumplit Lucifer, când a gândit că poate fi mai mare decât El, şi pentru care au plătit şi protopărinţii noştri, Adam şi Eva, înşelaţi că prin nesupunere ar putea ajunge ca Dumnezeu (Fc. 3, 5). Domnul, însă, ne-a învăţat că singura luptă care merită dusă este nu cea purtată împotriva Sa, ori pentru a-L schimba pe El, potrivit minţii pervertite ori slăbiciunilor unora - fie acestea şi oficializate prin legi de stat -, ci aceea de a I ne supune Lui în mod liber, lăsându-ne cuceriţi de Dânsul. Lupta noastră nu trebuie să fie, deci, una de a-L omorî pe El, ci aceea de a ne pregăti să murim noi pentru El!..."[101]

Doi studenţi în ştiinţe discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Ce este aceea Sfânta Tradiţie?
- Au fost pe la biserică?
- Da.
- Sfânta Tradiţie este învăţătura creştin ortodoxă care nu s-a păstrat în scris.
- Ştii de ce întreb?
- Nu.
- Fiindcă ortodoxia are o istorie de 2000 de ani.
- Aşa este.
- Este o istorie extremă se poate spune.
- De ce?
- Fiindcă ortodoxia a trecut prin multe greutăţi.
- Aşa este.
- Şi atunci?
- Atunci ce?
- Mai este actuală ortodoxia?
- Da.
- De ce?
- O să îţi spun o poveste în acest sens.
- Te rog.
- Îmi tot vorbeşti despre un Dumnezeu bun şi iertător – zicea un om oarecare, către un creştin practicant – dar uită-te în lume, zicea el, că nu ne mai slăbesc loviturile şi bătăile lui Dumnezeu.
- Creştinul nostru îl ascultă înţelegător şi cu multă blândeţe îi zise:
- - Când o oaie iese din turmă şi îşi face de cap, ce face păstorul?
- Fluieră după ea şi o strigă pe nume, dar oaia nu ascultă.
- O ameninţă cu bâtul, dar ea n-are nici-o grijă.
- Aruncă cu ceva după ea, dar oaia şi mai mult se depărtează.
- Pe urmă trimite câinele după ea, care o înhaţă, o supără şi o muşcă.
- Abia după această supărare, oaia se întoarce înapoi.
- Aşa e, frate dragă, şi cu noi. Domnul, Păstorul cel Mare şi Bun, a încercat multe şi felurite chemări dulci, să ne întoarcem înapoi din răutăţi în turma lui cea binecuvântată. Dar noi n-am vrut să ne întoarcem. De aceea a trimis asupra noastră necazuri şi urgii, care ne înconjoară şi ne muşca din greu, încercând să ne întoarcă în turma lui cea sfântă. Vai de cei ce nici acum nu înţeleg şi nu ascultă glasul şi chemările scumpului nostru Păstor, Iisus Hristos.
- Cred.
- Un părinte cu viaţă sfântă spunea că Dumnezeu nu este mânios niciodată căci El este bunătatea întruchipată, fiind bunătate niciodată nu se mânie. Dumnezeu văzând cerbicia omului se coboară la chipul

[101] Idem.

său, la mintea sa şi ia o înfăţişare a mâniei precum o mamă, care nereuşind să-şi înduplece copii să facă binele, caută să-i sperie cumva. Toate acţiunile lui Dumnezeu faţă de noi sunt manifestări ale iubirii chiar dacă nouă uneori ni se par a fi ale urgiei şi mâniei. Pune Domnul în aplicare orice metodă numai să-l întoarcă pe om la calea cea dreaptă şi bună![102]

- Deci totuşi Dumnezeu ne iubeşte.
- Da.
- Şi avem toate motivele să fim creştini ortodocşi?
- Da.
- Bine de ştiut.
- Aşa este.
- Trebuie să ajungi să îţi dai seama de sensul iubirii creştin ortodoxe.
- Adică?
- O să îţi spun.
- Te rog.
- Ştii ce spunea Sfântul Epifanie episcopul Salaminei?
- Nu.
- El i-a scris Sfântului Ilarie aşa.
- Ce?
- „Nu e permis nimănui să se culce cu vrăjmăşia cauzată de mine; asemenea nici eu nu m-am culcat, având gânduri vrăjmaşe asupra cuiva, căci vrăjmăşia nu umblă nicicând singură, ci însoţită de nenumărate păcate”.[103]
- Şi care este morala?
- Ortodoxia s-a impus în istoria datorită iubirii agapice.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă sunt puţine religiile care pun accent pe iubire.
- Am mai auzit acest lucru.
- După cum spunea Sfântul Ioan Teologul Dumnezeu este un Dumnezeu al iubirii.
- Şi El comunică această iubire?
- Da.
- Cu cei care vor să o primească?
- Da.
- Foarte frumos.
- Dacă ortodoxia nu accentua iubirea agapică probabil că nu mai exista de mult.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă omul vrea să ştie că Dumnezeu îl iubeşte.
- Aşa este.
- Şi această iubire este o realitate.
- Nu o ficţiune?
- Nu.
- Aşa este.
- Vezi?
- M-ai ajutat mult.
- Mă bucur.
- Şi eu.

[102] https://www.scechurch.org/lecturi/2026/2/26/despre-neascultare-i-ncpnare (accesat pe 07.07.2026).
[103] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Iată ce spunea episcopul Sebastian al Slatinei despre răzvrătirile din istorie ale omului: „mai nou, societatea noastră devenind democratică, Dumnezeu a fost trecut la… şi altele, astfel încât, dacă nu a putut fi ucis vreme de două milenii, poate… va muri singur! Considerat, la începutul regimului, preferabil şi chiar profitabil (vezi banalizarea numelui Domnului pe bancnotele americane, prin înscrisul „In God we trust" - Noi credem în Dumnezeu -, dar şi moda etalării cu El specifică postdecembrismului la noi), Dumnezeu a devenit odată cu rutinarea de-mocraţiei derizoriu, pentru ca, în ultima vreme, creştinismul să deranjeze din ce în ce mai mult. Deranjează prin aceea că instinctul religios se află în gena noastră ca popor creştin de aproape 2.000 de ani; deranjează pentru că Dumnezeu a consfinţit doar căsătoria dintre bărbat şi femeie, prin prezenţa Sa la nunta din Cana Galileii (In. 2, 1-11), iar pe cetăţile Sodoma şi Gomora le-a spulberat de pe faţa pământului pentru păcatele împotriva firii (Fc. 19, 24-25); deranjează cu prezenţa Sa în şcoli şi în celelalte instituţii publice şi, în scurte cuvinte, deranjează că… refuză să moară, în pofida tuturor strădaniilor oamenilor de peste veacuri."[104]

CAPITOLUL 5

CHIPUL SCHIMBĂTOR AL ETERODOXIEI TRĂDEAZĂ LUCRAREA DEMONILOR

Ceea ce se poate remarca din istoria Bisericii Creştin Ortodoxe este că mai toate epocile au avut seria lor de erezii. Se poate spune că erezia a fost o constantă în acest sens. Biserica fiind una fără de care mântuirea nu este posibilă – după cum spunea Sfântul Ciprian al Cartaginei – ei bine ne putem da seama că demonii sunt unii care au fost unii care au inspirat mai multe

- erezii,
- schisme
- şi dezbinări

în biserică.

Erezia este o constantă în istoria creştin ortodoxă şi se pare că de la epocă la epocă au venit mai mulţi ereziarhi cu noi şi noi erezii. Acest lucru evident că nu poate să fie datorat numai demonilor ci la fel de bine şi celor care sunt certaţi cu adevărul religios.[105]

Iată ce spunea despre demoni scriitorul creştin Munucius Felix: „există duhuri rătăcitoare şi necurate, care, împovărându-se cu murdăriile patimilor pământeşti, au fost alungate din viaţa cerească. Ele şi-au pierdut puritatea naturii lor, din cauză că s-au întinat şi s-au scufundat în vicii. Şi, ca să-şi mângâie nenorocirea că sunt pierdute pentru totdeauna, duhurile acestea nu încetează de a pierde şi pe alţii. Pentru că sunt corupte, nu încetează de a răspândi greşeala corupţiei lor şi, pentru că sunt înstrăinate de Dumnezeu, caută pururi să îndepărteze pe toată lumea de Dumnezeu, prin insuflarea acestei credinţe drăceşti. Poeţii numesc aceste duhuri demoni. La fel spun filosofii şi chiar Socrate, pe care demonul său îl oprea sau îl îndemna, după voia sau bunul său plac, la unele fapte sau la altele. Magii înşişi nu numai că-i cunosc pe demoni, dar toate minunile le fac cu ajutorul lor. Demonii îi pătrund şi-i inspiră pe aceştia să facă scamatorii, dând la iveală ceea ce-i absent, sau făcând să dispară ceea ce-i de faţă."[106]

Din afirmaţia de mai sus se poate vedea că demonii sunt

- duşmani,
- adversari
- şi oponenţi

ai adevărului.

La fel de bine una dintre misiunile lor este să oprească lucrarea bisericii. Este cumva ciudat că deşi a existat un singur Hristos şi o singură Biserică fondată de el ei bine în zilele noastre sunt mai multe

- biserici,
- confesiuni

[104] Episcopul Sebastian al Slatinei, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/mesaje-si-cuvantari/hristos-este-viu-si-nemuritor-111675.html (accesat pe 25.10.2025).

[105] A se vedea Gabriel Bunge, *Evagrie Ponticul faţă cu Ortodoxia — apologie şi istorie* (Sibiu, 2024).

[106] Minucius Felix, *Dialogul Octavius*, XXVI, 8, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (1981), vol. 3, p. 380.

- şi secte.

Acesta fiindcă demonii cauză mai ales dintre cei mândrii şi orgolioşi la care le inspiră erezii şi învăţături eronate de credinţă.

Despre viclenia demonilor ei bine Sfântul Ciprian al Cartaginei spunea: „noi nu trebuie să ne temem numai de persecuţii şi de atacurile făţişe destinate să coboare şi să prăbuşească pe servitorii lui Dumnezeu. E mai uşoară paza, când primejdia se vede şi sufletul se pregăteşte din timp de luptă, când adversarul se declară ca atare. Dar este mai periculos şi mai de temut duşmanul, când se strecoară nevăzut, când ascuns sub masca înşelătoare a păcii se târăşte ca un şarpe împotriva noastră, din care cauză este şi numit astfel. El este întotdeauna viclean, foloseşte căi întunecate şi ocolite pentru a împresura pe om. Aşa a amăgit de la începutul lumii cu cuvinte atrăgătoare, dar mincinoase, şi a înşelat suflete credule şi naive, care nu şi-au luat măsuri de prevedere (Facerea 3, 1). Aşa a încercat să înşele chiar pe Domnul, venind pe ascuns şi târându-se ca să înşele. Dar a fost simţit şi respins, şi de aceea a fost izgonit, pentru că a fost descoperit la timp şi recunoscut (Matei 4, 1-11). De aici ni s-a dat exemplu să fugim de drumul omului vechi, să mergem pe urmele lui Hristos Cel biruitor, ca să nu cădem iarăşi în laţul morţii, ci, prevăzători în faţa primejdiei, să ne întărim stăpânirea asupra nemuririi pe care am primit-o."[107]

Este adevărat că sunt mulţi care atunci când de rup de Biserica Ortodoxă nu stau mai mult să se gândească de ce să facă acest lucru. Aceasta fiindcă ei cred că cine ştie de lucru

- măreţ,
- grandios,
- nou
- şi frumos

fac. În realitate ei se pun pe sine în slujba demonilor.[108]

Iată ce spunea Sfântul Ilie Cleopa despre demonii arhiconi care au misiunea de a crea noi erezii şi religii: "diavolii arhiconi ispitesc pe oameni cu iubirea de sine, cu mândria, slava desartă, erezia, necredinta (ateismul), nebunia, deznădejdea si sinuciderea. Satana este „teologul iadului" si se ocupă în mod special cu interpretarea gresită a Sfintelor Scripturi, având în ajutor ceata diavolilor arhiconi. Diavolii raţionali sunt foarte puternici si actionează rapid asupra mintii oamenilor mândri, inspirându-le idei potrivnice învătăturii de credintă ortodoxe, a revelatiei dumnezeiesti. Aceşti diavoli rationali sunt învăţătorii sectarilor, ai schismaticilor, ai ereticilor, ai filozofilor, ai liber cugetătorilor, care prin conlucrare cu diavolii teologi îşi formează propria lor credintă sectară, eretică, atee. Însuşi Domnul si Dumnezeul nostru Iisus Hristos este ispitit de Satana, cu citate din Sfânta Scriptură, interpretate greşit de Satana. Dar Mântuitorul nostru Iisus Hristos îi răspunde tot cu citate din Sfânta Scriptură, alungându-l(Matei4,3-10). Diavolii rationali au acţionat asupra ierarhiei Bisericii Apusene, care a adăugat astfel în Simbolul Credinţei pe Filioque, învăţătura gresită că Duhul Sfânt purcede si de la Fiul lui Dumnezeu. Această adeziune a Bisericii Apusene la învăţătura diavolilor rationali a condus, în anul 1054, la despărţirea Bisericii Apusene (catolice) de dumnezeiasca Biserică Ortodoxă (Răsăriteană), întemeiată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Minunea dumnezeiască a revenirii Bisericii Catolice la Biserica mamă – dumnezeiasca Biserică Ortodoxă se va petrece atunci când, prin Harul lui Dumnezeu, mintea catolicilor se va lumina si smeri si vor fi alungaţi diavolii rationali. Ca urmare a acestei mari schisme, prin mândrie intelectuală si adeziune la cete de diavoli arhiconi, au apărut până în zilele noastre mii de religii, ai căror reformatori, sub inspiraţie diavolească, au reinterpretat Sfânta Scriptură după dorinţele si păcatele lor, spre a lor pierzare (II Petru 3,16; 11 Tim. 3-5). Ca dovadă că aceşti predicatori sunt conduşi de diavoli este si faptul că ei schimbă interpretarea Sfintelor Scripturi de la o zi la alta. Orice modificare a învătăturii de credintă ortodoxă, descoperită de Dumnezeu oamenilor, orice abatere de la adevărul absolut, dumnezeiesc, este datorată diavolilor rationali, care lucrează asupra mintii oamenilor mândri."[109]

Se poate vedea din afirmaţia de mai sus că demonii nu pot să oblige pe nimeni să abdice de la ortodoxie dar evident că ei pot *inspira* pe mai multă lume să meargă după minciuni cu privire la adevărul mântuitor şi la credinţa creştin ortodoxă.

---

[107] Sfântul Ciprian, *Despre unitatea Bisericii ecumenice*, I, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (1981), vol. 3, pp. 434-435.

[108] A se vedea Părintele Robion, *Oameni şi demoni* (Galaţi, 2021).

[109] Din *Ne vorbește părintele Cleopa* apud https://ortodoxiadreaptacredinta.wordpress.com/2016/10/09/arhiconi-ceata-diavolilor-rationali/ (accesat pe 08.07.2026).

Acest lucru se pare că are loc în mai toate epocile istoriei creştin ortodoxe în care noi şi noi erezii au apărut.

Prin urmare demonii pot

- să influenţeze,
- să manipulare,
- să înşele
- şi să mintă

pentru a depărta pe cât mai multă lume de la ortodoxie. Aceasta fiindcă după cum am spus deşi sunt mai mulţi creştini în această lume ei nu vor să recunoască ortodoxia creştină.

Totuşi este bine să ştim că sfinţii lui Dumnezeu au putere peste demoni. Iată o mărturie dată de Sfântul Atanasie cel Mare din viaţa Sfântului Antonie cel Mare: „dar şi un alt om vestit bântuit de demon fu adus la el. Iar demonul acela era aşa cumplit, că cel stăpânit de el nu ştia că e adus la Antonie. Ba încă îşi mânca şi mădularele trupului său. Cei ce-l aduseră i-au cerut lui Antonie să se roage pentru el. Iar Antonie, suferind împreună cu tânărul, s-a rugat. Şi toată noaptea a privegheat împreună cu el. Spre ziuă, tânărul, năpustindu-se deodată asupra lui Antonie, îl împinse. Cei ce veniseră împreună cu el mâniindu-se, Antonie le-a spus: Nu vă mâniaţi pe tânăr. Căci nu el face aceasta, ci demonul din el. Căci certat fiind demonul şi poruncindu-i-se să se ducă pe pustii, acesta, cuprins de turbare, a făcut aşa. Slăviţi deci pe Domnul. Căci, repezindu-se el astfel împotriva mea, vi s-a dat un semn al ieşirii demonului. Şi spunând Antonie aceasta, îndată tânărul s-a făcut sănătos. Şi venindu-şi în minţi, şi-a dat seama unde era şi l-a îmbrăţişat pe bătrân mulţumind lui Dumnezeu."[110]

Ceea ce se poate vedea din întâmplarea de mai sus este că demonii

- există
- sunt adevăraţi
- reali şi simple ficţiuni
- şi sunt operativi.

Ceea ce uită bunii creştin din alte confesiuni creştine este că demonii lucră şi trebuie să ne ferim de lucrarea lor prin a fi cât se poate de uniţi în rugăciune.[111]

Prin urmare este bine să ştim că nu trebuie să fim

- superficiali
- şi artificiali

când vine vorba de lucrarea demonilor care evident că vor să divizeze biserica.

Deşi demonii au putere ea nu este dincolo de controlul lui Dumnezeu. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Ioan Casian:

„Ghermanus: Care este, vă rog, această tovărăşie atât de strânsă şi de adâncă între suflet şi duhurile rele, încât par nu numai apropiate, dar chiar unite? Ele îi vorbesc pe nesimţite, se strecoară şi-i insuflă ce vor, îl fac să se gândească la ce le place lor, şi este între ele atâta unitate, încât fără harul lui Dumnezeu aproape că nu se poate deosebi ce vine din îndemnul lor şi ce porneşte din voinţa noastră.

Serenus: Nu este de mirare că un duh se poate uni pe nesimţite cu alt duh, care-şi exercită forţa de a îndemna spre cele ce-i plac lui. Există şi între ele, ca şi între oameni, oarecare asemănare şi înrudire de substanţă, astfel că definiţia care se dă despre natura sufletului se potriveşte şi pentru ele. Dar nu se poate în nici un chip ca ele să se întrepătrundă şi să se unească în aşa măsură, încât unul să-l cuprindă pe celălalt. Numai Dumnezeu are această însuşire."[112]

Prin urmare este bine să ştim că demonii pot inspira erezii dar ei bine ei nu le pot impune cu forţa. Ceea ce se poate vedea este că din nefericire sunt mulţi care evident că ascultă mai mult de aceşti demoni decât de adevărul creştinismului ortodox. De ce? Fiindcă este bine să ştim că oamenii sunt unii care sunt

- vulnerabili,
- instabili,
- fără constanţă

---

[110] Sfântul Atanasie cel Mare, *Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Antonie*, LXIII, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (1988), vol. 16, pp. 228-229.

[111] A se vedea Paul Evdokimov, *Rugăciunea în biserica de răsărit* (Iaşi, 1996).

[112] Sfântul Ioan Casian, *Convorbiri duhovniceşti*, Partea I, Prima convorbire cu părintele Serenus, Cap. IX, Cap. X, în Părinţi şi Scri-itori Bisericeşti (1990), vol. 57, p. 420.

- şi creduli.

Mai mulţi părinţi ai deşertului a fost unii care s-au luptat cu demonii. Iată ce ne spune părintele Paul Siladi despre ava Pityrion: "Avva Pityrion este un ascet de la care Patericul reţine o singură apoftegmă, în perfectă coerenţă cu descrierea pe care i-o găsim în Istoria Monahilor din Egipt. Ştim despre el că a fost ucenic al Sfântului Antonie cel Mare (atât Patericul, cât şi Istoria monahilor menţionează acest detaliu). Mai aflăm că în Tebaida, pe „un munte înalt, înspăimântător şi abrupt, întins (ca o aripă) peste fluviu", monahii îşi trăiau viaţa în peşterile din acest munte, sub îndrumarea lui Pityrion. Acesta, fiind următor al avvilor Antonie şi Amon, moştenise şi harismele acestora. Viaţa şi-o petrecea într-o asceză severă: „mânca de două ori pe săptămână, duminica şi joia, consumând puţin terci din făină de grâu, nemaiputând mânca nimic altceva, căci aşa îşi formase rânduiala sa". Tema lui predilectă, preocuparea ascetului, era lupta cu demonii."[113]

Un creştin ortodox s-a dus la părintele lui paroh.

- Părinte vă deranjez?
- Nu fiul meu.
- Am o mare nedumerire părinte.
- Care?
- Mai toată lumea de azi este creştină.
- Aşa este.
- Dar la biserică vin foarte puţini.
- Vrei să spui regulat?
- Da.
- Este o problemă veche.
- Cât de veche?
- De pe vremea Sfântului Constantin cel Mare.
- În secolul al IV-lea.
- Da.
- De ce?
- Până mai înainte de el lumea era păgână.
- Ştiu.
- Ei bine el a dat ordine ca imperiul să devină creştin.
- Şi?
- Cei mai mulţi au devenit creştini numai formal.
- De ochii lumii?
- Da.
- Păi aşa este şi în zilele noastre.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- Şi ce este de făcut?
- Ştii ce spunea Iisus?
- Nu.
- Unde sunt doi sau trei adunaţi în numele Meu acolo sunt şi în mijlocul lor (Matei 18, 20).
- Ce frumos.
- Aşa este.
- Dar cum se poate explica această situaţie.
- Stare de a lucrurilor?
- Da.
- O să îţi spun o pildă.
- Ce pildă?
- Una inspirată din tradiţia orientală.

[113] Preot Paul Siladi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/patimi-demoni-libertate-176654.html (accesat pe 25.10.2025).

- Vă ascult.
- În părţile răsăritului umblă o istorioară veche, plină de înţeles şi pentru noi creştinii.
- Care?
- Cică un sfânt profet ajungând în rai, a văzut pe acolo, între altele şi o grămadă de urechi strânse la un loc.
- Şi?
- Ce înseamnă această grămadă de urechi? - a întrebat profetul pe păzitorul raiului.
- Acestea sunt urechile oamenilor care au ascultat cu bucurie Cuvântul lui Dumnezeu, dar nu L-au făcut.
- Înţeleg.
- Urechile care au ascultat cu bucurie Cuvântul lui Dumnezeu, iată s-au mântuit şi au ajuns în rai, dar stăpânii urechilor se chinuie acolo jos în focul iadului - a răspuns păzitorul raiului.
- Vai de mine.
- Numai auzirea Cuvântului lui Dumnezeu încă nu mântuie.
- Cred.
- Cele auzite trebuie să străpungă inima noastră (Fapt. Ap. 2, 37) şi să le primim şi să le păstrăm în inima noastră (Luca 1, 66), căci altcum le fură satana şi nu aduc roade.
- Aşa este.
- Cel ce laudă cuvintele Domnului şi le împlineşte, acesta este omul cel cuminte care şi-a zidit casa pe stâncă (Matei 7, 29).
- Frumos.
- Mama mea şi fraţii mei - zicea Iisus - sunt cei ce aud Cuvântul lui Dumnezeu şi Îl împlinesc (Luca 8, 21).
- Sunt de acord.
- Nu auzitorii legii, ci împlinitorii ei se vor mântui (Rom. 2, 13).
- evident.
- Prin urmare trebuie să ne întrebăm.
- Ce?
- Eşti tu un creştin numai cu urechile sau şi cu faptele tale?
- Îmi dau seama.
- Fă-ţi singur socoteala aceasta![114]
- O voi face.
- Foarte bine.
- Deci ce îmi spuneţi părinte?
- Că o credinţă formală nu te mântuieşte
- Trebuie să fie una autentică?
- Da.
- Şi sinceră?
- Da.
- Aşa este.
- Mă bucur că eşti de acord.
- Cum să nu fiu părinte?
- Nu putem să îi judecăm pe cei care nu trec pragul bisericii cu anii.
- Dar putem să nu fim ca ei.
- Da.
- Aşa mă gândeam şi eu.
- Trebuie să fim sinceri şi să nu dăm vine pe alţii.
- Ci să ne judecăm pe noi înşine?
- Da.
- Îmi dau seama.
- Acum eşti lămurit?
- Sunt părinte.

[114] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

- Mă bucur.

Că demonii sunt o realitate şi lucrează prin patimi ne-o spunea tot părintele Paul Siladi tâlcuind Patericul: Apoftegma din Pateric păstrează două cuvinte ale sale: „Cine vrea să scape de demoni mai întâi să-şi înrobească patimile, fiindcă atunci când se biruie o patimă, se alungă şi demonul ei". Şi tot aşa, a mai zis: „Un demon însoţeşte mânia. Dacă stăpâneşti mânia, alungi şi demonul ei. La fel, pentru fiecare patimă".

Avva Pityrion vede o legătură între o patimă şi un demon. Cu alte cuvinte, în fiecare suferinţă (căci orice patimă are şi această dimensiune) se găseşte şi o lucrare demonică. Dar asta nu înseamnă că lucrarea aceea este exclusivă, că ne găsim legaţi în mâinile demonilor şi suntem paralizaţi, fără posibilitatea de a acţiona în vreun fel. Demonii sunt paraziţi, care se insinuează discret şi se luptă să pună stăpânire peste rana sufletească. Omul este o cetate asediată în permanenţă de puterile demonice, iar atacurile lor sunt dintre cele mai perfide."[115]

Este bine să ştim că după sfinţii părinţi demonii nu stau departe de pământ fiindcă Sfântul Vasile cel Mare ne spunea că locul lor de reşedinţă este văzduhul: „locul în care-şi are sediul conducerea lui este văzduhul. (...) De aceea se numeşte şi conducător al lumii, deoarece conducerea lui se exercită în jurul pământului."[116]

Prin urmare este bine să ştim că

- Distorsionarea,
- Manipularea,
- Sucirea
- şi minciuna

sunt lucrurile prin care demonii ajung să schimonosească chipul creştin ortodox al mântuirii. Sfinţii părinţi trebuie să ştim că au fost cât se poate de concludenţi în acest sens: se ştie că Sfântul Petru al Alexandriei a fost unul care a trăit în secolul al IV-lea când erezia lui Arie era în floare.

"Aflat în închisoare înainte de a fi martirizat, Sfântul Petru a văzut într-o noapte altarul bisericii strălucind de o lumină divină. Mântuitorul i s-a arătat sub chipul unui copil frumos de 12 ani, îmbrăcat într-o haină albă sfâşiată. Întristat, Sfântul Petru L-a întrebat pe Iisus:

- „Mântuitorule, cine Ţi-a sfâşiat cămaşa?"
- Domnul i-a răspuns:
- „Nebunul de Arie! El a sfâşiat-o, căci a despărţit poporul de Mine"."[117]

Se poate vedea aici că ereziile sunt unele care nu pot să fie fără de nici o consecinţă în legătura noastră cu Hristos. De ce? Fiindcă ele sunt unele care evident că au consecinţe şi nu putem să negăm acest lucru.

Iată ce spunea părintele Paul Siladi despre lupta părinţilor deşertului cu demonii: „avertismentul avvei Pityrion este unul realist. Lupta cu demonii se face indirect. Nu ataci frontal, nu dai cu bâta în roiul de albine. Există o cale mai simplă, aceea de a lupta cu demonii, atacând patimile pe care ei le parazitează şi le potenţează. O suferinţă fizică va reverbera în duh, iar dracii vor ataca locul acela sensibil, creat de suferinţă. Dar şi o suferinţă psihică, o boală psihică, este tot un loc de vulnerabilitate, pe care demonii încearcă să îl ia în stăpânire. În clipa în care începem să câştigăm teren în faţa patimilor, de orice fel, stăpânirea demonilor slăbeşte.

Asceza părinţilor este modul în care, prin trup, ajungem să ne modelăm sufletele, ni le purificăm şi în felul acesta le scoatem de sub stăpânirea demonilor. Aşadar, lucrând cu noi înşine, în atmosfera comuniunii Bisericii, sub povăţuirea unui bătrân, ieşim pas cu pas de sub influenţa demonilor şi dobândim libertatea definitivă în duh. Iar libertatea este sănătate."[118]

Prin urmare se poate vedea aici că Biserica Creştin Ortodoxă a primit

- puterea,
- autoritatea
- şi stăpânirea

---

[115] Preot Paul Siladi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/patimi-demoni-libertate-176654.html (accesat pe 25.10.2025).

[116] Sfântul Vasile cel Mare, *Omilii şi cuvântări,* Omilia a IX-a, IX, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (2009), vol. 1, p. 173.

[117] De pe Wikipedia.

[118] Preot Paul Siladi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/patimi-demoni-libertate-176654.html (accesat pe 25.10.2025).

deplină asupra demonilor.

Iată de ce de mai bine de 2000 de ani ei bine demonii sunt unii care sub foarte formele şi în sub orice mijloc ajung să lupte contra ortodoxiei.

„[…] Mărimea răului din lume şi din om nu s-ar putea explica numai din libertatea umană. Dacă vrem o explicaţie, care ţine seama de mărimea răului, dar nu-l vede ca pe un atribut al realităţii, care copleşeşte orice speranţă a omului de a scăpa de el prin libertate, trebuie să admitem ca origine suplimentară a răului libertatea unor spirite mai puternice decât spiritul uman, capabile de un rău cu mult mai mare; dar, totuşi, nu o origine a răului în libertatea spiritului divin atotputernic, căci aceasta n-ar mai face posibilă mântuirea lumii de rău şi Dumnezeu nu ar mai fi Dumnezeu."[119]

Sunt mai mulţi care când vine vorba de

- lupta,
- confruntarea,
- contrastul
- şi anatagonia

cu demonii ei bine se sperie şi fug.

Ceea ce ignoră ei este că ortodoxia a primit putere peste demoni şi nu trebuie să uităm acest lucru. Este adevărat că confruntarea cu demonii nu este uşoară însă ceea ce trebuie să ne dăm seama este că totuşi puterea lor este

- limitată,
- redusă
- şi mică

comparativ cu puterea lui Dumnezeu.[120]

Prin urmare este bine să ştim că aceste forţe infernale care sunt demonii

- nu suferă,
- nu suportă
- şi nu pot accepta

în nici un fel că prin ortodoxia oamenii se pot mântuii.

Iată de ce ei vor face orice pentru a oprii mersul ortodoxiei în această lume. Dacă este să ne uităm la starea creştinilor din zilele noastre se poate spune că parţial ei au reuşit. În cadrul creştismului ortodox este o minoritate.

„Deşi sunt unii oameni care reuşesc să nu fie subiecte ale răului, în practică, mulţi din ei rămân subiecte ale lui. Ni se pare un fapt incontestabil că acest rău e mai mare decât suma re-le-lor pe care şi le fac oamenii, că există nişte amplificatori mai presus de oameni ai răului făcut de oameni, în aşa măsură că ei nu pot scăpa de el numai prin ei în-şişi. Firele de rău cu care se leagă oamenii unii pe alţii sunt răsucite şi îngroşate până la a alcătui un complex de legături de nedesfăcut."[121]

Ei bine ştim că sunt mai mulţi care susţin că toate aceste poveşti despre îngeri şi demoni sunt mai mult fabricaţii ale preoţilor care vor

- să supună,
- să asupreasscă
- şi să menţină

sub control populaţia care are nevoie să fie condusă.[122]

„Cu alte cuvinte, răul manifestă proporţii şi puteri care nu pot fi explicate numai din libertatea noastră. Dar, pe de altă parte, omul poate ţine în frâu răul şi se poate izbăvi de el aproape în întregime, ca subiect care îl săvârşeşte,

---

[119] https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ingerii-cazuti-si-rolul-lor-in-caderea-omului-si-in-sustinerea-raului-in-lume-84357.html (accesat pe 25.10.2025).

[120] A se vedea Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita puterea a diavolului* (Bucureşti, 2014).

[121] https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ingerii-cazuti-si-rolul-lor-in-caderea-omului-si-in-sustinerea-raului-in-lume-84357.html (accesat pe 25.10.2025).

[122] A se vedea Ioan Petru Culianu, *Religie şi putere* (Editura Nemira, 1996).

dar nu numai prin eforturi-le sale, ci prin eforturile sale ajutate de puterea lui Dumnezeu. Deci răul nu se dovedeşte de neînvins de către om în calitatea de subiect făptuitor al lui."[123]

Fiindcă Dumnezeu este nevăzut devine cât se poate de evident că creştinismul ortodox are mare dreptate când crede într-o lume nevăzută. Această lume nevăzută trebuie să ştim că este formată din îngeri şi demoni. Îngeri ne vor binele şi demonii răul. Iată de ce trebuie să ştim că în lumea nevăzută nu avem numai

- duşmani
- şi inamici

ci şi

- prieteni
- şi aliaţi.

„Chiar câtă vreme este stăpânit de rău, omul aproape totdeauna mai păstrează în el resturi de bine, rezistente împotriva răului, puteri de întoarcere spre bine, puteri de frânare a răului şi de căinţă pentru el. Credinţa creştină consideră că numai duhurile demonice nu mai păstrează în ele nici un rest de bine. Răul le-a devenit „o a doua natură". Dar chiar răul produs de duhurile mai puternice apare ca având totuşi originea în libertatea, şi nu în fiinţa lor, ca unul ce este consimţit neîncetat de libertatea lor. Aceasta ne dă să înţelegem că, chiar dacă toţi oamenii ar înceta să devină subiecte ale răului, răul tot ar sufla asupra vieţii lor din alte izvoare voluntare mai presus de ei. Dar putinţa oamenilor de a se elibera de calitatea de subiecte ale răului arată în acelaşi timp că răul de care ar suferi nu ţine de esenţa realităţii, ci vine din libertatea unor fiinţe mai puternice."[124]

Sunt mai mulţi care nu sunt de acord cu acest *război nevăzut* – după cum îl numea Sfântul Nicodim Aghioritul[125] – fiindcă ei susţin că nu îi putem vedea nici pe îngeri şi nici pe demoni. Ceea ce trebuie să ştim este că deşi nu îi putem vedea ei bine totuşi le putem simţii lucrările:

- virtuţile vin de la îngeri
- şi viciile vin de la demoni.

Lucrurile sunt simple în teorie dar mult mai complicate în practică.

„Tocmai prin faptul că răul nu ţine de esenţa realităţii, de ens, sau de esenţa unei părţi a realităţii (ceea ce în fond ar compromite iremediabil toată realitatea, căci nu se poate separa o parte a realităţii de alta), se dovedeşte ca nedatând din eternitate şi având în el o anumită slăbiciune.

Pe de altă parte, răul care doare şi care chinuieşte cel mai mult este răul produs de o persoană prin libertatea ei. Răul fizic, sau răul făcut fără voie, nu doare atât de mult pe cel care-l suferă, cum chinuieşte pe cineva cel pe care-l să-vârşeşte, prin conştiinţa că ar fi putut să nu-l facă. Răul ca fatalitate fizică (moarte, boală, cutremure), sau ca produs al unor forţe superioare, sau ca urmări ale răului săvârşit, poate susţine un sentiment al tragicului şi poate fi suportat ca o cruce, cu o răbdare care fortifică spiritual şi mântuieşte. Numai răul săvârşit intenţionat de o persoană produce în cel ce-l suferă o durere morală, un sentiment de nedreptate, de neînţelegere, iar în făptuitor, chinurile regretului, sau o alterare morală, când lipsesc aceste chinuri.

Toate acestea confirmă învăţătura creştină că răul, în proporţia lui mai mare decât cea explicabilă prin libertatea umană, îşi are originea în decizia liberă a unor spirite create, care la început au fost bune."[126]

Evident că în istorie s-a ajuns la

- extreme,
- deviaţii
- şi mistificări

cu privire la erezie.

Să ne aducem aminte că Inchiziţia medievală a fost una care

- persecuta,
- condamna

---

123 https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ingerii-cazuti-si-rolul-lor-in-caderea-omului-si-in-sustinerea-raului-in-lume-84357.html (accesat pe 25.10.2025).

124 https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ingerii-cazuti-si-rolul-lor-in-caderea-omului-si-in-sustinerea-raului-in-lume-84357.html (accesat pe 25.10.2025).

125 Sfântul Nicodim Aghioritul, *Războiul nevăzut* (Bucureşti, 2023).

126 https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ingerii-cazuti-si-rolul-lor-in-caderea-omului-si-in-sustinerea-raului-in-lume-84357.html (accesat pe 25.10.2025).

- şi ucidea

prin ardere pe rug în mod sistematic pe eretici. Cazul Ioanei D'Arc din Franţa care fiind o patriotă care milita pentru drepturile ţării sale dar a fost arsă pe rug este probabil unul dintre cele mai cunoscute.

Ei bine care este opina creştin ortodoxă? Ortodoxia din cele mai vechi vremuri a condamnat erezia dar nu a considerat că ereticii trebuie să fie arşi pe rug. Aceasta fiindcă ştim că există porunca de pe Muntele Sinai: să nu ucizi.

"Această strâmbare sau slăbire a naturii umane se arată în pasiunile produse de actele contrare binelui, adică lui Dumnezeu. Aceste pasiuni stăpânesc pe om, arată o natură slăbită, în care se mişcă porniri pe care omul nu le poate stăpâni. A-cesta e rezultatul răului. Diavolul are şi el o astfel de pasiune. Ea nu e trupească, ci pur spirituală. E la început pasiunea mândriei, apoi a urii faţă de Dumnezeu şi de oameni."[127]

Doi istorici ecclesiali discutau într-o zi.

- Ştii ce cred eu?
- Nu.
- Că cumva deismul este adevărat?
- Ce este deismul?
- Este o doctrină.
- Şi ce susţine?
- Că Dumnezeu a creat lumea cu tot ceea ce era nevoie pentru ca ea să funcţioneze şi mai apoi s-a retras din ea.
- Greşit.
- De ce?
- Dumnezeu este prezent în această lume.
- Cum?
- O să îţi spun o întâmplare în acest sens.
- Te ascult.
- Se spune că în Sâmbăta Mare Iisus s-a pogorât la iad.
- Şi?
- De acolo a scos pe toţi drepţii Vechiului Testament.
- Cred.
- Mai puţin pe regele Solomon.
- De ce?
- Iisus i-a spus.
- Ce?
- Solomon ştii ce ai de făcut.
- După care s-a ridicat cu drepţii la cer.
- Şi ce a urmat?
- Solomon a început că caute în iad materiale de construcţie.
- Pentru ce?
- Asta l-au întrebat şi demonii.
- Vrea să construiesc o mănăstire.
- O mănăstire?
- Da.
- Aici în iad?
- Da.
- Nu eşti în toate minţile.
- Ba sunt.
- Se spune că dreptul Solomon s-a pus pe muncă.
- Şi?
- Nu a apucat să pună piatra de temelie că demonii s-au împins în rai.

[127] https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ingerii-cazuti-si-rolul-lor-in-caderea-omului-si-in-sustinerea-raului-in-lume-84357.html (accesat pe 25.10.2025).

- De ce?
- Cum să fie o mănăstire ortodoxă în iad?
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Răutatea demonilor este aşa de mare că ei preferă să rămână în iad decât să se schimbe.
- Interesant.
- Este.
- Nu eram conştient de acest lucru.
- Sunt unii care sunt aşa de învârtoşaţi în rău că nu mai vor să iese din el.
- Ai dreptate.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Ce face stuparul când vrea să lucreze în stupul de albine?
- Ce face?
- Când stuparul vrea să ia mierea albinelor, sau vrea să le slăbească rezistenţa, le ameţeşte cu fum.
- Da aşa este.
- Aşa face şi diavolul.
- ce?
- Cu fumul ispitelor şi păcatelor îi ameţeşte pe oameni; le slăbeşte rezistenţa sufletească şi pe urmă le fură mierea, le fură Împărăţia lui Dumnezeu şi mântuirea sufletului.[128]
- Interesant.
- Şi adevărat.
- Deci diavolul ne poate slăbii.
- Da.
- Dar nu ne poate doborî?
- Nu.
- Chiar?
- Atâta vreme cât îl chemăm pe Dumnezeu în ajutor.
- Sub o formă sau alta?
- Da.
- Aşa este.
- Mă bucur că eşti de acord.
- Cum să nu fiu.
- Prin urmare ortodoxia nu este pe placul demonilor?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă este adevărată.
- Şi?
- Demonii nu suferă adevărul.
- De ce?
- Sunt fiinţe ale minciunii.
- Aşa este.
- Iisus a spus cât se poate de clar că diavolul este tatăl minciunii.
- Şi este diavolul cel care alterează ortodoxia?
- Da.
- Cu erezii?
- Da.
- Aşa credeam şi eu.

[128] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

- Acum eşti lămurit?
- Da.
- Mă bucur.

"Răul nu e numai un act al libertăţii lipsit de conţinut, ci un act al cărui conţinut constă într-o folosire a puterilor naturii umane, dar contrar acestei naturi. Sfântul Maxim Mărturisitorul zice: „Răul este abaterea lucrării puterilor sădite în fire de la scopul lor, şi altceva nimic. Mai ales după ce s-a produs, sau cei ce l-au produs s-au obişnuit cu producerea lui, răul înmulţeşte slăbiciunea firii, sau a puterilor ei, sau deprinderea folosirii lor contrar firii. Făcându-se astfel călcător de poruncă şi necunoscând pe Dumnezeu, acela şi-a amestecat cu încăpăţânare rău în toată simţirea şi în toată puterea cugetătoare şi aşa a îmbrăţişat cunoştinţa compusă şi pierzătoare, producătoare de patimi, a celor sensibile" Răul înseamnă astfel şi un minus în existenţă, un minus care creşte continuu. Văzând acest aspect, Sfinţii Părinţi au spus că răul este o non-existenţă, sau o existenţă fără consistenţă. Nu e o lipsă totală a existenţei, ci o ştirbire, o slăbire esenţială a ei, o lipsire de ceea ce constituie cu adevărat suportul existenţei. Prin aceasta, răul intrat în existenţă strâmbă fiinţa acesteia şi în felul acesta o slăbeşte. Totuşi această strâmbare şi slăbire îşi au originea în libertate, iar durata, în consimţirea libertăţii. Nu e instalat în fiinţă fără libertate şi nu se menţine fără consimţământul ei. De aceea se poate spune în acelaşi timp că răul nu izvorăşte din fiinţă şi nu e legat de ea. Prin voinţă, fiinţa poate fi tămăduită, dar numai prin voinţa ajutată de harul lui Dumnezeu, care e un act al voinţei Lui, cu izvorul în fiinţa Lui, care nu se poate strâmba sau slăbi."[129]

CAPITOLUL 6

ÎN TIMP CE ORTODOXIA A FOST UNA, ETERODOXIA A VARIAT DE LA EPOCĂ LA EPOCĂ SAU DOVADA CĂ ETEORODOXIA DUCE LA PIERZANIE

Sunt mai multe categorii de oameni care sub dublate de
- nativitate,
- credulitate
- şi sunt uşor influenţabili.

Lor nu le vine să creadă că în această lume se dă pe bună dreptate o luptă dintre bine şi rău şi că de multe ori răul avansează şi chiar câştigă.

Aceasta fiindcă este bine să ştim conştienţi că lumea noastră este departe de a fi una idilică. Una dintre formele răului din lumea noastră este calea pierzaniei. Aceasta înseamnă a face din
- păcat
- şi patimi

un sens la vieţii şi o modalitate de a fi.[130]

Ceea ce trebuie să ştim este că există şi o cale a lui Dumnezeu în această lume care nu este deloc calea pierzaniei ci mai mult calea raţiunilor lui Dumnezeu. Iată ce spunea în acest sens episcopul Daniil Stoenescu: "raţiunile eterne sunt raţiunile divine sau gândurile veşnice ale lui Dumnezeu, conţinute sau cuprinse în Logosul sau Cuvântul lui Dumnezeu, devenind raţiuni ale lucrurilor în timp şi cu timpul, prin Creaţia lumii, văzute şi nevăzute, prin inspiraţia Scripturii, a Vechiului şi a Noului Testament, şi prin Providenţă, ca raţiuni ale istoriei. Mai înainte cu două veacuri de Ambigua Sfântului Maxim Mărturisitorul în Răsărit, Fericitul Augustin avea să scrie în Apus, acest cuvânt în tratatul său Despre Preasfânta Treime, gândind şi cugetând la gândurile sau raţiunile eterne sau veşnice ale lui Dumnezeu, semănate în brazdele timpului, prin făpturile Creaţiei, pentru a rodi în mod deosebit în om, care este cununa Creaţiei lui Dumnezeu."[131]

Prin urmare este clar că omul care merge pe raţiunea lui Dumnezeu din această lume sau mai bine spus pe raţiunile lui Dumnezeu în nici un fel nu va ajunge la calea pierzaniei fiindcă ele sunt lucruri cât se poate de diferite.

---

129 https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/ingerii-cazuti-si-rolul-lor-in-caderea-omului-si-in-sustinerea-raului-in-lume-84357.html (accesat pe 25.10.2025).

130 A se vedea Radu Teodorescu, *De la tirania patimilor la libertatea nepătimirii* (Cugir, 2021).

131 Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

Calea pierzaniei în lumea noastră trebuie să ştim că este mascată şi camuflată de seducţie. Despre ce seducţie este vorba? Este vorba de seducţia plăcerilor care vin din patimi mai ales. În acest sens pătimaşul ştim că este unul care îşi conduce viaţa în funcţie de plăcere:

- plăcerea de a te îmbăta,
- plăcerea de a te droga,
- plăcerea de a mânca,
- plăcerea sexuală,
- plăcerea asupririi semenilor.

Episcopul Daniil Stoenescu continuă să ne spune despre modul cum se manifestă raţiunile lui Dumnezeu din creaţie: „raţiunile eterne (Fericitul Augustin, De Trinitate, XII, 7; cf. Summa Theologica, vol. II, p. 538) nu pot fi contemplate decât suindu-te pe un Sinai al Teologiei sau pe un Tabor al teologhisirii; şi nu pot fi consultate decât bătând, cu timp şi fără de timp, prin citire şi rugăciune, la porţile Sfintei şi dumnezeieştii Scripturi, prin călăuzirea Duhului Sfânt şi sub îndrumarea Sfinţilor Părinţi ai Bisericii lui Hristos. Contemplând şi consultând în foarte scurta noastră viaţă pământească drept creştini, monahi, clerici sau teologi, raţiunile eterne, putem creşte duhovniceşte, atingând, prin necunoaştere, hotarele cunoaşterii lui Dumnezeu şi „îmbogăţindu-ne" întru El (cf. Luca 12, 21)."[132]

Este adevărat că viaţa noastră este scurtă dar ea totuşi are posibilitatea să ne facă să alegem dintre calea lui Dumnezeu şi calea pierzaniei care vine de la diavol. De ce? Fiindcă în acest mod ne dăm seama că trebuie să fim

- responsabili,
- maturi,
- consistenţi
- şi cu simţul moral.

Dintre cei care merg pe calea piezaniei trebuie să ştim că mai nimeni nu recunoaşte că merge pe o cale strâmbă. Vom găsii puţini creştin neortodocşi care vor ajunge să facă distincţia dintre ortodoxie şi eterodoxie. De ce? Fiindcă este bine să ne dăm seama că răul niciodată nu este unul care recunoaşte că face distrugeri şi pierzanie în jurul lui.

Ortodoxia rămâne o mărturie pentru adevăr într-o lume care neagă faptul că se îndreaptă cu paşi repezi spre pierzanie.[133]

Ortodoxia după cum am spus are 2000 de ani de existenţă şi în aceste două milenii trebuie să ştim că ea a devenit un depozitar şi un tezaur de spiritualitate. Iată ce spunea în acest sens tot episcopul Daniil Stoenescu: „dorind a contempla raţiunile eterne cu privire la zilele Creaţiei sau Protologie, trebuie să consultăm cele dintâi capitole din Cartea Facerii lui Moise; şi dorind a contempla raţiunile eterne cu privire la Eshatologie, ar trebui să consultăm cele din urmă capitole din Cartea Apocalipsei Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan. Raţiunile eterne le contemplăm cu mintea luminată de Duhul Sfânt, doar prin fereastra Revelaţiei dumnezeieşti, consultându-le prin Teologie şi teologhisire ortodoxă, adeseori în împrejurările concrete ale vieţii, ale istoriei Bisericii şi ale lumii în care trăim. Raţiunea eternă întrupată în Abel şi în jertfa lui o contemplăm prin jertfa lui Hristos şi o consultăm prin jertfa vieţii şi slujirii noastre liturgice, pastorale şi misionare, în oglindă sau faţă de altarul jertfei lui bine primite. Raţiunea eternă întrupată în Enoh o contemplăm prin umblarea lui cu Dumnezeu, vreme de două sute de ani, şi prin răpirea lui la cer şi o consultăm prin înălţarea Sfântului Proroc Ilie la cer; iar amândouă prin Înălţarea Domnului la cer. Raţiunea eternă întrupată în Noe o contemplăm prin curcubeul Legământului şi o consultăm prin porumbelul Duhului Sfânt de la Iordan."[134]

Pentru cei care sunt interesaţi ei bine ei vor putea să vadă că ortodoxia a fost ca un fir roşu prin istoria umană şi de cele mai multe ori a fost dusă la realizare prin

- sfinţi,
- oameni duhovniceşti
- sau clerici cu mintea iluminată de Duhul Sfânt.

---

[132] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

[133] A se vedea Bartolomeu al Constantinopolului, *Întâlnire cu taina. O prezentare contemporană a Ortodoxiei* (Sibiu, 2016).

[134] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

În acest sens trebuie să ştim că ortodoxia a fost una care a ieşit din tradiţia Vechiului Testament pe care îl completează şi îl îmbunătăţeşte. Aceasta fiindcă ortodoxia se poate spune că este timpul Noului Testament care a început cu venirea lui Hristos în lume. Tot episcopul Daniil Stoenescu spunea în acest sens: „raţiunea din Avraam o contemplăm prin Teofanie şi o consultăm prin mijlocirea pentru Sodoma şi Gomora. Raţiunea sădită şi împlinită în Isaac o contemplăm prin urcarea pe Moria şi o consultăm prin Pogorârea de pe Cruce a Domnului, de pe Golgota. Gândul etern sădit în Iacob îl contemplăm pe Scara cerului de la Betel şi îl consultăm pe Scara Sfântului Ioan Scărarul din Filocalie. Gândul etern sădit în Iosif îl contemplăm în haina pestriţă făcută de către tatăl său Iacob şi îl consultăm în hlamida roşie a Mântuitorului Iisus Hristos din Vinerea Patimilor; sau îl consultăm, precum faraon, şi prin tâlcuirea viselor acestuia. Gândul etern sădit în Moise îl contemplăm în lumina rugului aprins, pe mâinile lui binecuvântate şi înflăcărate, primind şi ţinând tablele legii de pe Sinai, şi îl consultăm prin prezenţa lui pe muntele Tabor."[135]

Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că ortodoxia este mai presus de toate

- dialog,
- comunicare,
- conversaţie
- şi viaţa

cu Dumnezeu.

Calea piezaniei trebuie să ştim că face nul dialogul pe Dumnezeu fiindcă ea merge pe o altă logică şi pe o altă realitate decât comuniunea cu Dumnezeu.[136]

Ortodoxia după cum am spus a fost întărită de mai mulţi sfinţi care se poate spune că au mers paralel cu această cale a piezaniei pe care o putem atât de

- mare,
- înverşunată,
- distrugătoare
- şi stricată

în lumea noastră.

Iată ce spunea tot episcopul Daniil Stoenescu: „gândul etern sădit în Iosua îl contemplăm despărţind Iordanul şi îl consultăm prin oprirea soarelui şi a lunii pe cer. Gândul etern semănat în Samuel îl contemplăm prin piatra de hotar de la Eben-Ezer şi îl consultăm prin „piatra cea din capul unghiului", care este Hristos Domnul. Raţiunea eternă sădită în Iov o contemplăm prin Golgota acestuia de pe grămada de gunoi de la marginea cetăţii şi o consultăm prin venirea celor trei prieteni ai lui şi mai ales prin Elihu. Raţiu-nea eternă din David o contemplăm revărsată în cuvintele inspirate ale Psalmilor şi o consultăm prin citirea şi cântarea acestora în slujbele liturgice ortodoxe; iar raţiunea divină sădită în Solomon o contemplăm din pridvorul templului său şi o consultăm citind cărţile înţelepciunii sale."[137]

Prin urmare ceea ce trebuie să ştim este că există o cale a pierzaniei care din nefericire se termină în iad. Totuşi ortodoxia trebuie să ştim că poate

- să ne ferească,
- să ne apare
- şi să ne se scoată

de pe această cale a piezaniei.

Eterodoxia trebuie să ştim că este şi ea o cale a pierzaniei deşi are mai multe nume şi mai multe variaţii în istorie şi pe suprafaţa pământului.

Ortodoxia este calea care poate să ne mântuiască în timp ce eterodoxia ne oferă doar

- un simulacru,
- o minciună
- şi o camuflare

---

[135] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

[136] A se vedea Radu Teodorescu, *Bucuria de a fi în comuniune duhovnicească* (Cugir, 2016).

[137] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

a căii spre mântuire.

Despre cum s-au manifestat raţiunile ortodoxiei în Biblie tot episcopul Daniil Stoenescu ne spunea: „contemplăm raţiunea eternă sădită în Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul, udată la pârâul Cherit, transfigurată pe Carmel, adăpată la Beer-Şeba şi isihastă la Horeb; dar şi îndumnezeită prin carul cel de foc, şi o consultăm, de asemenea, prin prezenţa sa pe muntele Tabor. Raţiunea divină din Sfântul Proroc Elisei o contemplăm în lumina revelaţiei de la Dotan, despre caii şi carele cele de foc care umpleau munţii Samariei, şi o consultăm prin învierea din morţi a celui aruncat în grabă în mormântul proorocului. Gândul etern din Sfântul Proroc Isaia este încununat şi contemplat în vedenia serafimilor din templu şi consultat în numirea lui de „evanghelist" al Vechiului Testament. Gândul etern sădit în Sfântul Proroc Ieremia îl contemplăm scăldat în lacrimile de pe zidurile Ierusalimului şi îl consultăm în cartea Plângerilor lui; iar raţiunea eternă semănată în Sfântul Proroc Iezechiel prin revelaţia de la râul Chebar o contemplăm în carul cel de foc al heruvimilor cei cu ochi mulţi şi o consultăm în vedenia câmpului plin cu oase omeneşti, ce se citeşte ca Paremie la Prohodul Domnului."[138]

Două mame discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce? Am auzit acest lucru din Biblie.
- Care?
- "Femeia se va mântui prin naştere de fii, dacă va stărui, cu înţelepciune, în credinţă, în iubire şi în sfinţenie."
- Cine spune acest lucru?
- Sfântul apostol Pavel la 1 Timotei 2, 15.
- Frumos.
- Aşa este.
- Dar chiar aşa este?
- Da.
- În ce sens?
- Trebuie să ştii că femeia are datoria să îşi crească fii în frică de Dumnezeu.
- Cum?
- Mama trebuie să îşi crească copilul ortodox.
- Se poate?
- Da.
- De fapt sunt multe mame care fac acest lucru.
- Aşa este.
- Deci mama are datoria de a se interesa de viaţa religioasă a copiilor.
- Aşa este.
- Dar sunt multe mame care nu o fac.
- Fiindcă nu cred că este necesar.
- De ce?
- Din ignoranţă.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- O să îţi spun.
- Te rog.
- Este vorba de o întâmplare adevărată.
- Ce întâmplare?
- Despre durerea unei mame.
- Sunt bine.
- Este totuşi mai trist.

[138] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

- De ce?
- O să îţi spun.
- Te ascult.
- Am cunoscut o mamă ce avea un copil retardat mental.
- Vai de mine.
- Ajunsese copilul la 40 de ani şi nu o cunoaşte pe mamă-sa.
- Îmi dau seama.
- Sârmana mamă, îl îngrijea aşa cum îşi îngrijeşte o mamă odorul.
- Cred.
- Într-o zi preotul ei a afla-o plângând cu amar.
- Ce este cu tine fiică?
- - Părinte dragă - îmi zicea femeia - mi se rupe inima de durere când mă gândesc că 40 de ani am îngrijit cu dragoste pruncul acesta şi el nici măcar o dată nu mi-a zis: mamă!
- Îmi dau seama.
- Şi care este morala întâmplării?
- Care?
- Aşa sunt şi cei păcătoşi, care nu ţin seamă de dragostea Tatălui ceresc.
- Da?
- Tatăl ceresc îi îngrijeşte cu dragostea şi iubirea unui părinte, dar păcătoşii, tâmpiţi fiind de patimi şi păcate - nu cunosc iubirea Lui şi nici nu vor s-o cunoască.
- Ai dreptate.
- O viaţa întreagă sunt împresuraţi de dragostea Tatălui ceresc şi ei nu strigă nici măcar o dată: Tată![139]
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ortodoxia înseamnă recunoştinţă.
- Ce recunoştinţă?
- Răspuns la iubirea lui Dumnezeu.
- Se poate?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă Dumnezeu vrea un dialog cu noi.
- Aşa este.
- Ori păcătoşii refuză acest dialog.
- Din nefericire.
- Da din nefericire.
- Mi-ai deschis ochii.
- În ce sens?
- Nu credeam că educaţia religioasă a copilului depinde aşa de mult de mamă.
- Ba da.
- Sunt de acord.
- Trebuie să creştem copii în frică de Dumnezeu.
- Mai greu dar nu imposibil.
- În cele din urmă mama va da seama de copilul ei.
- Şi copilul de mamă?
- Da.
- Aşa credeam şi eu.
- Acum eşti lămurită?
- Da.
- Mă bucur.

[139] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

- Şi eu.

Că ortodoxia este una care este credincioasă profeţilor din Vechiul Testament ne-o spunea tot episcopul Daniil Stoenescu: "raţiunea divină sădită în Sfântul Proroc Daniel o contemplăm prin rugăciunea lui de trei ori pe zi şi o consultăm, precum Nabucodonosor, prin tâlcuirea viselor acestuia; iar raţiunea divină sădită în cei trei tineri o contemplăm prin minunea din cuptorul Babilonului şi o consultăm prin Cântarea celor trei tineri. Ra-ţiunea divină sădită în Sfântul Proroc Iona o contemplăm în pântecele chitului, prefigurare a Prohodirii Domnului, şi o consultăm în coliba sa de la răsărit de Ninive, dar şi în cele trei colibe de pe Tabor. Raţiunea eternă sădită în Ezdra o contemplăm prin rezidirea templului, iar cea sădită în Neemia, prin restaurarea zidurilor Ierusalimului şi amândouă le consultăm prin cărţile ce le poartă numele. Raţiunea eternă sădită în Sfântul Proroc Avacum o contemplăm în „turnul cel de veghe" din cartea prorociei sale şi o consultăm urcându-ne teologic cu mintea „la dumnezeiasca strajă"."[140]

Ceea ce trebuie să ştim este că în afară de Iisus nu sunt mai mulţi mântuitori. Ori se pare că în eterodoxie acest lucru nu este deloc recunoscut. Lumea eterodoxă are mai mulţi mântuitori:

- Krişnamurti,
- Buda,
- Mohamed,
- Zoroastru
- sau Confucius.

De ce sunt toate aceste persoane unele care evident că pretind prin religiile care le-au fondat că sunt mântuitori şi că ei vorbesc adevărul religios? Ceea ce trebuie să ştim este că demonii sunt fiinţe

- nestatornice,
- instabile,
- schimbătoare
- şi veşnic nemulţumite.

Se poate vedea însă în istoria religiilor un anumit arhetip (model) de lucru a demonilor pentru a îi duce pe oameni departe de ortodoxie. Păgânismul nu a fost unul şi acelaşi la toate popoarele. Fiecare popor păgân avea setul lui de zei. Zeii de la Atena nu erau aceiaşi cu zeii de la Roma. Şi zeii de la Roma nu erau aceiaşi cu zeii de la Sarmisegetusa. Totuşi aceşti zei se pare că erau unii care aveam un anumit tipar cam pe la toate popoarele păgâne. La fel de bine se poate vedea în religiile extremului orient unde panteismul este un arhetip la mai multe religii:

- hinduism,
- budism,
- taoism
- sau ştintoism.[141]

Episcopul Daniil Stoenescu ne spunea că trebuie să ştim că raţiunile sfinţeniei Noului Testament sunt prezente şi în ortodoxie: „raţiunea eternă sădită în Sfântul Ioan Botezătorul o contemplăm la Epifania de la Iordan şi o consultăm în temniţa lui Irod, prin Tăierea capului. Raţiunile eterne sădite în Sfinţii şi dumnezeieştii Apostoli ai Mântuitorului Iisus Hristos le contemplăm peste tot în Sfintele Evanghelii, dar mai ales pe Muntele Fericirilor, pe Muntele Taborului, în Arătările de după Înviere, la Înălţarea Domnului şi la Cincizecime, şi le consultăm în toate scrierile Noului Testament. Raţiu-nile eterne din Sfinţii ucenici Luca şi Cleopa le contemplăm pe drumul şi la Cina din Emaus şi le consultăm pe drumul vieţii noastre de creştini şi călători spre „patria cerească" (Evrei 11, 13-16). Raţiunea eternă sădită în Sfântul Arhidiacon Ştefan, prin punerea mâinilor Sfinţilor Apostoli, o contemplăm prin cerurile deschise din sinedriu şi o consultăm prin uciderea lui cu pietre, precum a lui Nabot; iar raţiunea divină din Sfântul Arhidiacon Filip o contemplăm prin convertirea şi botezul famenului etiopian şi o consultăm prin popasul Sfântului Apostol Pavel, în casa sa din Cezareea (Faptele Apostolilor 21, 8-9)."[142]

---

[140] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

[141] A se vedea Radu Teodorescu, *Riscurile istoriei religiilor* (Cugir, 2024).

[142] Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

Prin urmare este bine să ne dăm seama că ortodoxia este o credinţă care a rămas constantă în istorie deşi a trecut prin mai multe

- aversiuni,
- greutăţi
- şi încercări.

Aceasta fiindcă trebuie să ştim că mersul istoriei este departe de a fi unul ortodox. De ce? Fiindcă este bine să ne dăm seama că istoria trebuie să se dea şi să muleze după creştinismul ortodox şi nu invers. Aceasta fiindcă dacă nu – în termenii lui Mircea Eliade – istoria devine o realitate teroristă. Terorii istoriei de mai multe ori a putut să fie simţită de creştinii ortodocşi.[143]

Deşi s-a vorbit de această teroare a istoriei trebuie să ştim că planul lui Dumnezeu sau mai bine spus raţiunile lui Dumnezeu cu lumea au mers paralel cu această realitate cruntă a istoriei: „talanţii raţiunii eterne care a fost sădită în Sfântul Apostol Pavel îi contemplăm în minunea de pe drumul Damascului şi îi consultăm citindu-i, precum Sfântul Ioan Gură de Aur, dumnezeieştile lui Epistole, lăsate în Noul Testament; iar raţiunea eternă din Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan o contemplăm pe Tabor, la Cina cea de Taină, lângă Crucea şi la Mormântul Domnului, şi o consultăm citindu-i dumnezeiasca lui Evanghelie şi eshatologica lui Apocalipsă din insula Patmos. Întrucât gândurile sau raţiunile eterne ale lui Dumnezeu sunt infinite şi nesfârşite, la fel şi lucrările Lui dumnezeieşti, din Creaţie, Revelaţie, Scriptură, Biserică şi istorie, sunt nesfârşite şi negrăite; de aceea şi contemplarea acestora este nesfârşită, iar consultarea lor, de asemenea. De aceea, este absolut necesar a ne reaminti şi a urma cuvintele Domnului: „Cercetaţi Scripturile, pentru că socotiţi că în ele aveţi viaţă veşnică. Şi acelea sunt care mărturisesc despre Mine” (Ioan 5, 39).”[144]

Este evident că faptul că sunt mai multe religii în lumea noastră ne demonstrează că demonii

- fac,
- inventează
- şi debitează

orice pentru a arunca pe cât mai mulţi pe calea pierzaniei. În acest sens demonii speră că prin faptul că au creat mai multe religii ei bine adepţii să pornească

- război,
- ucidere,
- dezbinare
- şi distrugere.[145]

Episcopul Daniil Stoenescu ne spune că harul lui Dumnezeu este prezent ca o raţiune a lui Dumnezeu în creştinul ortodox: „raţiunea divină eternă sădită în noi şi în fiecare dintre noi, prin concepţie, naştere, botez, cununie sau călugărie, hirotonie sau arhierie, se cuvine a fi descoperită, cunoscută, dezvoltată, contemplată şi desăvârşită; şi totdeauna consultată de către noi prin întrebare („Ce să fac ca să mă mântuiesc? - precum în Pateric) şi răspuns din partea unui povăţuitor duhovnicesc iscusit, rânduit de Dumnezeu în viaţa noastră; precum spune Părintele Arsenie Boca: „În fiecare om este închisă o măsură a lui... peste aceasta să nu treacă nimeni, dar nici să nu se lenevească nimeni a o ajunge”.”[146]

În acest sens este bine să ştim că după un minim de efort ne putem da seama de

- adevărul
- sau minciuna

unei anumite religii.

De ce? Fiindcă demonii în cele din urmă se trădează pe sine. Deşi islamul este o religie care susţine credinţa într-un singur Dumnezeu (monoteismul) el este totuşi de acord cu poligamia (un bărbat are mai multe soţii) ceea ce evident că nu numai că este imoral dar la fel de bine trădează inspiraţia demonilor. De ce? Fiindcă demonii numai mimează moralitatea în religie.

---

143 A se vedea Radu Teodorescu, *Creştinii ortodocşi în tumultul secolului XX* (Cugir, 2021).

144 Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

145 A se vedea Daniel de la Rarău, *Războiul creştinilor cu diavolii* (Editura Agaton, 2013).

146 Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/societate/analiza/ratiunile-eterne-trebuie-contemplate-si-consultate-195813.html (accesat pe 25.10.2025).

Părintele Adrian Agachi ne spunea că în lumea de azi nu mai există o idolatria cum era cea a zeilor ci mai mult o idolatrie hedonistă a plăcerii şi a senzaţiilor lascive: „recrudescenţa idolatriei în lumea modernă este o realitate tristă. Deşi idolatria în forma ei clasică aşa cum o cunoaştem are un număr relativ mic de adepţi la nivel european, este clar că varianta modernă a acesteia a căpătat noi forme, diferite de cele din perioada pre-creştină. Astăzi, oamenii se închină în faţa noilor plăceri puse la dispoziţie de tehnologie, a confortului crescut şi comodităţii care permite să-ţi desfăşori activitatea într-un mod independent de tot şi de toate, inclusiv de Dumnezeu. Idolatria modernă sluje**ş**te unui singur zeu, unul foarte pretenţios, cel al plăcerii egoiste."[147]

Plăcerea egoistă trebuie să ştim că este prezentă în mai multe religii. Ştim că hinduismul consideră că desfrânarea este fără doar şi poate o modalitate de împlinire spirituală. Aşa au apărut practicile tantra care sunt fără doar şi poate o mare înşelare demonică.[148]

Prin urmare este bine să ne dăm seama de

- inconsistenţa
- şi instabilitatea

religiilor întemeiate de demoni.

De ce? Fiindcă trebuie să ştim că demonii au venit şi au speculat în istorie toate tendinţele intelectuale şi spirituale ale omenirii pentru

- a inventa,
- a plăsmuii,
- a plămădii
- şi a crea

noi şi noi religii care evident că nu se împacă una cu alta.

Când de jos a ajuns omul aflat sub inspiraţia demonilor ne-o spune tot părintele Adrian Agachi: „în lumea păgână de dinaintea apariţiei creştinismului, oamenii slujeau multor zei, căutând exclusiv împlinirea propriilor dorinţe. Existau ritualuri prin care aducerea unei jertfe substanţiale „obliga" zeităţile să împlinească voia celui ce aducea jertfa. Mai târziu, aceste ritualuri s-au concretizat în tot felul de forme ale magiei demonice. Majoritatea ritualurilor păgâne, însă, erau simple, chiar simpliste, slujind adesea, prin forme de cult orgiastice sau violente, diverşilor „zei". Păgânii nu se simţeau nici mai desăvârşiţi spiritual, nici curăţiţi de propriile păcate prin aceste ritualuri, ei doreau numai să-şi întreţină în continuare propriile plăceri trupeşti sau să-şi atingă scopurile materiale sau de parvenire socială."[149]

Prin urmare este bine să ne dăm seama de toate aceste lucruri fiindcă ele sunt unele care de mai multe ori trec

- neobservate,
- fără să fie remarcate
- şi fără să fie luate în considerare.

Toată lumea ştie că în lumea noastră există o parte a răului sau mai bine spus o parte întunecată. Cimitirele pline cu morţii noştri ne asigură de acest lucru. Aceasta fiindcă după cum am spus demonii sunt unii care

- urăsc,
- detestă
- şi distrug

de oricâte ori au şansa lumea noastră.

Totuşi ei au tupeul să se prezinte a mântuitorii noştri ca unii care vor să ne ducă

- total
- şi deplin

în iad.

Acesta fiindcă este bine să ne dăm seama de ceea ce înseamnă în cele din urmă formele de mistificare şi falsificare a adevărului creştin ortodox. De ce? Fiindcă în cele din urmă trebuie să ştim că elementul demonic este unul care din nefericire a făcut ravagii în istorie.

---

147 Preot Adrian Agachi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/placerea-egoista-baza-idolatriei-moderne-135548.html (accesat pe 25.10.2025).

148 https://ro.wikipedia.org/wiki/Tantra (accesat pe 08.07.2026).

149 Preot Adrian Agachi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/placerea-egoista-baza-idolatriei-moderne-135548.html (accesat pe 25.10.2025).

Iată ce spunea în acest sens Sfântul Atanasie cel Mare despre decăderea religioasă a omului: „cauza tuturor acestor decăderi spirituale şi înmulţirea cultelor idolatre a fost, aşadar, egoismul, adică slujirea propriilor patimi şi neputinţe sufleteşti. Aşa cum afirmă Sfântul Atanasie al Alexandriei: „Căci oglinda sufletului, singura care putea vedea chipul Tatălui, ascunzându-se în cutele poftelor trupeşti, nu mai vede ceea ce trebuie să cunoască sufletul, ci este dus de orice altceva şi vede numai acelea ce cad sub simţuri. De aceea, umplându-se de toată pofta trupească şi tulburându-se de părerile despre ele, Îi dă lui Dumnezeu, pe care L-a uitat cu mintea, chip în cele trupeşti şi supuse simţurilor, dând numele lui Dumnezeu celor văzute şi numai pe acelea le slăveşte pe care le voieşte el şi pe care le simte ca dulci. Deci slujirii la idoli i-a premers ca pricină păcatul. Căci, învăţând oamenii să născocească pe seama lor răutatea (păcatul), care nu este, şi-au plăsmuit şi zeii care nu sunt."[150]

Doi creştini ortodocşi din New York discutau într-o zi.

- Îmi pare rău de New York.
- De ce?
- Fiindcă deşi este un oraş creştin nu vrea să ştie de ortodoxie.
- Aşa este.
- Ştii ce îmi spunea cineva în aceste zile?
- Nu.
- Cineva a venit şi a vizitat New Yorkul.
- Şi?
- Ştii ce a remarcat?
- Nu.
- Că New York-ul este un oraş cu un zgomot atât de asurzitor, încât nu se aud clopotele bisericilor.
- Aşa este.
- Vuie clopotele, dar jos în stradă nu le aude nimeni.
- Cred.
- Aşa e şi zgomotul şi vuietul acestei lumi deşarte.
- Adică?
- El asurzeşte pe om să n-audă chemările Domnului.
- Ce trist.
- Cei ce se lasă târâţi de vuietul şi huruitul lumii, nu mai aud chemările cerului... uită de cele sufleteşti.[151]
- Aşa este.
- Mă bucur că eşti de acord.
- Nu pot să nu fiu de acord cu adevărul.
- Aşa este.
- Până acum nu am remarcat că nu se prea aud clopotele în New York.
- De ce?
- Fiindcă să fiu sincer şi eu m-am lăsat prins în vacarmul oraşului.
- Este mare vacarm aici în New York.
- Aşa este.
- Totuşi Dumnezeu este prezent şi aici.
- Da.
- Acest lucru îmi dă speranţă.
- Cu Dumnezeu speranţa nu moare niciodată.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă noi suntem fii Lui.

[150] Sf. Atanasie al Alexandriei, „Cuvânt împotriva elinilor", VIII, în: Scrieri I (Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, 15), trad., introd. şi note de pr. Dumitru Stăniloae, Bucureşti, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987, p. 39 apud Preot Adrian Agachi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/placerea-egoista-baza-idolatriei-moderne-135548.html (accesat pe 25.10.2025).
[151] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

- Ştii de ce îmi aduci aminte?
- Nu.
- De o întâmplare de aici din New York.
- Care?
- Se spune că era un creştin ortodox autentic în New York.
- Şi?
- El era persiflat de colegii şi prietenii lui.
- Cum?
- Ce tot mergi la biserica aceia cu icoane?
- Merg să mă rog.
- Da?
- Da.
- Îţi pierzi vremea.
- De ce?
- Icoanele sunt idoli.
- Nu sunt idoli sunt o formă de cinstire a lui Dumnezeu şi sfinţilor.
- Să o crezi tu.
- Spun adevărul.
- Şi ce aduce nou această Biserică Ortodoxă?
- Am auzit o noutate mare.
- Ce noutate?
- Am auzit că Isus Hristos a venit în lume să ne mântuiască pe noi cei păcătoşi.
- poveşti învechite.
- O veste mare se aude în lume...
- Care?
- Se aude vestea scumpă şi dulce că atît de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât şi pe Fiul Său Cel Unul Născut, L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică (Ioan 3, 16).[152]
- Ştii ce?
- Ce?
- Ai dreptate.
- Aşa este.
- Am văzut aici un creştin ortodox din New York care a ştiut să îşi apere credinţa.
- Aşa este.
- Avem nevoie de mai mulţi astfel de creştini ortodocşi.
- Dar cum?
- Cu răbdare.
- Se poate?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă la Dumnezeu totul este posibil.
- Aşa este.
- Mă bucur că eşti de acord.
- Ştii ce?
- Ce?
- De azi voi încerca să aud mai des clopotele bisericilor din New York.
- Aşa să faci.
- Mie îmi place sunetul lor.
- Şi mine.
- Ne potrivim.

[152] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Istoric trebuie să ştim că omul a ajuns să numească erezie mai toate marile atrocităţi care le-a făcut fiindcă au existat mai multe mentalităţi bolnave care au venit cu propriile soluţii la problema religioasă. Iată ce spunea în acest sens tot părintele Adrian Agachi: "rob al propriilor patimi şi instincte, omul a ajuns să jertfească pe altarul idolilor inclusiv alte persoane, şi amintim aici groaznicele jertfe aduse, de exemplu, de azteci, care ucideau la sărbătorile lor păgâne, într-un mod barbar, sute de prizonieri. Însă, aşa cum există un progres în virtute şi în lucrarea celor sfinte, la fel poate regresa la nesfârşit în plăcerile sale idolatre."[153]

CONCLUZII

Cartea noastră este una care analizează vechiul conflict dintre ortodoxie şi eterodoxie pe fondul la mai multe idei

- sincretice,
- panteiste
- şi universaliste

în care ni se spune că în cele din urmă distincţia dintre ortodoxie şi eterodoxie este una

- învechită,
- desuetă
- şi perimată.[154]

Am arătat în această carte că idea de ortodoxie s-a definitivat pe la anul 843 când la Constantinopol s-a sărbătorit Duminica Ortodoxiei care a avut o înseamnătate dublă:

- restaurarea cultului icoanelor
- şi victoria ortodoxiei asupra tuturor ereziilor.

Aceasta fiindcă trebuie să ştim că în lumea bizantină ei bine ereziile au fost o constantă. Este adevărat că în prezent Imperiul Bizantin nu mai există însă trebuie să ştim că

- moştenirea
- şi pomenirea

lui sunt vii prin spiritualitatea pe care a lăsat-o în urmă.

Despre căderea morală şi spirituală a omului în istorie la nivelul zeilor păgâni Sfântul Atanasie cel Mare spunea: „aşa cum cineva, scufundându-se în adânc, nu mai vede lumina, nici cele ce se văd în lumină, din pricina privirilor ochilor săi în jos şi din pricina apei ce curge în jurul lui, ci simte numai cele din adânc şi de aceea crede că nu mai este nimic altceva decât aceea şi socoteşte că cele ce sunt văzute de el stăpânesc peste toate, la fel şi aceia dintre oamenii de odinioară care şi-au pierdut mintea scufundându-se în pofte şi năluciri trupeşti şi uitând de cunoştinţa de Dumnezeu şi de slava Lui şi folosindu-se de o raţiune fermecată, mai bine zis de o lipsă de raţiune, şi-au închipuit cele văzute că sunt zei, pentru că slăveau zidirea în locul Ziditorului (Romani 1, 25) şi au îndumnezeit lucrurile în locul cauzei lor, a Creatorului şi Stăpânului Dumnezeu. Şi precum, după pilda spusă, cei ce se scufundă în adânc, cu cât se coboară mai mult, cu atât se năpustesc mai mult spre cele mai întunecate şi mai adânci, la fel a pătimit neamul omenesc. Căci nu a căzut numai în idolatrie, nici nu a rămas în cele ce a început. Ci, cu cât a stăruit mai mult în cele dintâi, cu atât şi-a născocit superstiţii mai noi. Şi, nesăturându-se de cele dintâi, se umpleau mereu de altele, înaintând în cele mai urâte năravuri şi întinzându-şi tot mai mult lipsa dreptei credinţe. Aceasta o mărturiseşte şi dumnezeiasca Scriptură, zicând: «Când necredinciosul vine în adâncul răutăţii, nesocoteşte totul» (Pilde 18, 3)."[155]

Ceea ce se poate vedea este că în zilele noastre ei bine informaţia circulă foarte repede şi în acest sens oricine poate să ştie că între ortodoxie şi eterodoxie există un vechi conflict care – după cum am arătat în această carte – de mai multe ori este

- inspirat

---

153 Preot Adrian Agachi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/placerea-egoista-baza-idolatriei-moderne-135548.html (accesat pe 25.10.2025).

154 A se vedea Arsenie Papacioc, *Singur ortodoxia* (Bucureşti, 2008).

155 Sf. Atanasie alAlexandriei, „Cuvânt împotriva elinilor", VIII, în: Scrieri I, p. 40 apud Preot Adrian Agachi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/placerea-egoista-baza-idolatriei-moderne-135548.html (accesat pe 25.10.2025).

- şi susţinut

de lucrările demonice.

Prin urmare este bine să ne dăm seama că ortodoxia mântuieşte în timp ce eterodoxia merge pe căile pierzaniei sufleteşti. Am spus în această carte că demonii pot să inspire religii noi şi eterodoxe dar ei nu pot obliga pe nimeni să le urmeze. Oamenii din propria libertate ajung să meargă după doctrinele demonilor.

Că sunt mai multe categorii de creştini ortodocşi ne-o spunea gânditorul Daniel Cârlea: „cu cât trece timpul şi se înmulţesc controversele pe teme de creştinism asumat în societatea de astăzi, îmi dau seama care e problema: sunt două discursuri paralele, două planuri, unul al lumii acesteia, altul al lumii ce va să fie. Unii vor o viaţă liniştită, alţii vor o veşnicie tihnită. Unii vor să nu-şi supere vecinii şi rudele cu credinţa lor, alţii vor să nu-L mânie pe Dumnezeu cu relativizarea. Unii înţeleg şi asumă creştinismul doar la nivel de cod etic, înţelegându-l numai ca pe un soi de invitaţie la un nivel crescut de igienă socială, care să dea ordine, respect, bună vecinătate, alţii pricep creştinismul ca pe drumul de întoarcere acasă, la Dumnezeu, pe singura cale. Unii vorbesc de religii care trebuie tratate egal, să nu cumva să supărăm cu creştinismul nostru pe cineva, alţii înţeleg că mărturisirea e obligaţia fundamentală a creştinului, că Hristos nu e egal cu nimeni şi nu toate căile sunt la fel de bune, chiar dacă suntem în pace. Unii pretind că vor pace, dar, vrând-o cu orice preţ, o pierd, renunţând chiar la Domnul Păcii, alţii o capătă pentru totdeauna, lăsându-se marginalizaţi sau ucişi pentru acelaşi Domn. Începuturile creştine s-au făcut prin martiraj, mărturisire în condiţii ostile, renunţare la lumea aceasta pentru cealaltă, la regele aparent atotputernic de pe pământ, pentru Împăratul Cel din veac. Cum ar fi fost dacă soldaţii romani ai Legiunii a XII-a Fulminata care L-au mărturisit pe Hristos ar fi pretins că şi celelalte credinţe ale vremii sunt bune, şi ei nu sunt contra? Am fi avut cu 40 de mucenici mai puţin."[156]

Este greu pentru noi cei de azi să ne dăm seama că au fost primii creştini cei care au preferat să moară pentru Hristos ca mucenici decât să jertfească zeilor. Aceasta fiindcă primii creştini au fost inspiraţi de Dumnezeu (Duhul Sfânt) şi şi-au dat seama că cultul păgân al zeilor era unul care ducea la pierzanie şi la iad. Cine vrea să ajungă în iad? Nimeni. Ori păgânii pretindeau că zeii lor îi pot scoate din iad dar nu prin credinţa în Iisus şi într-un singur Dumnezeu ci mai mult prin

- practici,
- ritualuri
- şi obiceiuri

imorale şi denaturate.[157]

Ei bine în zilele de azi nu mai trăim

- presiunea
- şi tensiunile

persecuţiilor anticreştine dar ne putem da seama că eterodoxia este o realitate larg răspândită în lumea noastră. Aceasta fiindcă sunt mulţi care cred că ortodoxia este

- învechită,
- perimată,
- demodată
- şi neactuală.

Tot teologul Daniel Cârlea ne spunea că trebuie să ne dăm seama că a fi ortodox nu poate să fie în nici un fel o simplă formalitate: „martirii primelor secole nu au considerat că şi zeii sunt buni, dacă totul se termină cu bine pentru ei, deşi unii puternici ai vremurilor mergeau exact pe un „politically correct" concretizat într-o propunere cunoscută şi nouă: jertfiţi şi voi zeilor de ochii lumii, şi treaba voastră cum vă rugaţi în taină, la voi acasă. Ni se cere exact la fel: puteţi fi creştini, dar să nu ziceţi că aia e păcat, să nu arboraţi însemnele voastre de credinţă, să nu-i învăţaţi pe copii credinţa voastră. În rest, credeţi ce vreţi, acolo, la voi în camere, în catacombe."[158]

Prin urmare este bine să ştim că nu putem să ne compromitem în materie de ortodoxie deşi se pare că trăim vremuri în care toată lumea ne îndrumă şi ne duce spre compromis şi să uităm în cele din urmă de a urma cu acribie ortodoxiei.

---

[156] Daniel Cârlea, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/noua-problema-veche-de-2-000-de-ani-82645.html (accesat pe 25.10.2025).

[157] A se vedea Nicolae Corneanu, *Origen şi Celsus. Confruntarea creştinismului cu păgânismul* (Bucureşti, 1999).

[158] Daniel Cârlea, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/noua-problema-veche-de-2-000-de-ani-82645.html (accesat pe 25.10.2025).

Ortodoxia trebuie să ştim că este istoric singura cale spre Dumnezeu Tatăl deşi sunt mai multe confesiuni şi secte creştine care susţin acest lucru. Orice om vrea să ştie că are un Tată în cer dar se pare că acest lucru este profund contestat de mai multă lume care vrea să vadă un Dumnezeu Tatăl care joacă după regulile noastre şi nu noi după regulile Lui.

Tot teologul Daniel Cârlea ne spunea că trebuie să ştim că nu putem să mimăm fariseic ortodoxia. Iată ce spunea el: „poţi să crezi, dar să nu mărturiseşti. Sau, dacă mărturiseşti, să nu o faci în văzul lumii, că nu e democratic. Să nu afirmi hotărât, ci doar să-ţi dai cu părerea. Să fii civilizat, manierat, să-i laşi lui dracul loc de bună-ziua, n-ai decât să te şi eutanasiezi dacă te doare piciorul, dar nu să mori pentru Hristosul tău. Asta nu-i frumos!”[159]

Această carte se vrea mai mult decât orice un apel la ortodoxia tradiţională pe care am moştenit-o de la sfinţii părinţi care prin

- asceza,
- nevoinţele
- şi încercările

lor în istorie au ajuns să ne arate drumul spre mântuire ca unul care este identic cu ortodoxia.

Această carte nu vrea să fie *o critică* la adresa eterodocişilor ci mai mult o chemare de a părăsii calea pierzaniei care este întotdeauna una eterodoxă. Aceasta fiindcă este bine să ştim că lumea de azi de mai multe ori

- se amăgeşte,
- se iluzionează
- şi se minte pe sine

cu diferite sisteme religioase eterodoxe.[160]

Tot gânditorul Daniel Cârlea ne spunea că nu trebuie să facem nici un compromis în materie de ortodoxie: „se vrea un creştinism cuminte, eventual care să nu facă noi adepţi, soft, fără hotărâri de viaţă şi de moarte, relaxant, un fel de terapie antistres. Să laşi loc de alţi dumnezei, că doar oameni suntem. Nimic nou sub soare.

Şi la fel de cunoscut şi de vechi este şi răspunsul corect din punct de vedere creştin, singurul răspuns pe care poţi să-l dai: afirmarea credinţei aşa cum este ea, a mesajului hristic aşa cum este el şi cum a fost de la începuturi. Chiar dacă sunt bine intenţionaţi, unii dintre aceşti propovăduitori ai amestecului relaxant de valori nu sunt mai puţin în eroare.”[161]

Opoziţia dintre ortodoxie şi eterodoxie trebuie să ştim că este una care se duce şi pe plan moral nu numai religios. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că sunt mai mulţi care se folosesc de

- metode,
- mijloace,
- activităţi
- şi acţiuni

care nu au nimic ortodox în ele pentru a îşi realiza scopurile.

Iată ce spunea în acest sens tot gânditorul Daniel Cârlea despre semnificaţia Crăciunului: „în fiecare an, sărbătorile legate de Naşterea Domnului ne cheamă pe toţi să ne aducem aminte de faptul că în urmă cu peste 2000 de ani Dumnezeu S-a coborât pe pământ, pentru a ne urca pe noi, oamenii, în ceruri. De atunci încoace, întreaga lume creştină priveşte către Betleem, locul unde Fiul lui Dumnezeu, care exista mai înainte de veci, a acceptat să devină om. Naşterea lui Hristos ne-a adus speranţă, bucurie, iertare şi mântuire. Bucuria autentică a acestor zile se întemeiază pe faptul că Dumnezeu este cu noi, că nu suntem singuri pe acest pământ.”[162]

Ceea ce trebuie să ştim este că ortodoxia a fost încredinţată de sfinţii părinţi care se poate spune că

- au perfecţionat
- şi desâvârşit

credinţa creştin ortodoxă.

Acest lucru nu trebuie să îl uităm în zilele noastre când sunt mulţi care nu cred în sfinţii părinţi ci numai în propriile lor opinii şi păreri.

---

[159] Idem.

[160] A se vedea Radu Preda, *Ortodoxie şi modernitate - O dezbatere necesară* (Iaşi, 2022).

[161] Daniel Cârlea, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/noua-problema-veche-de-2-000-de-ani-82645.html (accesat pe 25.10.2025).

[162] Idem.

Despre faptul că mucenicii creştin ortodocşi au murit pentru ortodoxie părintele Daniel Benga ne spunea: „cu toate acestea, în zilele de 27, 28 şi 29 decembrie, Biserica prăznuieşte o serie de mucenici, ce au plătit cu viaţa mărturisirea Întrupării Fiului lui Dumnezeu şi a Învierii lui Hristos. Sfântul Arhidiacon Ştefan, cei 20.000 de martiri uciși în Nicomidia şi cei 14.000 de prunci uciși de Irod stau mărturie peste veacuri că realitatea Întrupării nu a anulat realitatea martiriului, a muceniciei. Biserica a aşezat mucenicii în calendar imediat după naşterea Mântuitorului, deoarece moartea lor este paradoxal chiar viaţa lor, este momentul naşterii pentru veşnicie, de aceea constituie motiv de bucurie pentru Biserică, iar nu de tristeţe. Hristos nu a venit în lume să desființeze moartea ca realitate istorică, ci a biruit prin Jertfa pe Cruce structura interioară a morții, transformând-o în fereastră către veşnicia Împărăției lui Dumnezeu. Prin această fereastră se trece însă cu credinţă şi împreună cu Domnul Cel Înviat.”[163]

Se spune că era un creştin care deşi a avut multe necazuri a rămas optimist.

- Știi ce?
- Ce?
- Am să te întreb ceva, i-a spus un prieten.
- Ce?
- Te văd un om foarte credincios.
- Aşa este.
- Cum de eşti aşa?
- De ce?
- Peste tine au venit mai multe necazuri.
- Aşa este.
- Dar ai rămas un om credincios.
- Nu este meritul meu.
- Dar al cui?
- Harul lui Dumnezeu.
- Înţeleg.
- Mă bucur.
- Şi totuşi care este secretul tău?
- Sincer?
- Da.
- Ei bine - răspunse el - să ştii că totdeauna sunt cu cea mai mare băgare de seamă la ochii mei, că tot răul din lume, ca şi tot binele, pătrunde prin simţurile omului la inimă.
- Aşa este.
- Pentru aceea în toate dimineţile, înainte de a pleca la afaceri, fac următoarele trei lucruri.
- Care?
- Întâi privesc spre cer şi îmi aduc aminte că acolo sus, eu am cea mai principală afacere şi înspre aceasta trebuie să mi se îndrepte ținta mea şi toate silințele mele.
- Al doilea?
- Al doilea, plec ochii la pământ şi mă gândesc de ce puţin loc am nevoie pentru a-mi găsi eu acolo mormântul.
- Şi al treilea?
- Al treilea, privesc de jur împrejur şi mă gândesc la marea mulţime de oameni, care au de pătimit şi mai rău decât mine.
- Interesant.
- În chipul acesta mă mângâi de toate suferinţele ce le îndur şi trăiesc mulţumit în părtăşie cu Dumnezeu.[164]
- Frumos.
- Mă bucur că îți place.
- Singur că îmi place.

[163] Preot Daniel Benga, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/mucenicia-in-lumea-de-azi-35663.html (accesat pe 25.10.2025).

[164] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Tu nu fac la fel?
- Nu.
- De ce?
- Mi se pare foarte greu.
- De că să fie greu?
- Fiindcă eu mă exteriorizat altcuiva.
- Înjuri?
- Da.
- Este un păcat.
- Ştiu.
- Trebuie să de dezobişnuieşti.
- Dar cum?
- Când îţi vine să înjuri mai bine spune o rugăciune.
- O rugăciune?
- Da.
- Nu se poate.
- De ce?
- Fiindcă este prea mult pentru tine.
- Ştii de ce îmi aduci aminte?
- Nu.
- De un soldat care tot înjura.
- Şi?
- S-a dus la preotul batalionului său şi l-a întrebat ce să facă să nu mai înjure.
- Şi?
- Preotul i-a spus că îi dă 100 de lei dacă nu mai înjură o zi.
- Şi?
- Nu a mai înjurat o zi.
- Frumos.
- Atunci preotul i-a spus.
- Ce?
- Dacă pentru 100 de lei nu ai mai înjurat o zi cum pentru Dumnezeu Tatăl nostru din cer nu poţi să mai înjuri?[165]
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ce anume?
- Dacă vrei cu adevărat poţi.
- Numai că voinţa mea este slabă.
- Trebuie să te întăreşti.
- Cum?
- Prin rugăciune.
- Se poate?
- Da.
- Ajută rugăciunea?
- Da.
- Am să încerc.
- Şi ai să reuşeşti.
- Cred.
- Sigur vei reuşii.
- Mulţumesc pentru cuvintele de încurajare.

[165] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Teologul Daniel Cârlea ne spunea că putem să negociem multe lucruri în această lume dar în nici un fel nu putem să Îl negociem pe Hristos şi ortodoxia care vine de la El: „din moment ce Îl văd pe Iisus Hristos ca pe un profesor de etică, luând în calcul doar părticele ale mesajului hristic pe care le întorc chiar împotriva esenţei mesajului - cum ar fi îndemnul la pace şi iertare, răstălmăcit ca temei pentru a accepta toate religiile şi căile, de dragul a nu supăra pe nimeni -, ce să negociezi?

Orice negociere înseamnă părăsirea lui Hristos. Nu poţi scoate o icoană de pe perete, ca să nu ofensezi - vezi Doamne! - pe necreştini, şi să te mai simţi creştin. Nu poţi să legiferezi un străvechi păcat, dar să rămâi pe drumul de răscumpărare a Evei şi-a lui Adam. Unul vrea aparenţa unei concordii sociale bazate pe neafirmarea cu tărie a nici unui adevăr fundamental de credinţă, altul nu poate trăi fără mărturisire. Ighemonul din vechime, care le promitea creştinilor însângeraţi pentru credinţa lor funcţii şi bani, ca să se lepede de Hristos, este acelaşi ighemon care s-a îmbrăcat la costum, a citit mai multe cărţi, e spilcuit şi educat, bun şi mărinimos cu toţi care cred de toate şi nimic, ca să nu deranjeze pe nimeni. Oricine e azi mai iubit decât creştinul mărturisind."[166]

Trăim într-o lume în care se consideră că compromisul ortodoxiei este un lucru

- natural,
- firesc
- şi obişnuit.

De ce? Fiindcă în cele urmă nu trăim în vremurile în care Einstein şi-a lansat teoria relativităţii. Acest lucru ne spune că totul este relativ în lumea noastră şi prin urmare şi ortodoxia.[167]

Că sunt şi mulţi creştini ortodocşi autentic în zilele noastre ne-o spune tot părintele Daniel Benga: „mai există mucenici astăzi? Este posibilă mucenicia în lumea contemporană? La aceste întrebări vom încerca să răspundem în rândurile de mai jos.

În timp ce scriu aceste rânduri, pe întreg globul pământesc se află misionari şi mărturisitori ai lui Hristos, ce vestesc Evanghelia Iubirii Sale în ţări şi regimuri politice, sociale şi religioase ostile şi duşmănoase. Nu numai creştini de alte confesiuni, ci şi ortodocşi misionari în ţările Africii, ale Asiei şi Oceaniei, întăriţi de puterea Duhului lui Hristos, fără frică şi fără încetare sunt martori ai Lui până la marginile pământului. Realitatea martiriului, a muceniciei şi a mărturisirii a fost trăită de nenumăraţii mucenici ai temniţelor comuniste din întreaga lume. Secolul XX, pe care abia l-am încheiat, a fost definit de marele istoric italian Andrea Ricardi ca „secol al martiriului"."[168]

Am dorit să adresăm în această carte că ortodoxia este o religie cât se poate de actuală deşi sunt mai mulţi detractori ai ei care vin cu mai multe

- alternative
- şi variante

mult mai simple şi facile. Adevărul trebuie să ştim că trebuie să ajungem să ni-l asumăm total şi nu numai parţial.

Cartea noastră se vrea în acest sens un îndemn de a rămâne în materie de religie în cadrele tradiţionale ale ortodoxiei într-o lume în care se pare că eterodoxia domină şi este stăpânitoare.

A venit vremea să ne dăm seama că ortodoxia este pentru noi o mare comoară pe care am primit-o de la sfinţii părinţi de mai înainte de noi şi pe care noi trebuie să o ducem mai departe fiindcă în acest mod în cele din urmă vom ajunge să nu ne compromitem sufletul cu aberaţiile eterodoxe.

Am insistat în această carte că încă din primele zile de libertate creştină de după Sfântul Constantin cel Mare şi mama sa Elena ei bine a început să existe un puternic conflict dintre ortodoxie şi eterodoxie. Unii cred că el s-a eronat cu timpul şi nu mai este actual. Totuşi trebuie să ştim că indiferent de câte

- mistificări
- şi falsificări

ale ortodoxiei se fac ea rămâne pentru noi la fel de actuală la fel ca pe vremea Domnului Iisus Hristos.

---

[166] Daniel Cârlea, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/noua-problema-veche-de-2-000-de-ani-82645.html (accesat pe 25.10.2025).

[167] A se vedea Claudiu Dumitrache, *Albert Einstein şi dorul firesc de Ortodoxie* (Editura Agaton, 2025).

[168] Preot Daniel Benga, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/mucenicia-in-lumea-de-azi-35663.html (accesat pe 25.10.2025).